

SHO

СУЧАСНА ЯПОНСЬКА КАЛІГРАФІЯ

СУЧАСНА ЯПОНСЬКА КАЛІГРАФІЯ

Представляють
Газета «Майніті Сімбун»
Асоціація каліграфії «Майніті Сьодокай»

Україна, Київ
2005

Вітальне слово

Японське слово «сьо» на Заході зазвичай перекладається як «каліграфія». Дійсно, обидва слова позначають красиве зображення писемних знаків. Однак на відміну від західної каліграфії, де основну роль грає візуальна складова, японське «сьо» має на меті відтворити стан душі митця за допомогою виразності та ритмічності кожної лінії.

Мистецтво «сьо» зародилося у Китаї 3,5 тис. років тому і потрапило до Японії у II–III ст. Тут підтримувалися його первісні традиції, а у VIII ст. з винайденням силябічної абетки, «сьо» перетворилося на частину власне японської культури. Згодом під впливом ідей дзен-буддизму у творах каліграфії стали відбиватися характер і особистість майстра.

На початку XX ст. «сьо» відчуло на собі вплив тогочасного західного мистецтва. На додачу до традиційних ієрогліфічного, абеткового та початкового напрямів класичного «сьо», виникли новітні течії: «сьо» сучасної поезії, «сьо» великих знаків, різьблення, авангардне «сьо». Так виникло сучасне мистецтво каліграфії.

1948 року з метою сприяння розвитку мистецтва «сьо» відкрилася перша виставка «Майніті-Сьодотен». Цього року проводиться вже 57-ма виставка, заявки на участь у якій подало близько 30 тисяч майстрів. На сьогодні «Майніті-Сьодотен», що проводиться у десяти містах країни, починаючи з Токіо, є найбільш авторитетною та масштабною виставкою в Японії і вже має власні традиції. Беручи до уваги постійний успіх та популярність, виставку «Майніті-Сьодотен» можна вважати справжнім фестивалем національної культури.

Крім того, прагнучи познайомити світ з японським мистецтвом каліграфії і тим самим збагатити культурні зв'язки з іншими народами, у 1970 році було організовано першу виставку «сьо» у Парижі, а на сьогоднішній день такі виставки пройшли у 34 містах 17 країн світу. В Україні це перша виставка, але я твердо переконаний, що вона запам'ятається як значна подія в історії японсько-українських взаємовідносин.

На виставці експонуються роботи 121 автора. Всі вони є першокласними каліграфами і належать до провідних майстрів японської каліграфічної школи. Ми зібрали для вас роботи, у яких майстри докладали усіх зусиль, щоб показати українцям усю чарівність мистецтва «сьо».

Я від щирого серця бажаю, щоб споглядаючи ці твори, ви повною мірою насолодились духом японської каліграфії.

Масато КІТАМУРА

директор корпорації «Майніті Сімбун»
президент асоціації «Майніті Сьодокай»

ごあいさつ

日本語の書(Sho)を言い表す言葉として西洋にカリグラフィーがあります。書とカリグラフィーは文字を美しく表現するという共通点がありますが、カリグラフィーが視覚的な要素を重視しているのに対し、書はその線の表情やリズムによって作家の心の風景を表現するという点で根源的な違いがあります。

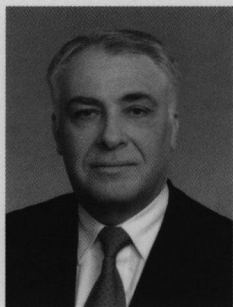
3500年前に中国で生まれた書は、2、3世紀に日本に渡りました。その本質を受け継ぎながら、8世紀ころには仮名が発明され、日本独自の文化としての書が生まれました。以後、禅の思想が加わり、書作に自己の個性を打ち出すようになりました。20世紀に入り、欧米の現代芸術の影響を受け、書の実験も漢字、かな、篆刻という古典伝統の書に加え、近代詩文書、大字書、刻字、前衛書が新たに創設されました。こうして現代書が生まれました。

1948年、書芸術の新たな展開を図るため毎日書道展が開催されました。今年57回を数え、応募点数は3万点近くにのぼりました。いまや、名実ともに日本で最も権威と伝統のある最大規模の書道展に発展し、東京をはじめ全国10会場で開く毎日書道展は国民文化祭ともいえる盛況をきたしています。

さらに、日本の書を世界に紹介し、国際的な文化交流を目指して1970年のパリ展を皮切りにこれまで世界17カ国34都市で展覧会を開催してきました。ウクライナでは初めての展覧会ですが、日本とウクライナの文化交流の大きな一歩を刻む記念すべき展覧会になると確信しています。

今回出品する作家は121人です。いずれも日本の書壇をリードする第一級の書家です。ウクライナの人たちに、日本の書の魅力に触れていただこう、と丹精込めて制作した作品が一堂に揃いました。どうぞ、日本の書の精髓を心行くまでご鑑賞ください。

毎日新聞社社長
毎日書道会理事長
北村正任(きたむら・まさとう)

Дорогі друзі!

Я щасливий привітати учасників унікальної виставки японських каліграфів і побажати визначним митцям щастя, успіхів, натхнення і радості від відвідин одного з найкрасивіших міст світу – Києва, спілкування з українцями, знайомства з багатющою українською культурою.

Не можу не відзначити, що для більшості моїх співвітчизників ця виставка буде першим (такого масштабу) знайомством з далекосхідною каліграфією – не лише своєрідною системою писемності, а й з одним з унікальних видів мистецтва, наповненим глибоким філософським змістом.

Мистецтва, що відбиває і витонченість японської душі, і гордий національний характер, і неймовірну працездатність цього народу.

В Японії каліграфія має багатозаровий контекст. Її розглядають не лише як засіб медитацій, а і як шлях пізнання, можливість духовного самовдосконалення, механізм гармонізації світу.

Симптоматично, що виставка прибула до нас в той час, коли Україна отримала потужний імпульс до відродження і подальшого розвитку своєї дивовижної культури, коли все відчутніший потяг народу до своїх духовних прапернів, історичних глибин. В цьому зв'язку проведення виставки каліграфії набуває особливого значення, адже писемність у Японії і сьогодні є найстародавнішим і найнадійнішим охоронцем національної самодостатності.

Я хочу щиро подякувати високопрофесійній міжнародній команді організаторів виставки і висловити надію, що вона стане незабутньою подією і в житті Японії, і в житті України.

Юрій КОСТЕНКО
Посол України в Японії

ごあいさつ

親愛なる皆様。

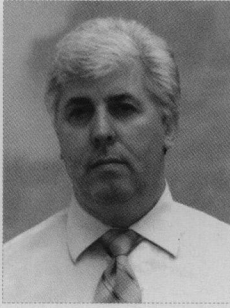
「現代日本の書代表作家キエフ展」に参加される皆様にご挨拶できることは幸甚です。優れた書家の皆様には、幸福と芸術的な着想をお祈りすると共に、世界で最も美しい都市の1つであるキエフを訪問され、新しい知己を得られると共に、豊かなウクライナ文化をお楽しみ頂きたいと思えます。

本展覧会は、多くのウクライナ人にとって、初めて書に接する機会となるでしょう。書は、独特な文字の構造であるだけでなく、そこに深い哲学的意味が込められた特別な芸術です。書には、日本人の洗練された精神、気高い国民的性格、そして非常な勤勉さが表現されているのです。書はまた、幾層ものコンテクストを持っており、単に思考や認識の手段であるだけでなく、精神的な自己完成を可能とし、万物を調和させる手法でもあります。

ウクライナが、まさに自国の文化の復興と今後の発展への力強い衝動を得、国民の関心が自らの精神的な郷里や歴史の深淵へとはっきりと向かいつつあるこの時に、「現代日本の書代表作家キエフ展」が開催されることは、示唆的であると同時に、特別な意味を持っています。それは、日本語の文字文化は最古の時代から国民の自立性の最も確かな守護者であり続けているからです。

高い専門性を備えた両国の本展覧会実行グループに心より感謝すると共に、「現代日本の書代表作家キエフ展」が、日本とウクライナの交流において忘れ難い出来事となることをお祈り致します。

駐日本ウクライナ大使
ユーリ・コステンコ

Національний художній музей України має честь приймати виставку японської каліграфії. Цей проект є логічним продовженням багаторічної плідної співпраці між Японією та Україною на ниві духовного взаємозбагачення. У 1970-80-х роках наші співвітчизники мали можливість ознайомитися в українських перекладах з літературними шедеврами Японії (Ясунарі Кавабата, Рюноске Акутагава, Юкіо Місіма, Кобо Абе), відкрити для себе класика японської літератури українця Василя Єрошенка, вдивитися у японські візії Давида Бурлюка і Віктора Пальмова, й відтоді Японія стала нам ближча і зрозуміліша. 1976 року в залах нашого музею експонувалася виставка сучасного живопису Японії, що мала шалений успіх. 2003 року кияни й гості міста – відвідувачі НХМУ – захоплювалися мистецтвом традиційної японської ляльки.

Вибір японської каліграфії для експонування в музейних стінах не випадковий. Переїнявши багатий досвід китайських майстрів, японські каліграфи настільки змінили мистецтво краснопісця, що нині воно сприймається як автентичне японське явище і таким його усвідомлюють в інших країнах світу. Презентація цього яскраво національного феномену в столиці України має на меті підкреслити особливості культури наших країн шляхом їхнього співставлення.

Ми щиро вдячні Надзвичайному і Повноважному Послу Японії в Україні пану Кішіро Амае за його допомогу в організації та проведенні цієї виставки у нашому музеї. Найсердечніші слова подяки – Асоціації «Майніті Сьодокай» за щедрий дарунок Національному художньому музеєві України: всі твори, представлені на виставці, після її закриття будуть передані до постійної колекції НХМУ, й відтак їх побачать шанувальники образотворчого мистецтва в різних регіонах України.

Досвід Японії у збереженні й розвитку національних культурних традицій надзвичайно цікавий для новітньої України. Сучасна Японія – світовий лідер у галузі економіки, інтелектуальних, інформаційних технологій. Однак багаті культурні традиції не лише продовжують тут жити, а й розвиваються в умовах сучасного суспільства. Поза сумнівом, обмін і співробітництво між Японією та Україною в гуманітарній сфері допоможе нашій державі у визначенні й здійсненні стратегій подальшого розвитку культури.

Анатолій МЕЛЬНИК,
генеральний директор НХМУ

ごあいさつ

ウクライナ国立美術館において、「現代日本の書代表作家キエフ展」が開催されることの光栄を有します。このプロジェクトは、長年に渡る日本とウクライナの文化交流の自然な延長と言えます。

1970～80年代、私たちは、川端康成、芥川龍之介、三島由紀夫、阿部公房の作品を始めとした日本文学の傑作を、初めてウクライナ語訳で読めるようになりました。また、日本の文壇でも第一級であったウクライナ人作家、ワシーリー・エロシェンコが発見され、ダビッド・ブルリュークやヴィクトル・パリモフが描いた日本の景色を鑑賞できる様になったのもその頃です。

それ以降、私たちにとって日本は一層身近で親しい国になりました。1976年に当館で開催された現代日本絵画展は大きな成功を収めました。また、2003年には、キエフ市民だけでなく他の町から当館に足を運ばれたお客様が日本人形の芸術美に魅了されました。ですから、この度当館が日本の書の展示会場に選ばれたのは偶然ではありません。

日本の書家は、中国の豊かな書の伝統に学んだのち、書が日本に由来する芸術であると世界中に知らしめるまで発展させてこられました。このような素晴らしい国民的芸術がキエフで紹介されることにより、両国それぞれの文化的特徴を比較検討することができます。

本展覧会開催のためにご協力頂きました、天江喜七郎駐ウクライナ日本国特命全権大使に深く御礼申し上げます。また、(財)毎日書道会様には、この上なく素敵な贈り物、すなわち本展覧会の閉会后、全ての展示作品を当館のコレクションにご寄贈頂けることに、心から感謝の意を表します。この贈り物によって、ウクライナ各地の芸術愛好者がこれらの書作品を鑑賞できるようになります。

日本が、自国の文化や古代からの伝統を維持しつつ発展させてきた歴史は、現代のウクライナにとって極めて興味深いことです。現代の日本は、経済、科学、IT分野を始めとした分野における世界のリーダーである一方で、豊かな伝統文化が共存し、それは現代社会の条件下で常に発展し続けています。両国の文化交流には、ウクライナの文化を発展させるためにも多くの学ぶべき点があることは疑いありません。

ウクライナ国立美術館館長
アナトーリ・メリニク

Особливості японської каліграфії

ТАМІЯ Фуміхіра

критик

Якщо розглядати культуру Японії у географічному плані, то вона пройшла Шовковим шляхом через євразійський материк, Китай та Корею й осіла в Японії. А на відкриття дороги з Нового Світу через Тихий океан довелося чекати до ХІХ століття.

Культура, яка прийшла до Японії через Китай та Корею, поступово зазнавала змін і перетворювалася на японську національну культуру. Такі речі, як мистецтво каліграфії («сьо»¹), дзен-буддизм, чайна церемонія та кераміка, прийшли з материка, але видозмінилися тут і в такому вигляді поширюються тепер із Японії до інших країн світу. Це підтверджується тим фактом, що слова «сьо» (書), «дзен» (禪) та інші знані у світі у вигляді так званих «верхніх» читань японського ієрогліфа².

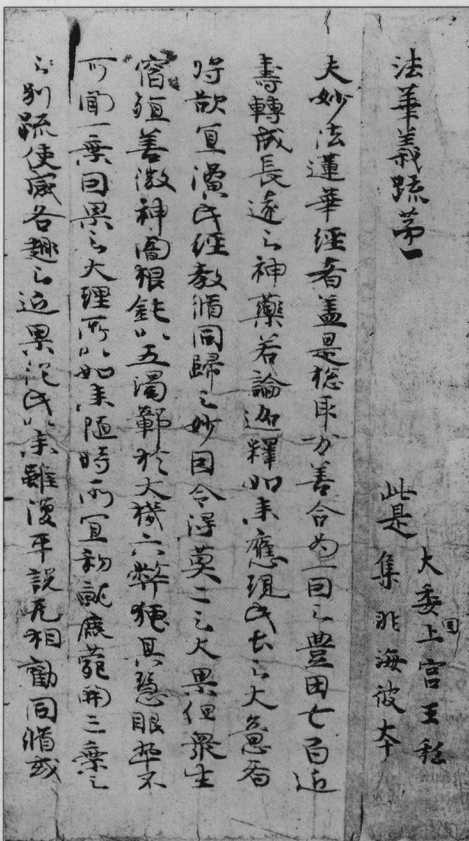
Отже, для того, щоб пізнати особливості японської каліграфії, потрібно врахувати географічне положення Японії, про яке говорилося вище. Від цього слід відштовхуватися при вивченні історії японського мистецтва каліграфії та аналізу його сучасного стану. Огляд же доцільно проводити у такому порядку:

1. Прихід культури до країни
2. Виникнення абетки
3. «Дзен» (禪) та «сьо» (書)
4. Зародження сучасного «сьо» – зустріч з європейською культурою
5. Розвиток японського «сьо» на сучасному етапі.

Прихід культури до країни

Каліграфія – це мистецтво красиво писати, а отже найпершою обов'язковою умовою для зародження «сьо» в Японії, де не існувало писемності, було запозичення ієрогліфіки з Китаю.

Коли саме ієрогліфи прийшли до Японії, точно не відомо, проте деякі факти все-таки можна навести. У китайських історичних джерелах східної династії Хань (25 – 220) записано, що імператор Гуан У Ді (光武帝) (6 р. до н.е. – 57 р. н.е.) подарував

Праця «Хокке Гірю», написана принцом Сьотокі

¹ Цей термін широко використовується у тексті на позначення японського мистецтва каліграфії на протилежність поняттю «каліграфія» у європейському розумінні.

² Переважна більшість ієрогліфів має в японській мові як правило два читання: перше («верхнє») – запозичене з Китаю разом з ієрогліфом та адаптоване до фонетичної системи японської мови; друге («нижнє») – власне японське, присвоєне ієрогліфу в зв'язку з його значенням.

японським посланцям золоту печатку. Її було знайдено археологами 1784 року. Це говорить про те, що, швидше за все, ієрогліфи потрапили до Японії десь на початку нашої ери. Крім того, у III столітті з королівства Кудара (百濟国), яке існувало на Корейському півострові, було запрошено людину на ім'я Атікі (阿直岐) для того, щоб японці мали змогу вивчати буддизм. Також до Японії прибув Ван Ї (王仁), який привіз із собою визначні китайські писемні джерела «Лунь Юй» (論語) та «Цян-цзи-вень» (千字文). Ці факти зафіксовано у давньому японському історичному джерелі «Аннали Японії» або «Ніхон Сьокі» (日本書紀).

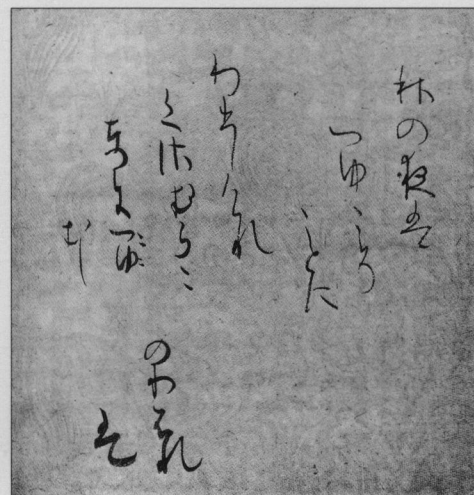
Як же ж зраділи люди, доторкнувшись уперше до знаків писемності. Це свідчить про те, що хоча японське суспільство і не мало до того часу своєї писемності, проте далеко не було примітивним. Якщо проаналізувати фольклор, записаний після запозичення ієрогліфів, можна перекоонатися в тому, що мова в Японії існувала і функціонувала на досить високому рівні.

Той факт, що на археологічних знахідках V – VI століть, зроблених із металу, викарбувані написи, свідчить про те, що ієрогліфи почали широко використовуватися у той період. На початку VII століття до країни Суй (китайська династія 581 – 618) часто відряджали посланців, і писемність починає відігравати важливу роль у формуванні устрою давньої держави.

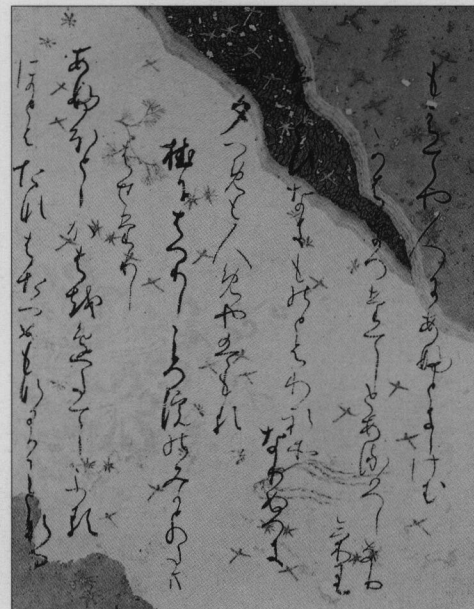
Для розбудови давньої японської держави неабияке значення мав буддизм. Буддійські письмові джерела, які потрапили до Японії, є пам'ятками писемності, і саме з них бере свій початок японське мистецтво каліграфії «сьо». Праця «Хокке Гірю» (法華義疏), написана принцом Сьотоку (聖徳太子) на початку VII століття як коментар до буддійського статуту «Хоккекьо» (法華経), є найстарішим японським рукописним джерелом. Його існування дає підставу стверджувати, що вираження думок на письмі було вже досить розвинутим на той час.

Виникнення абетки

Спочатку ієрогліфіка, що була запозичена з Китаю, використовувалася як іноземна мова, але, незабаром, з'явилися перші спроби використовувати читання ієрогліфів для запису японської мови. Іншими словами, наділені семантикою ієрогліфи стали використовуватися тоді чисто фонетично. Так виникли знаки абетки.

Кі но Цураюкі

Фудзівара-но Кінто

Писемні знаки, які з'явилися в давнину у місцевості Їнь (殷) (район течії Жовтої ріки, ще одна назва – Шан (商)), пізніше, разом зі збільшенням території, набули широкого розповсюдження в усьому Китаї, досягли Корейського півострова та Японії і спричинили утворення масштабного ареалу ієрогліфічної культури у Південно-східній Азії. Однак процес спрощення ієрогліфів і використання їх в якості абетки мав місце лише в Японії. Це було водночас і сприйняттям культури Китаю, і створенням підґрунтя для розвитку власне японської культури.

Знаки абетки спершу передбачали фонетичне використання цілого ієрогліфа. Найстаріша в Японії поетична антологія «Манйосю» (万葉集) (VIII століття), що містить 4516 віршів, авторами яких були різні люди від імператора до селянина, написана абеткою «манйогана» (万葉仮名), тобто ієрогліфами з використанням лише їх звучання.

У своєму розвитку абетка пройшла шлях від «манйогани», де кожен склад позначався цілим ієрогліфом, до «хірагани» (平仮名), що виникла внаслідок скорописного написання ієрогліфів, та «катакани» (片仮名), де в якості знаків абетки використовуються окремі елементи ієрогліфів.

На сьогоднішній день знаки абетки упорядковані в таблицю «Годзюон» (50音 – 50 складів), але первинно це були ієрогліфи. Ось перший рядок знаків абетки «Хірагана» разом з ієрогліфами, від яких ці знаки утворилися:

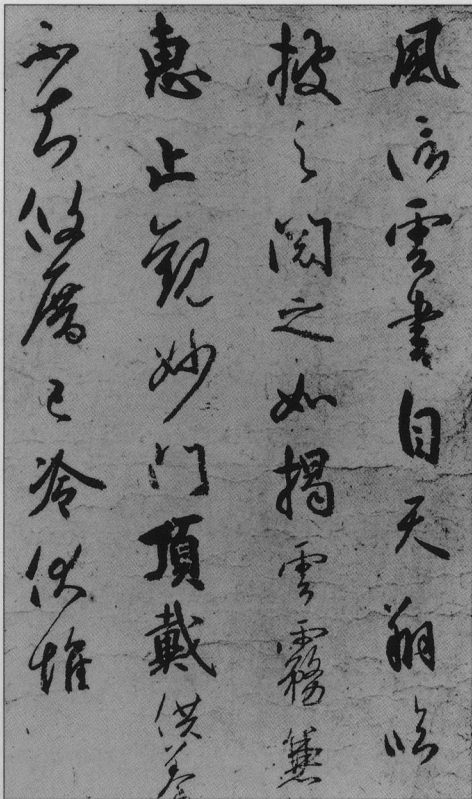
安	以	宇	衣	於
あ(A)	い(I)	う(U)	え(E)	お(O)

Тут для зручності ми наводимо лише повне написання ієрогліфів, але слід пам'ятати, що абетка «Хірагана» утворилася від їх спрощеного написання. Тепер наведемо приклад з абетки «Катакана»:

阿	伊	宇	江	於
ア(A)	イ(I)	ウ(U)	エ(E)	オ(O)

Як показано вище, знаки цієї абетки, здебільшого, являють собою окремі елементи ієрогліфів.

Таким чином в Японії був винайдений оригінальний вид писемності, який залучає два види знаків: семантичні (ієрогліфи) та фонетичні (абетка). Зараз збірку віршів «Манйосю» також читають у перекладеному на сучасне змішане (ієрогліфи та абетка) письмо варіанті.

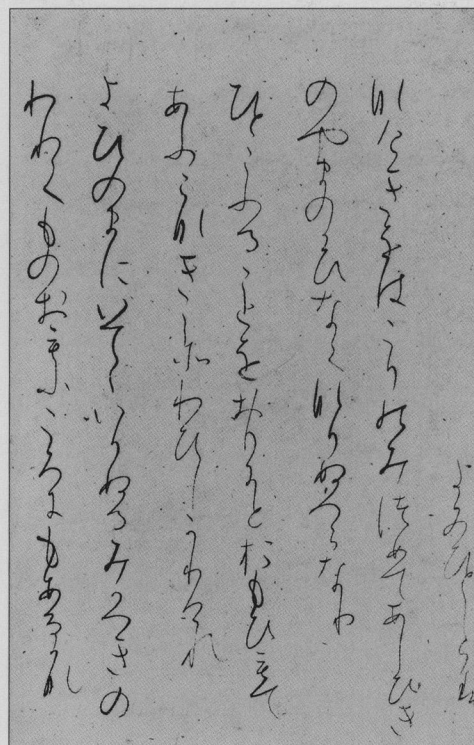
Кукай

Після винайдення абетки японське письмо розвивалося у двох напрямках: ієрогліфічному та абетковому. Освічений прошарок суспільства, спроможний читати тексти китайською мовою, широко використовував ієрогліфи, тоді як, наприклад, жінки здебільшого користувалися абеткою. Використання ієрогліфіки освіченими людьми дещо нагадує використання латинської мови у Франції або ж французької мови в Росії.

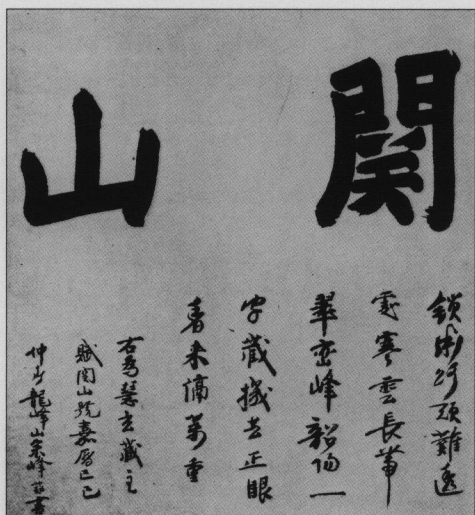
Змішане письмо «кандзіканамадзірібун» (漢字仮名交じり文) дедалі вдосконалювалося разом із розвитком аристократичної культури і стало передумовою появи у X–XI століттях таких літературних творів світового масштабу, як «Збірка старих і нових пісень» (古今和歌集), «Повість про принца Гендзі» (源氏物語) Мурасакі Сікібу тощо. Цей доробок можна вважати плодом, що його дав унікальний стиль письма, де семантичні та фонетичні знаки сприймаються оком людини одночасно.

Як для письма ієрогліфами, так і для абеткового письма, користування при написанні пензлем призвело до народження мистецтва каліграфії. Каліграфія також мала два основні напрями: ієрогліфічний та абетковий. Так, в ієрогліфічній течії у IX столітті постали один за одним три великі майстри (т.зв. «сампіцу» (三筆)): імператор Сага (嵯峨天皇) (786–842), Татібана-но Хаянарі (橘逸勢) (?–842) та Кукай (空海) (774–835). Вони створили шедеври, які не поступаються написаним відомими майстрами тогочасного Китаю. X та XI століття також ознаменувалися появою трьох великих каліграфів або т.зв. «сансекі» (三蹟): Оно-но Тофу (小野道風) (894–966), Фудзівара-но Сукемаса (藤原佐理) (944–998) та Фудзівара-но Кодзей (藤原行成) (972–1027). Центральне місце у їх творчості займала абетка, яка сприяла усвідомленню краси унікального японського письма. Це можна назвати, певною мірою, тогочасним мистецтвом абстракціонізму, беручи до уваги ті перетворення, що їх зазнавав ієрогліфічний знак.

Говорячи про абеткову каліграфію, слід звернути особливу увагу на те, що вона не розвивалася виключно як мистецтво письма. З нею пов'язані літературні пам'ятки «Збірка старих і нових пісень» та «Повість про принца Гендзі», розквіт прикладного мистецтва, про який свідчить створення прекрасного декоративного паперу для письма «рьосі» (料紙). Таким чином, мова йде про загальний розвиток культури, а отже, абетку можна справедливо вважати символом аристократичної культури Японії у період з IX по XII століття.

Кі но Цураюкі

Дайто Кокусі

«Дзен» (禪) та «сьо» (書)

У XIII столітті відбулося падіння аристократичного суспільства, і політична влада зосередилася головним чином у руках самурайських кланів. Відголоси культури аристократів були відчутними ще протягом тривалого часу, однак правили Японією до середини XIX століття самураї.

Перехід влади від аристократії до самураїв не міг не призвести до перетворень у сфері культури. Самурайське суспільство, на відміну від аристократичного, не прагнуло витонченості.

Мінамото-но Йорітомо (源頼朝) (1147–1199), який почав розбудову самурайської держави, переніс політичний центр з Кіото далеко на схід країни у місто Камакура. Цей крок зумовлений тим, що місто Кіото було осередком дворянської культури, центральною фігурою якого виступав імператор, і самураї не бажали щоб ними маніпулювали.

Згодом політична влада самурайської держави повернулася до Кіото, однак згодом центр змістився до Осаки та Едо (зараз Токіо). Результатом цього стала поява двох течій: дворянської культури Кіото та новоявленої самурайської культури.

Такий самий процес спостерігався й у розвитку каліграфії. Елегантна каліграфія аристократичного суспільства продовжувала існувати, зокрема, у вигляді напрямку «сесондзірю» (世尊寺流), а на противагу їй розвивалася самурайська каліграфія, що відрізнялася суворою чіткістю, регламентованою течією Дзен у буддизмі, яка була панівною у Китаї в епохи Сон (宋) (960–1279) та Юань (元) (1271–1368).

Релігійна течія Дзен, що походить з Індії, завдяки діяльності Бодхидхарма (達磨) потрапила до Китаю, а у XIII столітті, коли сформувався самурайський устрій, Ейсай (榮西) (1141–1215) та Доген (道元) (1200–1253) привезли її до Японії.

У Китаї на той час Дзен уже почав занепадати, а в Японії він розвинувся у високу духовну культуру. У цьому плані становлення Дзен на території Японії чимось нагадує становлення мистецтва «сьо», яке було запозичене з Китаю і відтворене в Японії у вигляді абеткової каліграфії.

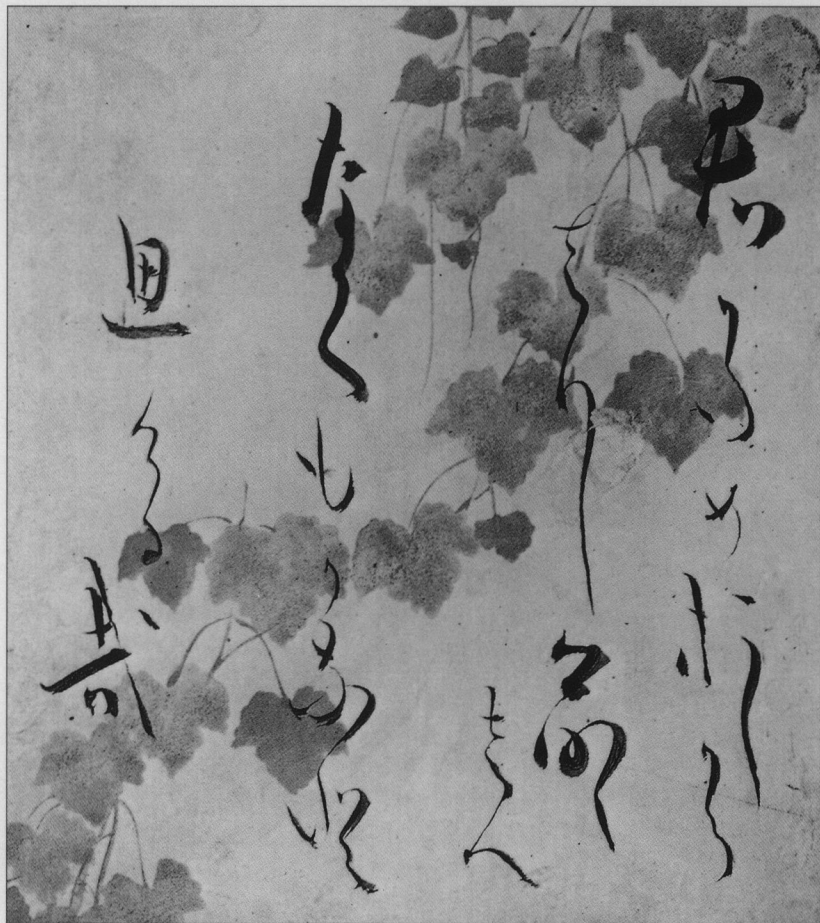
Культура Дзен ніколи не вивчалася догматично, а пізнавалася через самовдосконалення. Отже каліграфія, пов'язана із Дзен, також не тяжіла до усталених моделей, а була однією з складових релігійної практики. Вона мала глибоко духовний характер і відрізнялася від «прикладної» каліграфії, запозиченої з Китаю. Народження такого напрямку пов'язане з іменами Дайто Кокусі (大燈国師) (1282–1337), Іккю Содзюн (一休宗純) та іншими.

Незабаром Дзен, поєднавшись із культурою пиття чаю, знайшов своє вираження у чайній церемонії, і простий чай спричинив появу своєрідного духовного простору. Витвори каліграфії, що прикрашали чайні кімнати, можна віднести до окремого стилю, який і сьогодні справляє неабиякий вплив на формування у японців ставлення до прекрасного.

У X–XII століттях «сьо» аристократичного суспільства пережило свій золотий вік, а з приходом до влади самураїв досягло певної межі, і твори, які б заслуговували на особливу увагу, майже не з'являлися. Однак, і в цих умовах «сьо» дзен-буддійського напрямку та «сьо» чайної церемонії спромоглися розвинути сприйняття краси.

Самурайська держава, яка сформувалася у XII столітті, пережила тривалий період воєнних конфліктів аж до початку XVII століття, коли Токугава Ієясу (徳川家康) (1542–1616)

Хон'амі Коецу

створив бакуфу (військовий орган державного управління) в Едо (нині Токіо), а впродовж 250 років потому панував мир.

У цей час, якщо не брати до уваги робіт окремих майстрів, таких, як Хон'амі Коецу (本阿弥孝悦) (1558–1637), активного розвитку абеткового «сьо» не було, а от щодо «сьо» ієрогліфічного, то тут відбувалися контакти з Китаєм епох Юань (元) (1271–1368) та Мін (明) (1368–1644), і особливо велику кількість каліграфічних робіт вдалося здобути після падіння китайського двору Мін (明朝) 1662 року, коли велика кількість людей шукала притулку в Японії. Таким чином, китайський напрям «сьо» (його називають «стилем Тан») знову розповсюдився на території Японії. Одна за одною з'являються такі відомі постаті, як Макі Рьоко (巻菱湖) (1777–1843), Ітікава Бейан (市川米庵) (1779–1858), Нукіна Кайоку (貫名海屋) (1778–1863). Вони стали для «сьо» своєрідним містком у XIX–XX століття.

Зародження сучасного «сьо» – зустріч з європейською культурою

Після того, як у давнину на територію Японії потрапили китайські ієрогліфи, культура японців спиралася на принципи буддизму та конфуціанства, сприйнятих із Китаю, розвиваючись з IX по XII століття в умовах аристократичного суспільства, а в наступний період (до XIX століття) – в умовах самурайського.

Впродовж усього цього часу головними матеріалами для створення житлового простору або, простіше кажучи, будівельними матеріалами були дерево та папір. Створені з цих матеріалів оселі були найзручнішими для Японії, яка відрізняється теплим кліматом.

Проте 1868 року, коли самурайська система управління зазнала краху, перехід до форми конституційної монархії вмить відкрив двері до Європи та Америки. Засвоєння цієї нової культури відбувалося дивовижно швидкими темпами. А можливим це стало не лише завдяки гнучкості характеру японців, а насамперед тому, що відсоток освічених людей серед населення, від аристократії та самураїв і до селян, був досить високим. У період правління бакуфу в Едо в кожному адміністративному районі функціонував вищий навчальний заклад, а для дітей селян існували громадські початкові школи «теракоя» (寺子屋), де вчили читати, писати та користуватися рахівницею. Таким чином, підґрунтя для впровадження

нової європейської системи освіти та база для підготовки викладачів уже існували.

Високий ступінь письменності відкривав двері для ефективного сприйняття культури з західних джерел за умови здійснення їх перекладу. З'являлася можливість ознайомитися з дедалі більшою кількістю праць з філософії, релігії, літератури, медицини та інших галузей знань. Цей процес досяг такого розмаху, що в Китаї, який протягом 2000 років був колыскою японської культури, стала спостерігатися зворотна тенденція: європейська література надходила до Китаю у перекладі японською мовою і перекладалася там китайською.

У середовищі, де протікало життя людей, дерево та папір поступилися каменю та бетону. Змінилися на західний лад армія, залізниця, кораблі... Реформування системи освіти також відбувалося за європейським зразком. При викладанні образотворчого мистецтва й музики стали проводити паралелі з відповідними явищами в європейсько-американській традиції.

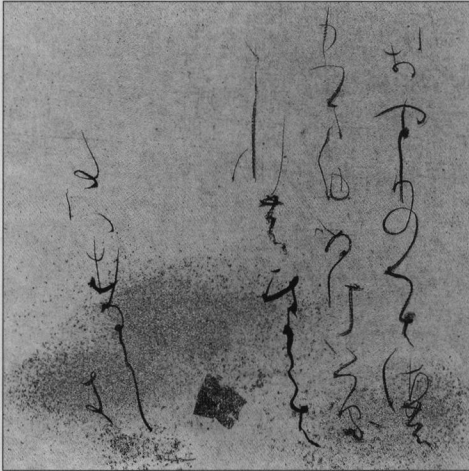
Проблемою залишалось «сьо». Звичайно, у початкових школах Європи та Америки проводилися заняття, на яких тренували писати літери алфавіту. Існувало й таке поняття, як каліграфія, однак все це зовсім не було схоже на «сьо», де основою є використання пензлю. Для «сьо» у Східній Азії використовується назва «сісьокаку» (詩書画), або «каліграфія», яка є найвищим проявом освіченості для інтелігенції.

Оскільки на Заході не було нічого подібного, то і розробити навчальну програму для системи освіти можливості не було. Тому в XIX-XX століттях каліграфи розмірковували над перспективою ввозу з Китаю великої кількості матеріалів з метою їх ретельного дослідження та систематизації за принципами західної системи освіти. Однак здійснити це за короткий час не вдалося.

Відомі японські каліграфи XIX століття Кусакабе Мейкаку (日下部鳴鶴) (1838–1922), Накабаясі Готіку (中林梧竹), Нісікава Сюндо (西川春洞) та інші розпочали роботу з історичного огляду китайського матеріалу, починаючи з давнього періоду. Цю естафету підхопили каліграфи першої половини XX століття Хідаї Тенрай (比田井天来) (1872–1939), Каватані Сьотей (川谷尚亭), Йосіда Хотіку (吉田菴竹) та інші. Вони взяли за систематизацію та визначили основні напрямки навчання каліграфії.

Що ж стосується абеткової каліграфії, то майстри на чолі з Оное Сайсю (尾上柴舟) (1876–1957) проаналізували ма-

Хібіно Гохо

теріали аристократичної доби з X по XII століття, коли цей напрямок досяг свого повного розквіту, і провели ретельну систематизацію за європейськими канонами.

На цьому етапі як в ієрогліфічному, так і в абетковому напрямі каліграфії відбулося упорядкування за західними стандартами для існування в умовах нового суспільства. Ті, хто на сьогоднішній день займається ієрогліфічною чи абетковою каліграфією в Японії, так чи інакше мають відношення до людей, про яких сказано вище.

В японському мистецтві каліграфії «сьо» протягом 2000 років з часу сприйняття культури панували то китайська традиція, то власне японська, а у другій половині XIX століття вперше відбулася зустріч із зовсім іншою цивілізацією – західною. Отже, «сьо», на відміну від музики та образотворчого мистецтва, не зазнало змін як таке, проте, мабуть, змінилася свідомість людей, які створюють шедеври каліграфії. Змінилися під впливом Біблії та творів Флобера, картин Матіса та Пікассо, житла, збудованого на західний лад. І це стало причиною зародження через деякий час сучасної каліграфії, яка поширилася з Японії на весь світ. Сучасна каліграфія, як і каліграфія абеткова, покликана служити вираженню оригінальності в японських традиціях.

Розвиток сучасної японської каліграфії

Як говорилося вище, каліграфія другої половини XIX століття – як ієрогліфічна, так і абеткова – досліджувалася з метою історичної систематизації джерел з використанням методів західної науки. Крім того, панувала думка про те, що той, хто практично вивчає каліграфію з пензлем в руках, повинен опановувати класичні засади, а не просто наслідувати стиль свого вчителя. Затвердження системи вивчення каліграфії відбулося у першій половині XX століття. На цей час майстри каліграфії поступово відходять від китайської традиції. Натомість, кількість каліграфів, які засвоїли європейську традицію, зростає. В якості прикладу можна навести Ідзіму Сянкея (飯島春敬), відомого тим, що він провів ґрунтовне дослідження розвитку каліграфії у період з X по XII століття. Він розмірковував над тим, як краще виразити засобами каліграфії перекладені вірші Жана Кокто. Це мабуть і є сучасним «сьо».

1933 року виникає спілка діячів, які, дбаючи про розвиток каліграфії на сучасному етапі, відкрили нову добу в її

історії. Уеда Сокою (上田桑鳩), Кувахара Суйхо (桑原翠邦), Канеко Отей (金子鷗亭), Тесіма Юкей (手島右卿), Осава Гакою (大澤雅休), Хідай Нанкоку (比田井南谷) та інші майстри очолили цей рух. Ці люди продовжували традиції Хідай Тенрая (比田井天来), якого можна справедливо вважати батьком сучасного «сьо». Вони, звичайно ж, мали достатню підготовку для того, щоб вивчати класику каліграфії. Крім того, згадані майстри наголошували, що сучасність повинна мати сучасне «сьо». І звідси бере свій початок течія сучасного класицизму в каліграфії. Люди, яких об'єднав цей рух, добре знали на західній літературі, мистецтві та музиці і працювали над створенням принципово нового «сьо».

1945 року Японія зазнала поразки у Другій світовій війні і стала об'єктом окупації з боку союзників. В результаті цього, сприйняту до війни культуру Франції, Німеччини, Англії та інших країн помітно потіснила культура Сполучених Штатів. У довоєнній Японії популярним було європейське мистецтво, від імпресіоністів до реалістів: в музиці це були Моцарт, Бетховен, Брамс, у літературі – Стендаль, Флобер, Мопассан, Толстой, Достоевський. А після війни з'являється американська література абстракціоністів, Хемінгуей, Фолкнер; французька література була представлена творами Камю та Сартра. У музиці популярності набуває сучасний джаз. Все це справило неабиякий вплив на духовний світ каліграфів.

Зі слова «сьодо» (書道), що використовувалося протягом тривалого часу, було забрано частину «до» (道), яка відображає середньовічну філософію спрямованості, і мистецтво каліграфії стали символічно називати «сьо» (書).

Канеко Отей

北魏という北方から来た民族の正體はよく判らない四世紀に國を樹て、大同に都ありて、大なる雲崗石窟を鑿金つて、百羊に洛陽に遷都して、龍門石窟を營み、その六世紀頃消えて、本當に消えて跡形ないのたう、北魏の形見を、選ぶとなるとそれは、あれは交脚の彌勒、また、うるとなる脚を十字に交又して、殆ど信らんれ、近代的な姿態は不思議に雷鳴碧落、隋代に天體に關するものを連想せ、星座にアキ坐つて、お、知れぬ當然、この、彌勒、ま、その民族と運命を共に、星の如く飛んで、散亂し、また、消えて、消えて、ほかに無かつた、だから日本にも傳つて来てない、

井上靖詩文脚跡勸學書

Беручи до уваги ті зміни, які мали місце після Другої світової війни, тенденції сучасного «сьо» можна розділити на такі п'ять груп:

1. Розвиток неокласичної течії (ієрогліфічне «сьо»)
2. Елегантність сучасності (абеткове «сьо»)
3. Розвиток каліграфії сучасних текстів (текстове «сьо»)
4. Розвиток каліграфії масштабних знаків («сьо» великих знаків, авангардне «сьо»)
5. Об'ємна каліграфія (різьба тощо).

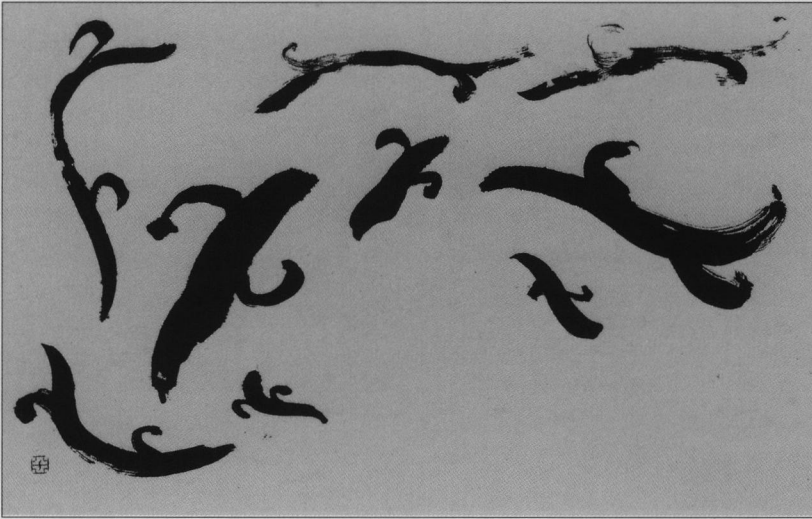
Виставка, яка відкривається цього разу в Києві, обов'язково буде пов'язана з кожним із перерахованих вище напрямів.

Розвиток неокласичної течії (ієрогліфічне «сьо»)

Якщо говорити про класику каліграфії, то найбільшу увагу привертають роботи китайського майстра IV століття Ван Ї Чжи (王羲之) (307–385). Однак у період з 1616 по 1912 рік у Китаї з'являються ідеї позитивізму, і починається дослідження різноманітних каліграфічних джерел. В епоху Їнь (Шан) були поширені написи на ритуальних речах, в епоху Чжоу (周) золоті написи, в епоху Цинь (秦) – форма письма, близька до первинних ієрогліфів. Стилізована форма письма була розповсюдженою в епоху Хань (漢), устав – у Вейцзин (魏晉). Також привертають увагу скоропис та напівустав, які народилися у процесі перетворення стилізованого письма на устав. Усе це також стало вважатися класикою, а становлення її відбувається у перехідний період між епохами Дунцзин (東晉) і Тан. На розвиток «сьо» в Японії найбільший вплив у історичному плані справила каліграфія епохи Тан.

Напрямок у каліграфії, де витримуються всі канони, називають класичним, а якщо до класичних елементів додається суб'єктивне бачення автора, то це вже неокласика.

Проте в цьому новому напрямі теж існують різні тенденції. Серед творців стилізованої форми епохи Хань та уставу епохи Бейвей (北魏) були ті, хто сповідував гуманізм. У системі Ван Ї Чжи працювали люди, які виступали за збереження первинних форм «сьо». У «сьо» кінця епохи Мін (1368–1644) та початку епохи Цин (1616 (1644)–1911) відчувається романтизм, і чимало людей намагаються перенести його в сучасність.

Хідаї Нанкоку

Елегантність сучасності (абеткове «сьо»)

У японській каліграфії поняття «елегантність» (雅) представлено абеткою Х-ХІІ століть. Протилежним до «елегантності» є поняття «приземленості» (俗). Тут, мабуть, можна провести паралель із протиставленням «святого» (聖) «приземленому» (俗) на Заході. Починаючи з ХІІ століття, у творах каліграфії превалує «приземленість». Система «елегантності» – це неокласицизм у каліграфії, який базується на витонченому «сьо» аристократичного суспільства Х-ХІІ століть.

У сучасний період в результаті європеїзації житла основною тенденцією стало прикрашати оселю каліграфією, оформленою в рамку, а первинна форма елегантного «сьо» представлена великою кількістю красивих речей, як от – зігнутий навіл папір, ширми, висячі свитки тощо.

Крім того, елегантна каліграфія сучасності, як й ієрогліфічна каліграфія, пишеться на китайському товстому папері, у той час, як за традицією робота виконувалася на кольоровому папері різного розміру, видовжених листках паперу, віялах та серветках, які є обов'язковим додатком до кімоно. Серед таких речей зустрічається чимало майстерно декорованих. Абетка для «сьо» – це тригранне мистецтво, що складається з літератури, паперу та техніки написання.

Розвиток каліграфії сучасних текстів (текстове «сьо»)

«Сьо» розвивається, маючи за матеріал літературу, з якою перебуває у тісних стосунках. Так, написи на кістках первинно використовувалися для ворожби та молитов, але серед відомих творів такого плану багато й таких, які читалися як тексти.

Класична література після свого становлення в Китаї та Японії стала використовуватися як матеріал для каліграфії. Основні твори неокласицизму (ієрогліфи) та сучасної елегантності (абетка) мають саме такий вигляд.

На противагу цьому представники жанру каліграфії сучасних текстів виступають за те, щоб у творах «сьо» відбивалися ідеї сучасності. Ідеальним послідовником цього напрямку вважають писати вірші для «сьо» самотужки, проте, коли це не є можливим, вони використовують здебільшого твори ХІХ століття.

З огляду на те, що сучасне японське письмо є змішаним, ті, хто працює у системі каліграфії сучасних текстів, повинні вміти зображувати як абетку, так й ієрогліфи. Вони докладають зусиль до того, щоб віднайти форми, які б пасували сучасному життєвому простору.

Розвиток каліграфії масштабних знаків («сьо» великих знаків, авангардне «сьо»)

Представники цього жанру виступають за вивільнення каліграфії з лона літератури та написання знаків у чистому вигляді. Таке бачення у каліграфів поступово виробилося в результаті зустрічі японців із західним мистецтвом у ХІХ столітті. Працюють такі майстри над підвищенням статусу давньої східної каліграфії до рівня мистецтва.

Під час каліграфічного руху, який мав місце 1933 року, сутністю «сьо» вважали ризику. З'явилося навіть таке уявлення, що це задум, який звільнився від знака як елемента мовної системи. Після Другої світової війни ця концепція призвела до єднання із західним символізмом, і авангардистський рух набув міжнародного поширення завдяки зусиллям Уеди Сою (上田桑鳩), Уно Сессона (宇野雪村), Хідая Нанкоку (比田井南谷), Іноуе Юіті (井上有一), Моріті Сірю (森田子龍), Окабе Софу (岡部蒼風), Сіноди Токо (篠田桃紅).

З іншого боку, тоді як авангардисти заперечували будь-який зв'язок із мовним знаком, існував ще й рух за варіації при написанні. Можна сказати, що це певним чином нагадує дзен-буддійське «сьо» 1957 року на виставці у Сан-Паоло увагу публіки привернула робота Тесіми Юкея «Крах» (崩壊). 1958 року на виставці «50 років сучасного мистецтва» у Брюсселі робота «Хогю» (抱牛) того самого Тесіми Юкея отримала нагороду «Золота зірка», і цей жанр затвердився на міжнародному рівні.

Об'ємна каліграфія (різьба тощо)

У сучасній каліграфії переважає пласке зображення, однак, як ми переконалися, вивчаючи історію каліграфії, написи

Тесіма Юкеї

на кістках Їнь (Шан), написи на золоті Чжоу, написи на камені Хань – все це засноване на вирізання знаків углиб матеріалу.

Печатка, яка символізує статус або ж використовується для закривання листів, має довгу історію. З приходом епохи Мін у Китаї для печаток було знайдено матеріал, по якому легко виконувати різьбу, а тому вирізати на печатках ієрогліфи близько до їх первинної форми стало улюбленим заняттям освічених людей. Зразком для такої роботи були старі печатки епох Цін (475 – 221 до н.е.) та Хань (221 до н.е. – 220 н.е.). Називати печатки «тенкоку» (篆刻) стали тому, що здебільшого використовувалися ієрогліфи у формі близькій до первинної («тенсьо»).

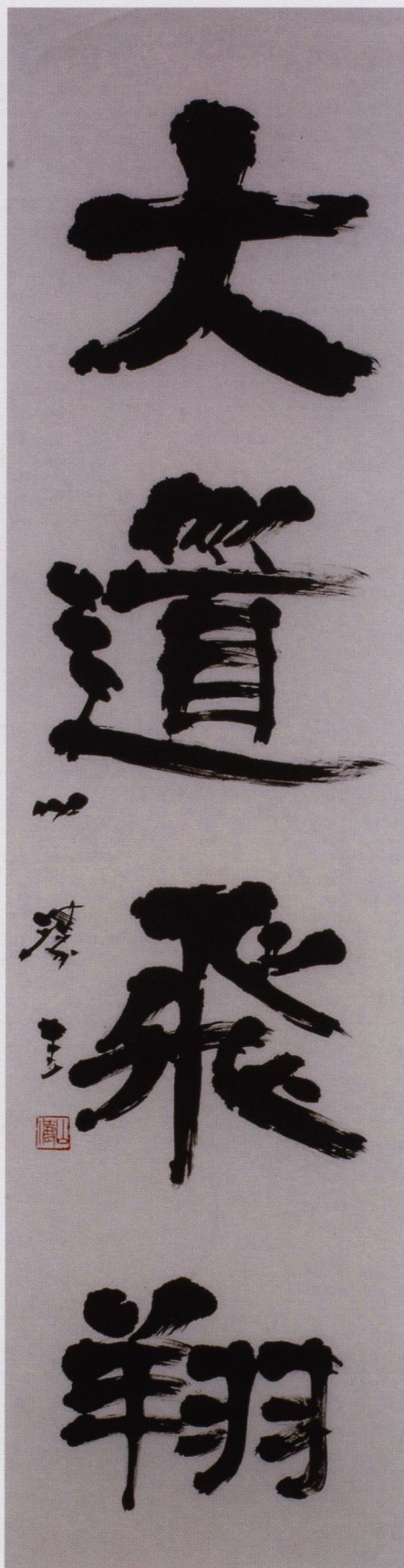
Спочатку печатки використовувалися для зазначення свого імені на документі, а згодом на них стали вирізати красиві слова та влучні вислови, що й являє собою сучасне мистецтво різьблення на печатках.

Мистецтво печатки включає вирізання знаків на невеликій площі, відбиття печатки на папері та насолоду від споглядання результату. Вирізані знаки мають такий самий вигляд, як і написані. Вони вирізаються на дереві та іншому матеріалі, вкриваються кольором і виглядають об'ємно.

Вище ми коротко описали особливості японської каліграфії у процесі її історичного розвитку з давніх часів до сучасності. Якщо підсумувати сказане про ці особливості, то насамперед відбувалося збереження величності здобутку китайських майстрів, потім з'явилася власне японська каліграфічна традиція слідом за створенням абетки, а дзен-буддійське вчення помітно піднесло духовний рівень «сьо». Згодом, у другій половині XIX століття, запозичення традицій західного мистецтва створило підґрунтя для розвитку сучасного «сьо». Цю зустріч Сходу та Заходу можна вважати другою після появи абетки революцією в японській каліграфії.

«Сьо» – це мистецтво, яке народилося в Китаї і має 3500-літню історію, а його прихід до Японії ознаменувався відкриттям таких нових просторів, як «кана» (абетка) та «гендайсьо» (сучасна каліграфія). Усе це в комплексі складає особливості японської каліграфії.

СУЧАСНА ЯПОНСЬКА
КАЛІГРАФІЯ

1 大平山濤 (おおひら・さんとう)
大道飛翔 自作

OHIRA Santo
135 × 35 cm

OXIRA Санто
«Величний шлях польоту»
(Оригінальний твір)
135 × 35 см

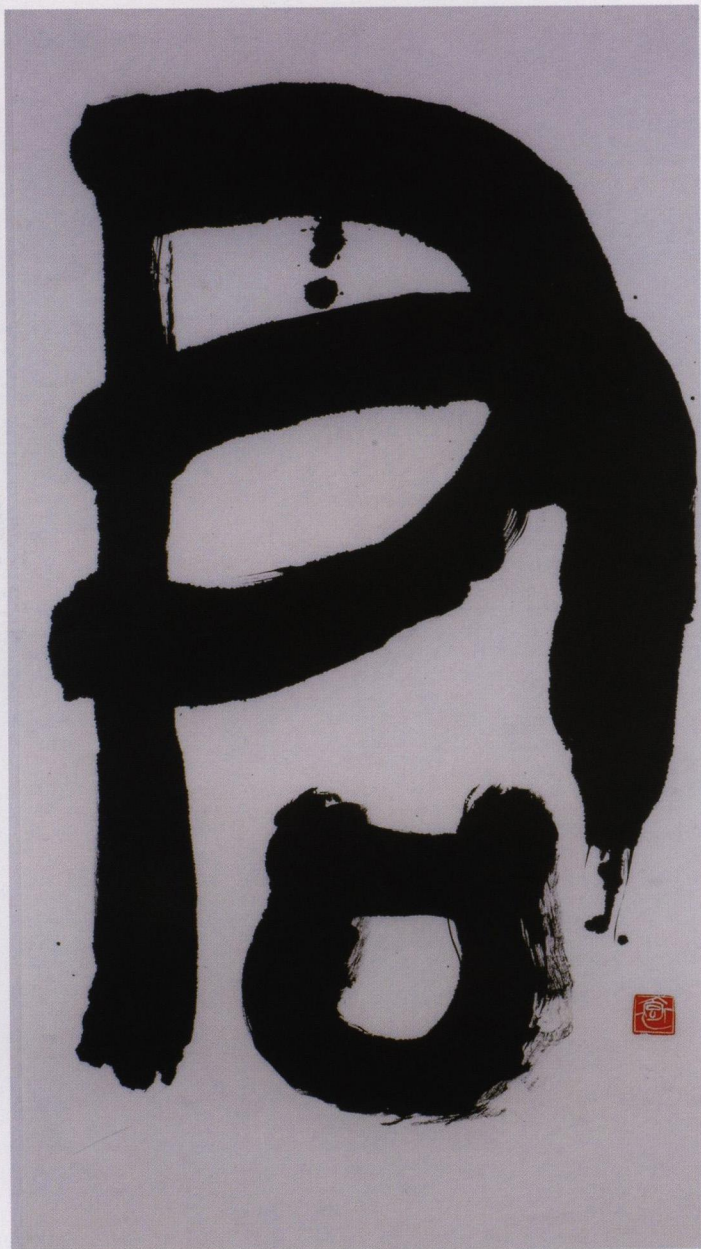
2

2 稲村雲洞 (いなむら・うんどう)

徳 = 古文 論語

INAMURA Undo
90×122 cm

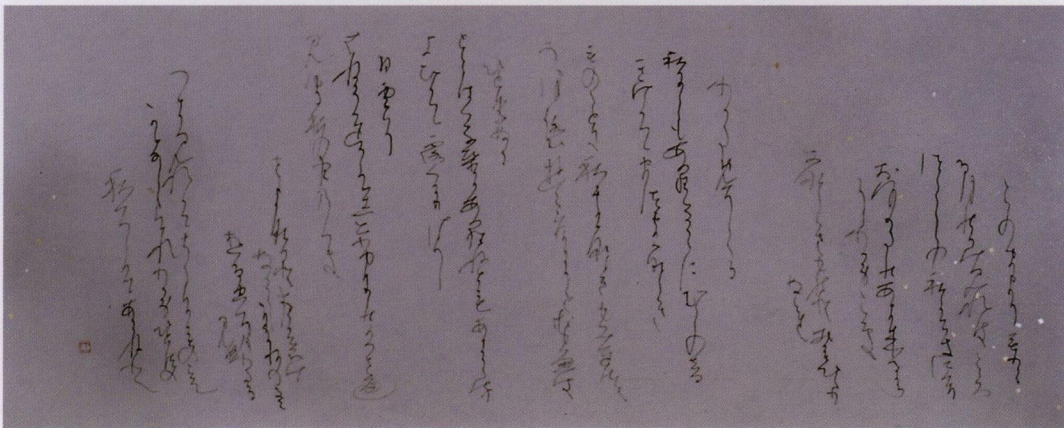
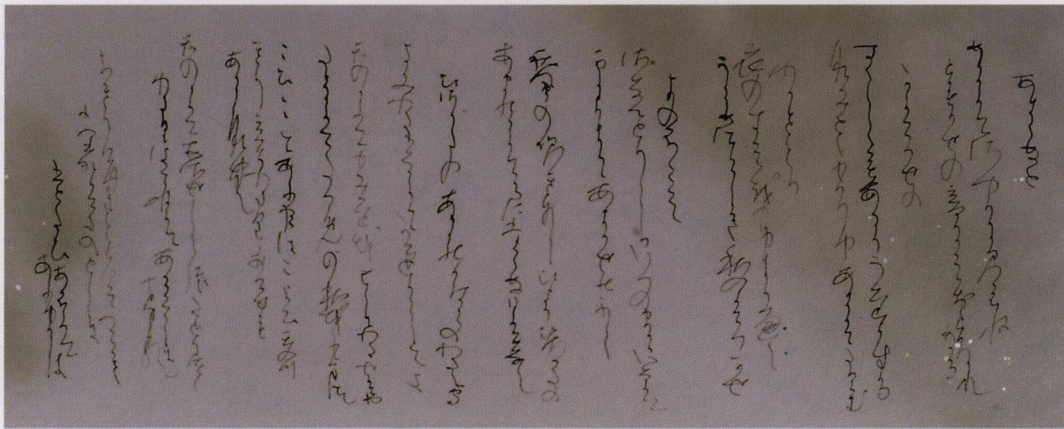
ІНАМУРА Ундо
«Доброчесність»
(«Ронго» / «Лунь-юй» /)
90×122 см

3 小林抱牛 (こばやし・ほうぎゅう)
君

КОВАЯШИ Ногю
135×70cm

КОБЯЯСИ Хогю
«Ти»
135×70 см

4

4 小山やすこ (こやま・やすこ)

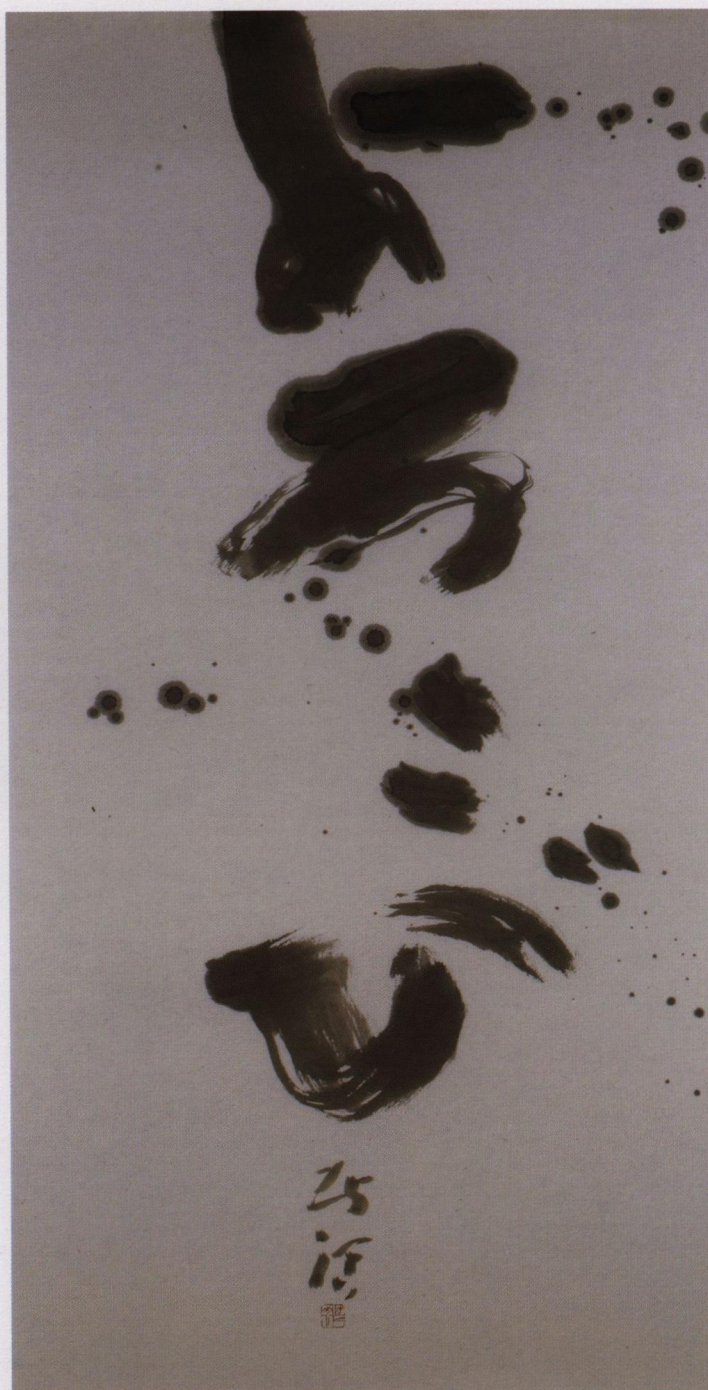
秋 古今和歌集

KOYAMA Yasuko
35×87 cm×2

КОЯМА Ясуко
«Осінь»

**«Підкралась осінь якось непомітно...
Хоч жодних змін
Не видно навкруги,
Але який зловісний
Вітру голос!»**

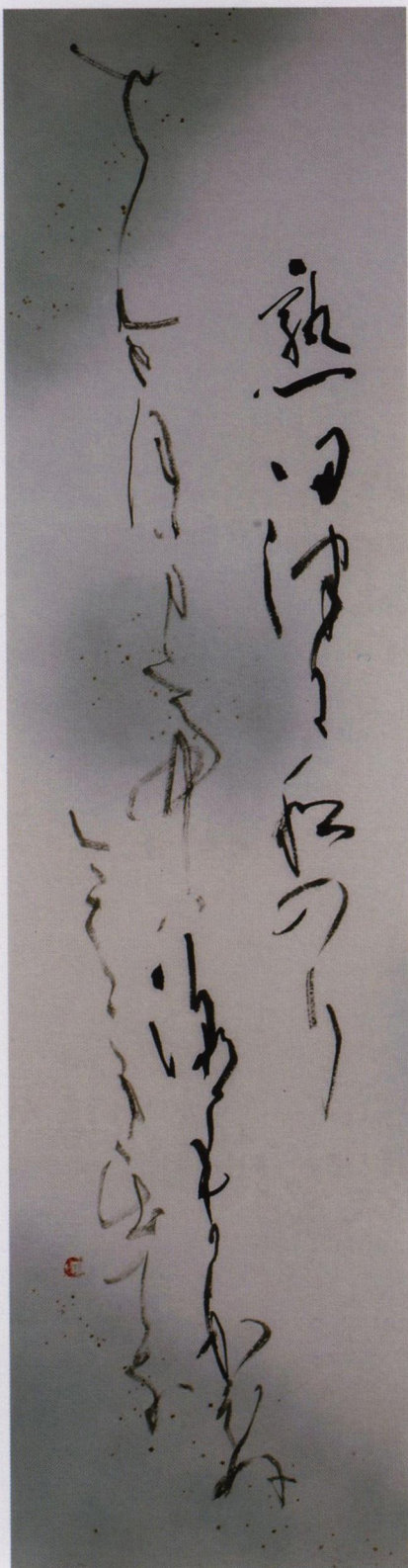
(Із поетичної антології «Кокін-вака-сю»;
розділ «Осінь»)
35×87см×2

5 中野北溟 (なかの・ほくめい)
よろこび 自作

NAKANO Hokumei
135×70 cm

НАКАНО Хокумей
«Радість»
(Оригінальний твір)
135×70 см

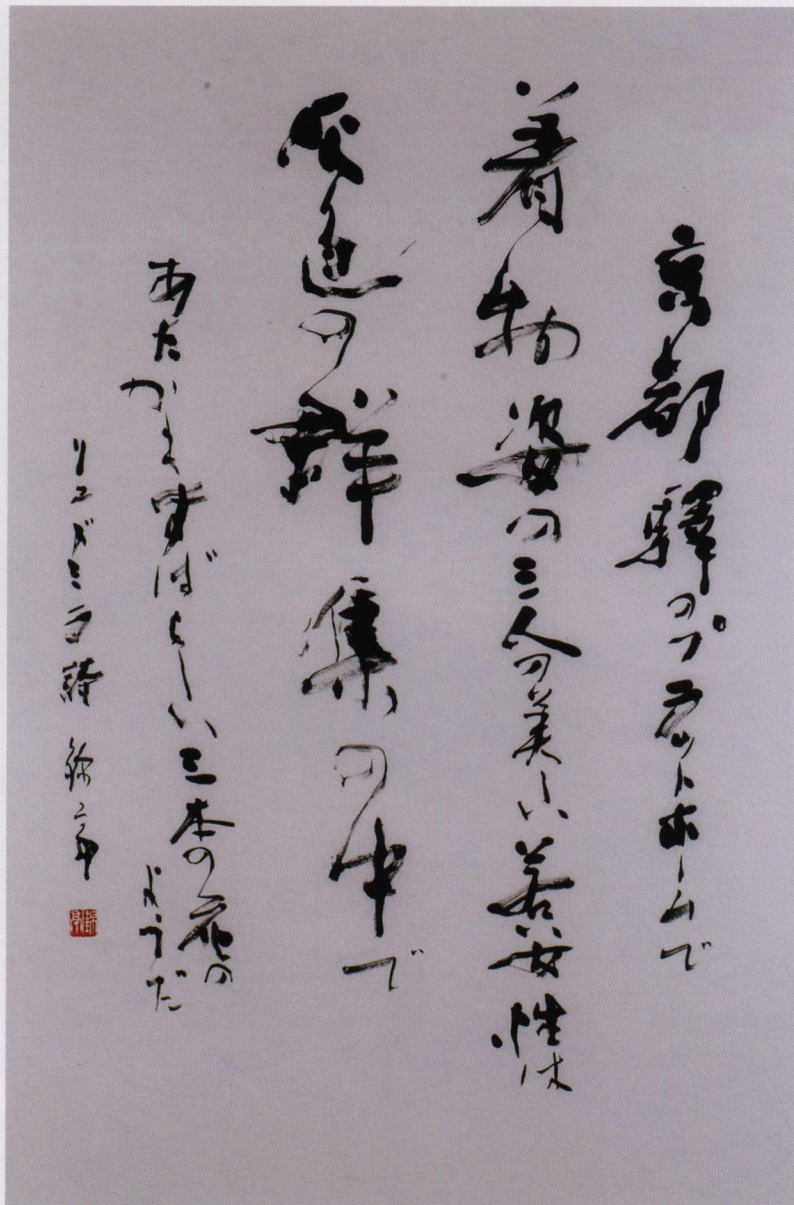
6 内山玲子 (うちやま・れいこ)

熟田津に 額田王

UCHIYAMA Reiko
182×61cm

УТІЯМА Рейко
«У порту Нікітацу»
**«Очікував на місяць в Нікітацу,
Але приплив почався,
І мені
Вже час, на жаль,
В дорогу вирушати!»**

(Нукатано Окімі)
182×61 см

7

7 大井錦亭 (おおい・きんてい)

すばらしい新幹線の窓越しの世界 リュミドラ・スキルダ

Oi Kintei
106×70cm

Oi Kintei
«Дивовижний краєвид,
що відкривається з вікна експресу "Сінкансен"»:

«На пероні кіотського вокзалу

Три юні красуні

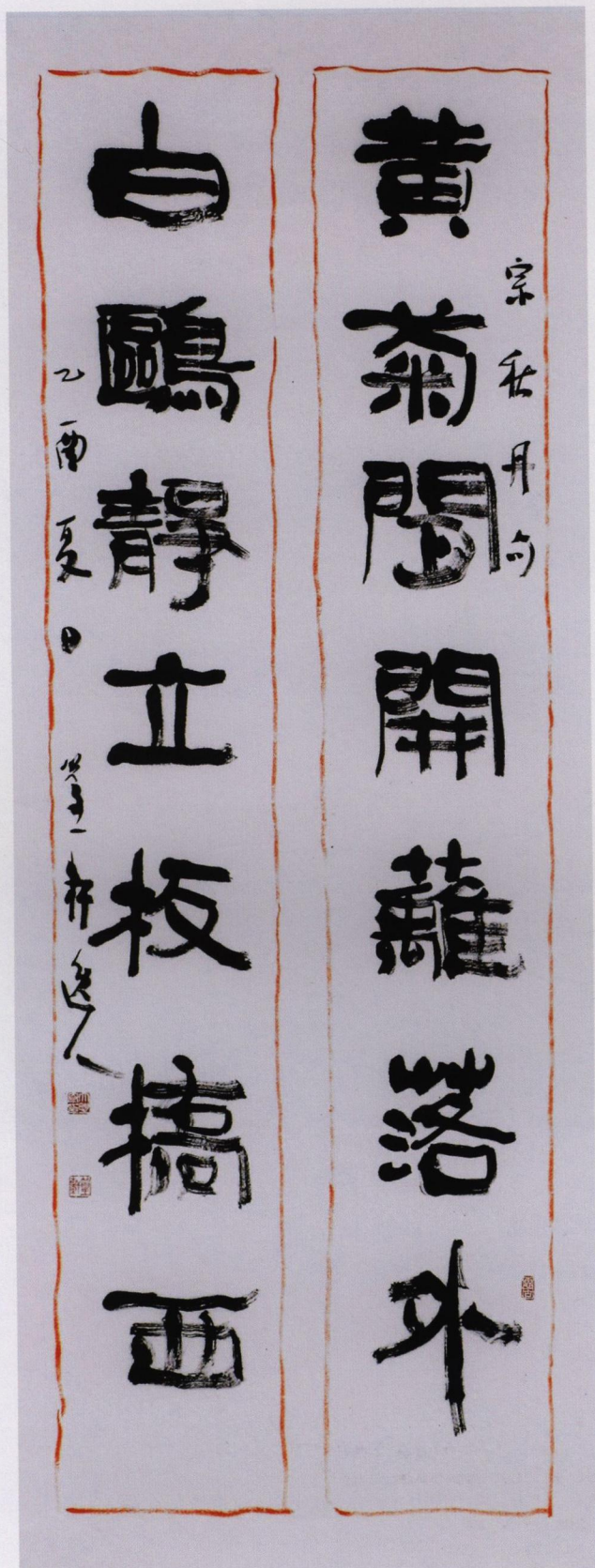
У весняних кімоно,

Мов три гожі квітки

Посеред сірого натовпу»

(Людмила Скирда)

106×70 см

8 大野篁軒 (おおの・こうけん)

宗秋丹句 宗秋丹

ONO Koken
182×61cm

ONO Koken
«Вірш Сосютана»:

«Вплелися
В огорожу із бамбука
Жовтогарячі
квіти хризантем...»

(Сосютан)
182×61 cm

9

9 恩地春洋 (おんち・しゅんよう)
城

ONCHI Syunyo
83×72 cm

ОНТИ Сюн-Йо
«Фортеця»
83×72 см

10 金子卓義 (かねこ・たかよし)
得水魚

KANEKO Takayoshi
182×61 cm

КАНЕКО Такайосі
«Як риба у воді»
182×61 см

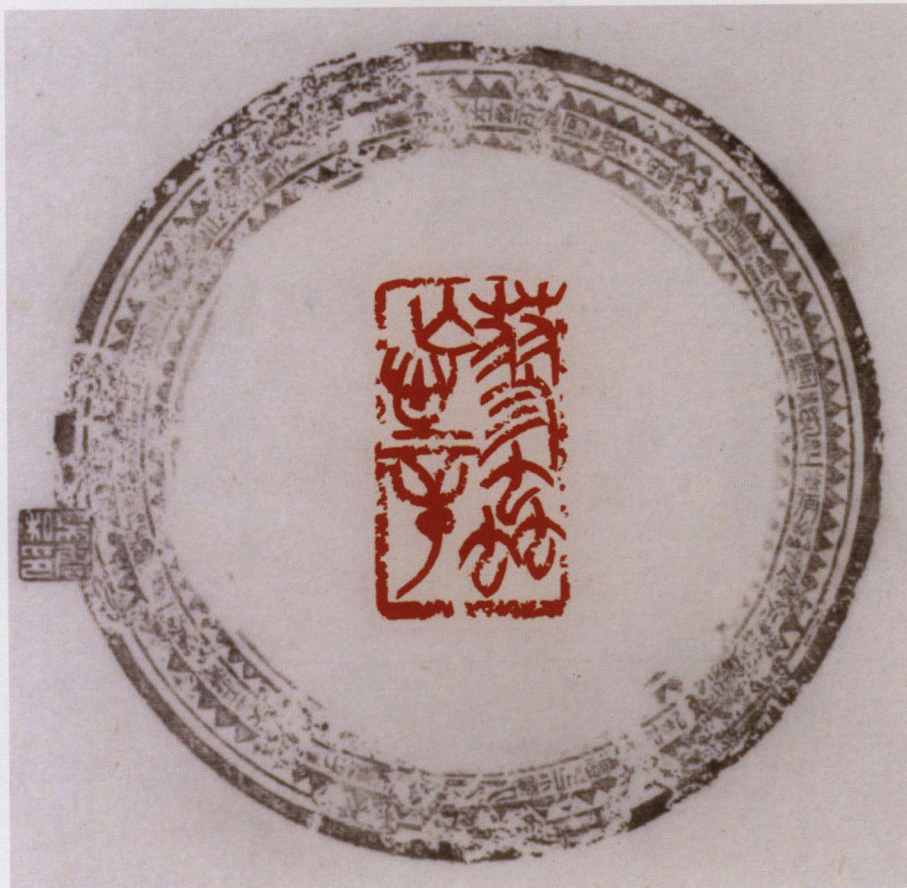

11

11 岸本太郎 (きしもと・たろう)
日新 自作

KISHIMOTO Taro
135×70 cm

KICIMOTO Taro
«Оновлення»
(Оригінальний твір)
«Оновлююся
з кожним днем!»
135×70 см

12

12 關正人 (せき・まさと)
蓼蟲忘辛 左思

SEKI Masato
67×44 cm

SEKI Масато
«Забуття Рьотюсіна»
(Сасі)
67×44 см

13

13 野口白汀 (のぐち・はくてい)
室閑茶味清 周天度

NOGUCHI Hakutei
135 × 70 cm

НОГУТИ Хакутей
«Затишна кімната і неповторний смак чаю»
(Сютендо)
135 × 70 см

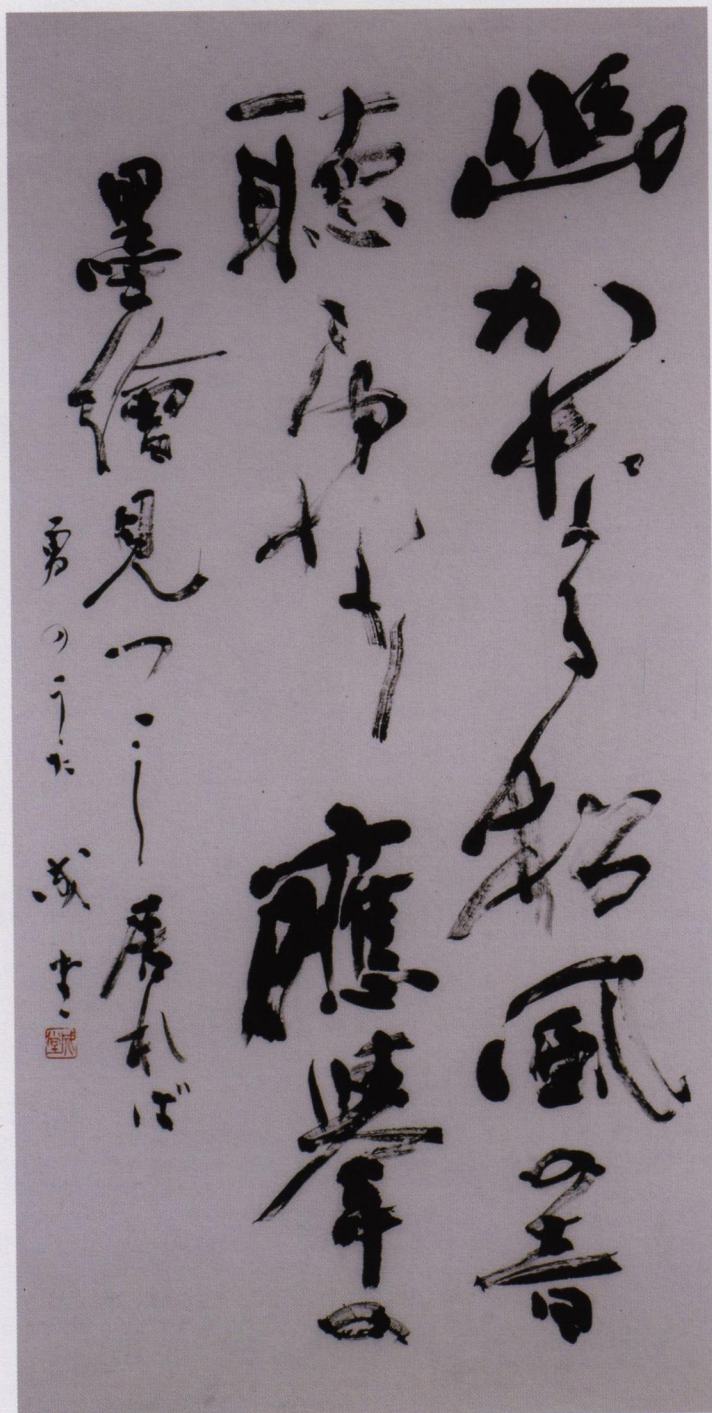

14

14 貞政少登 (さだまさ・しょうと)
一念

SADAMASA Shoto
75×47 cm

САДАМАСА Съото
«Непохитність»
«Одностайна думка . Непохитна думка»
75×47 см

15 吉田成堂 (よしだ・せいどう)
大乘寺襖繪 吉井勇

YOSHIDA Seido
135×69 cm

ЙОСИДА Сейдо
«Картина,
що написана на розсувній
перегородці храму Дайдзьодзі»:
«З малюнка тушшю
Ніби вітру голос
Між соснами вчувається мені...»
(Йосіі Ісаму)
135×69 см

16 飯島春美 (いじま・はるみ)

引かで鳴る… 夏目漱石

IIJIMA Harumi
135×52 cm

ІІДЗІМА Харумі
«Тріскачка»
«Таким сумним
Чомусь мені здається
Самотній голос тріскачки вночі»
(Нацуме Сосекі)
135×52 см

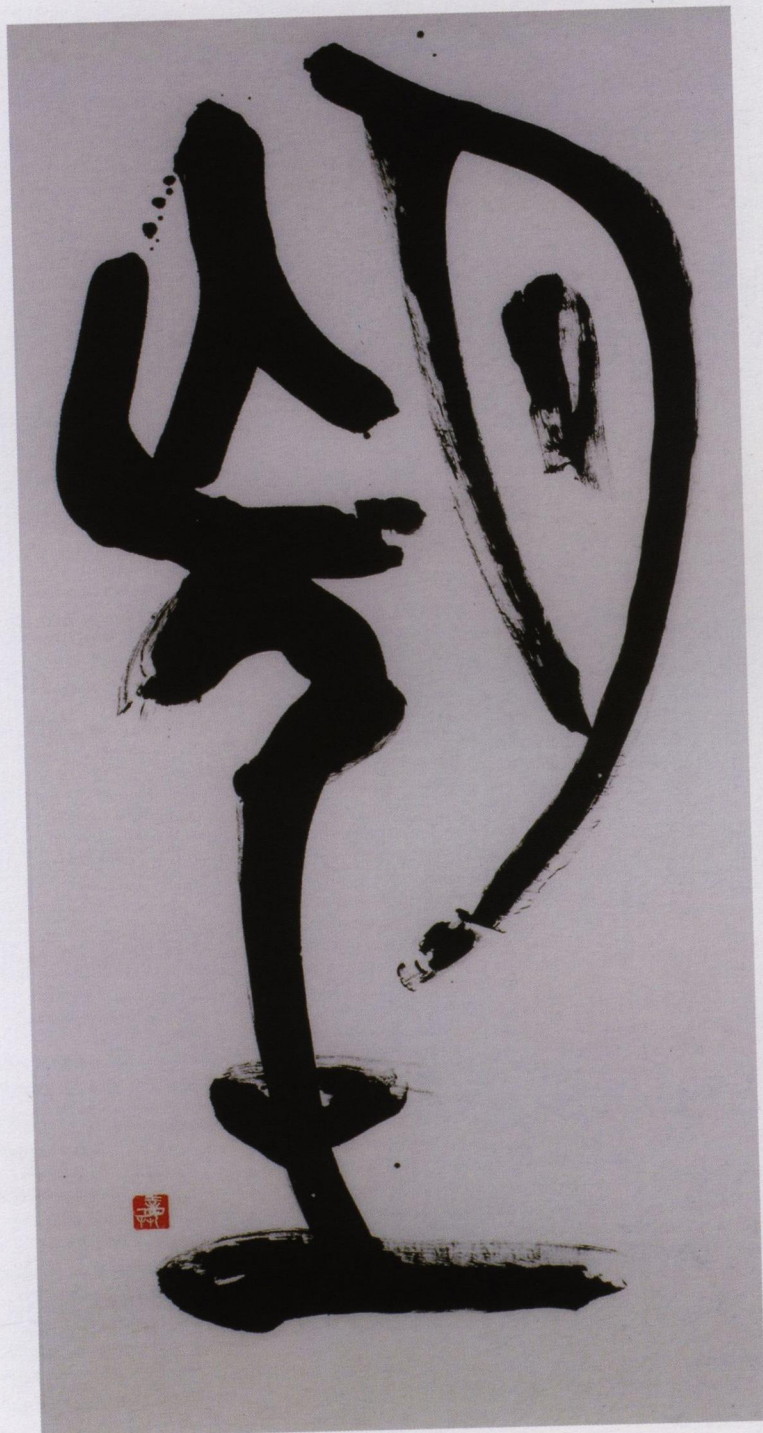

17 菅野清峯 (すがの・せいほう)
巖

SUGANO Seiho
135×70 cm

СУГАНО Сейхо
«Суворість»
135×70 см

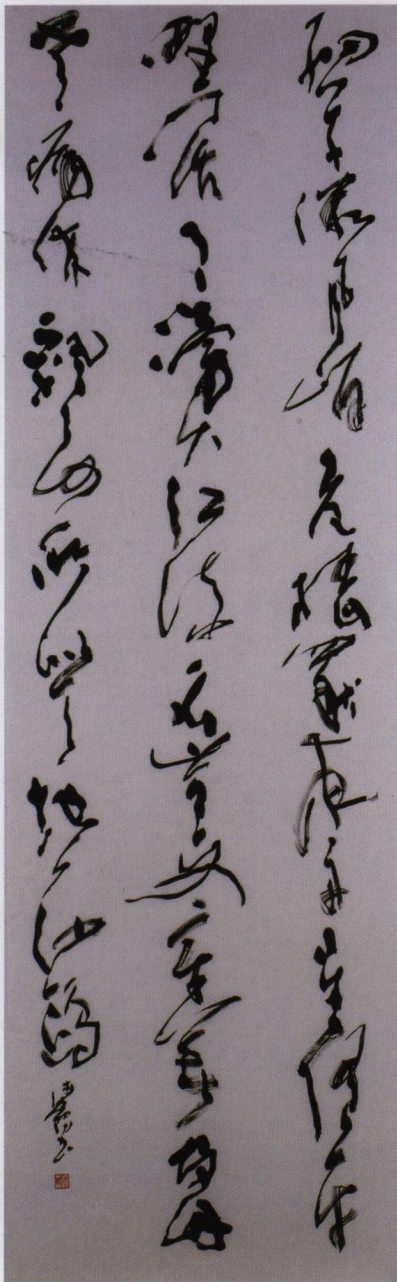

18 仲川恭司 (なかがわ・きょうじ)
望

NAKAGAWA Kyōji
135×70 cm

НАКАГАВА Кьодзі
«Бажання»
135×70 см

20

20 阿部海鶴 (あべ・かいかく)
旅夜懷を書す 杜甫

ABE Kaikaku
180×60 cm

АБЕ Кайкаку
«Описую ностальгію подорожньої ночі...»
(Тохо)
(Вірш, прочитаний поетом Тохо на човні,
яким він спускався до затоки Йосуко)
180×60 см

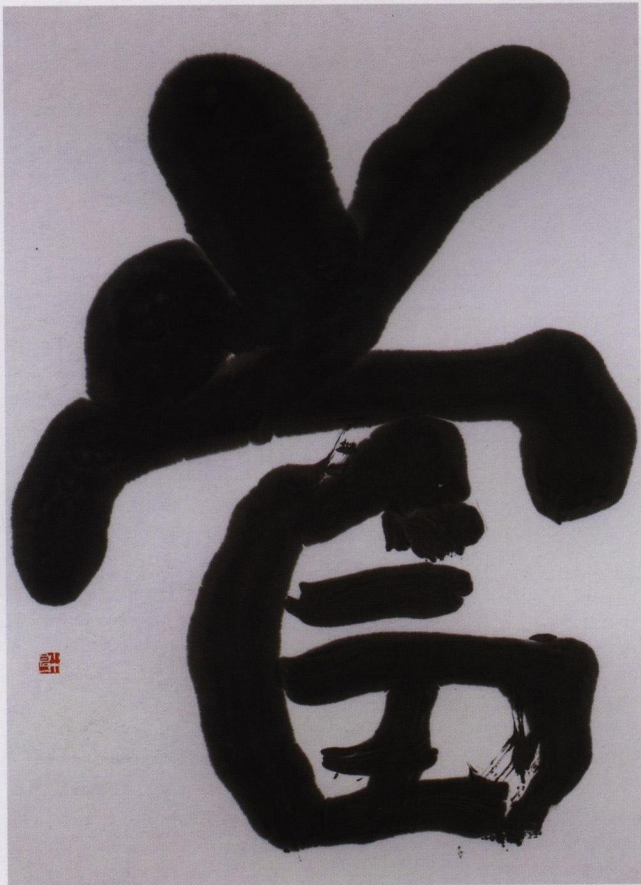

21

21 神郡愛竹 (かみごおり・あいちく)
四字句

KAMIGORI Aichiku
172×53 cm

КАМИГОРИ Айтіку
«Вірш-вистів із чотирьох ієрогліфів»:
«Навіть дурень може зробити
Велику справу,
Якщо докладе зусиль»
(Автор невідомий)
172×53 см

22

22 小木太法 (こぎ・たいほう)

當

KOGI Taiho
114×84 cm

КОГІ Тахо
«Доречність»
114×84 см

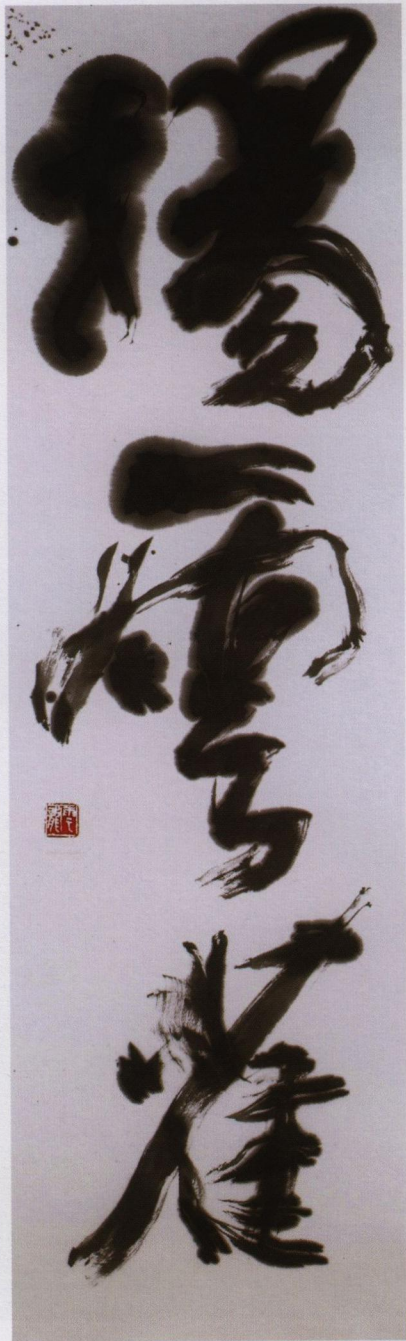
23

23 大楽華雪 (だいらく・かせつ)

非不能 孟子の語

DAIRAKU Kasetzu
176×53 cm

ДАЙРАКУ Касецу
«Немає нічого неможливого!»
(Мен-цзи)
176×53 см

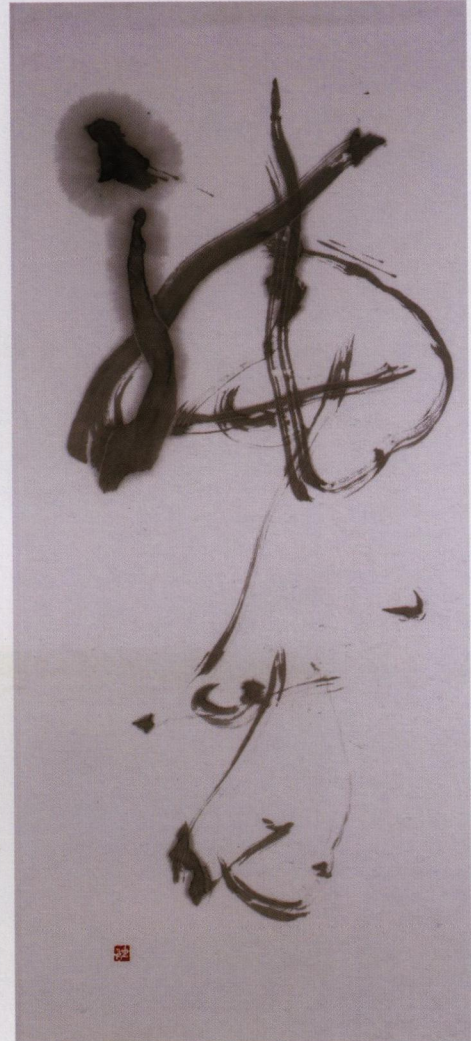

24

24 中村雲龍 (なかむら・うんりゅう)
揚雲雀

NAKAMURA Unryu
176×52 cm

НАКАМУРА Унрю
«Жайворонки в небі»
176×52 см

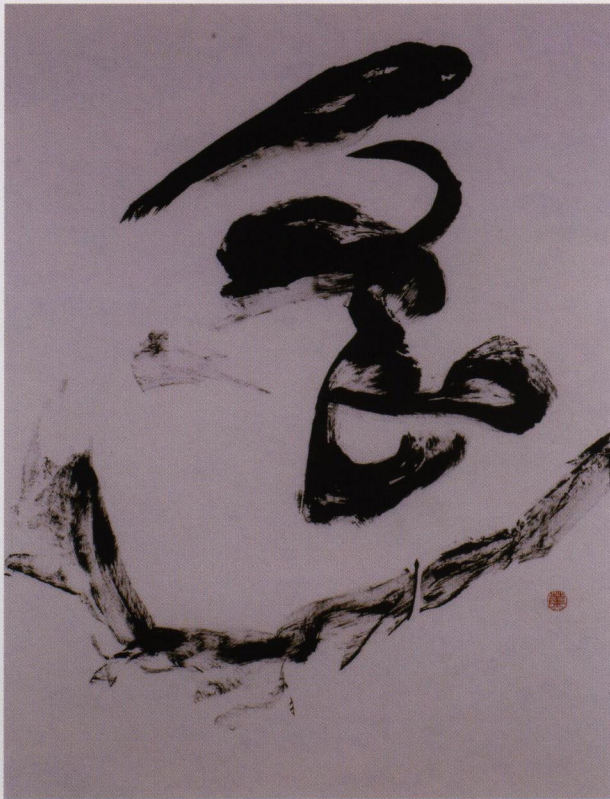

27

27 片岡重和 (かたおか・しげかず)
繞花

KATAOKA Shigekazu
137×59 cm

KATAOKA Шігекадзу
«Кружляючи навколо квітів...»
**«Душа елегантності - у квітці.
Коли прямуєш стежкою посеред квітів,
то здається,
що тобі відкривається
душа доби Хейан...»**
137×59 см

25

25 林蕉園 (はやし・しょうえん)
遣

HAYASHI Shoen
120×90 cm

ХАЯСИ Сьоен
«Далечінь»
120×90 см

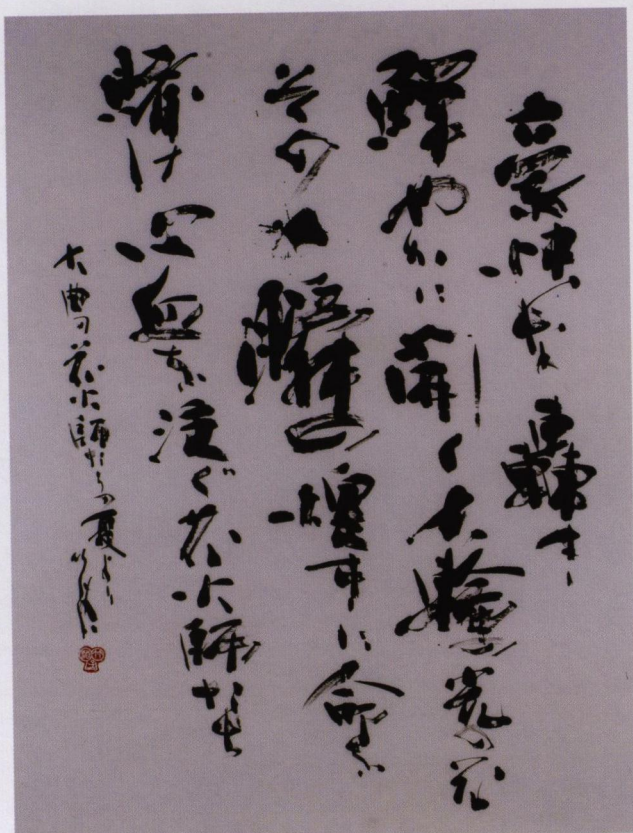

26

26 薄田東仙 (うすだ・とうせん)
五雲

USUDA Tosen
35×75 cm

УСУДА Тосен
«П'ять хмар»
**«Гадаю за хмарами п'яти кольорів:
синій, білий, червоний, чорний, жовтий»**
35×75 см

28

28 後藤竹清 (ごとう・ちくせい)
花火 自作

GOTO Chikusei
120×90 cm

ГОТО Тікусей
«Феєрверк»
(Оригінальний твір)
**«Вогняні квіти,
що з тріскотом
яскраво розпускаються...»**
120×90 см

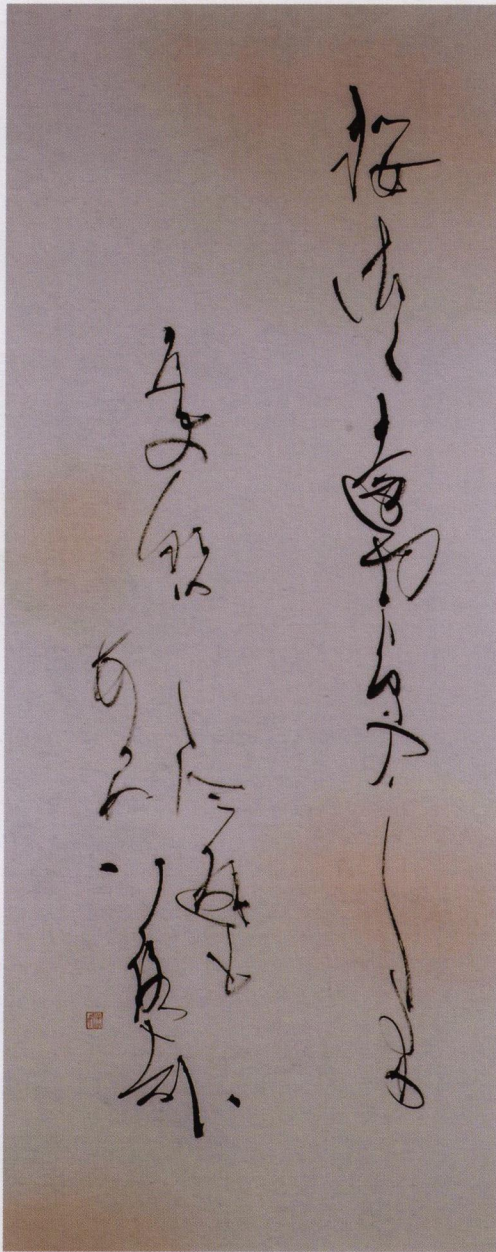

29

29 小原道城 (こはら・どうじょう)
輝光日新

KOHARA Dojo
180×60 cm

КОХАРА Додзьо
«Яскравий промінь нового дня»
**«Яскраве проміння
приносить нам
кожен новий день...»**
180×60 см

30

30 下谷洋子 (しもや・ようこ)
桜さく 新古今和歌集

SHIMOYA Yoko
136×53 cm

СИМОЯ Йоко
«Квітують вишні в горах...»:
«Квітують вишні в горах.
Хвіст фазана
Звисає довгий-довгий,
Як і день...
А все одно - ніяк не намілююсь!»
(Із поетичної антології «Сінкокін-вака-сю»)
136×53 см

31

31 長井蒼之 (ながい・そうし)
崇令徳愛景光 蘇武 = 中国漢代

NAGAI Soshi
172×53 cm

НАГАЙ Сосі
«Люби природу,
Поважай закон,
Будь доброчесним!»
(Собу / Китай доби Хань /)
172×53 см

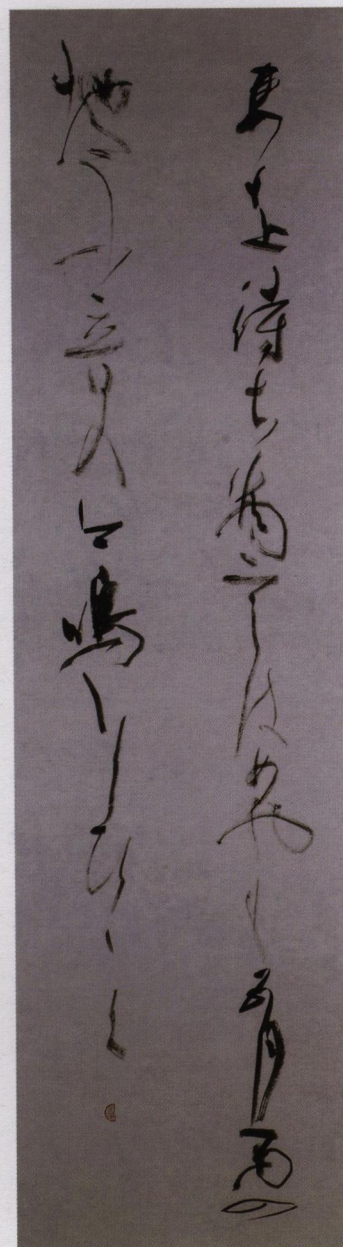

32

32 中原茅秋 (なかはら・ぼうしゅう)
SOU (倉)

NAKAHARA Boshu
178×54 cm

НАКАХАРА Босю
«Сховище»
(Твір, заснований
на абстрактизації ієрогліфа 倉
і виконаний синьою тушшю)
178×54 см

33

33 藤澤麦草 (ふじさわ・ばくそう)
短歌一首 島木赤彦の歌

FUJISAWA Bakuso
165×46 cm

ФУДЗІСАВА Бакусо
«Вірш-танка»:
«Чекаю на дружину
У мовчанні...
Лише краплинки літнього дощу
Із хлипанням
Вдаряються об землю»
(Сімакі Акахіко)
165×46 см

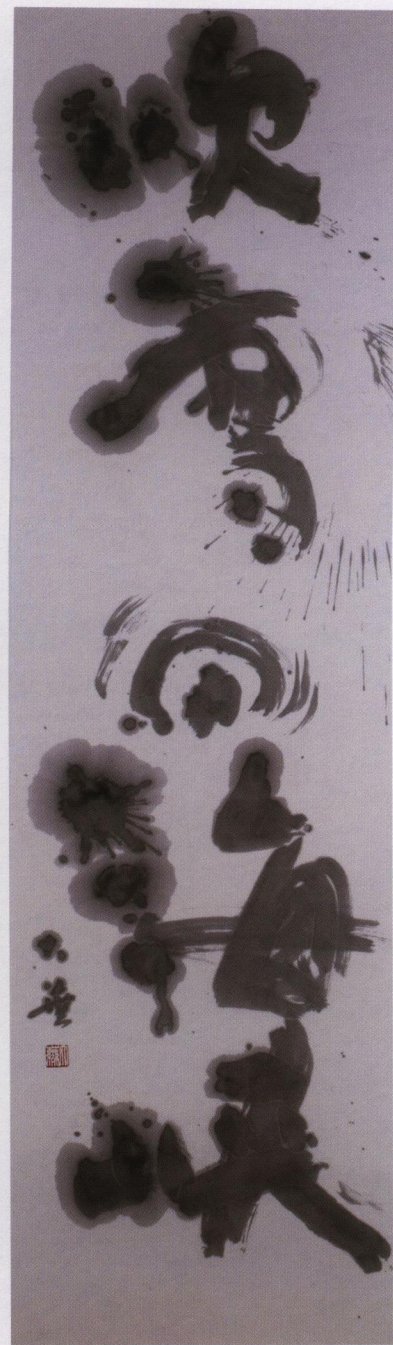

34

34 水川舟芳 (みずかわ・しゅうほう)
平和 自作

MIZUKAWA Shuho
120×90 cm

МІДЗУКАВА Сюхо
«Мир»
(Оригінальний твір)
Українською мовою
«Молюся за мир в Україні»
120×90 см

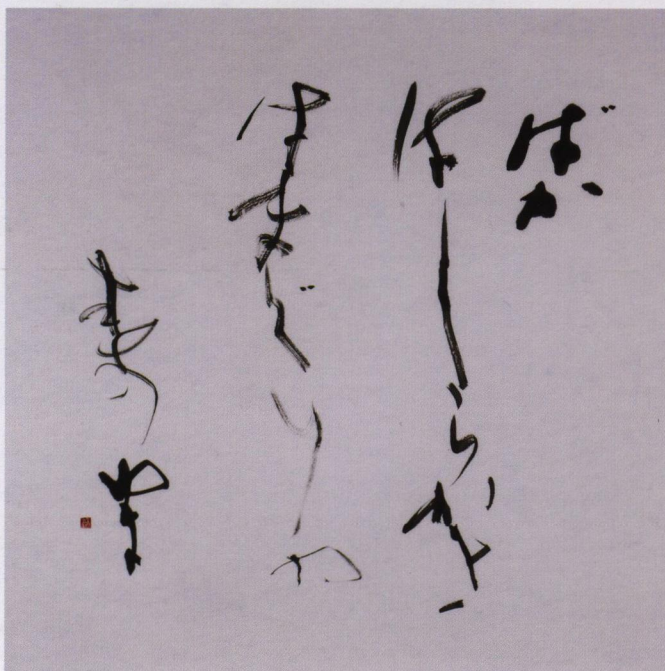

36

36 百瀬大燕 (ももせ・だいぶ)
冬

MOMOSE Daibu
180×60 cm

MOMOSE Дайбу
«Зима»
(Оригінальний твір)
«Завірюха в морській протоці»
180×60 см

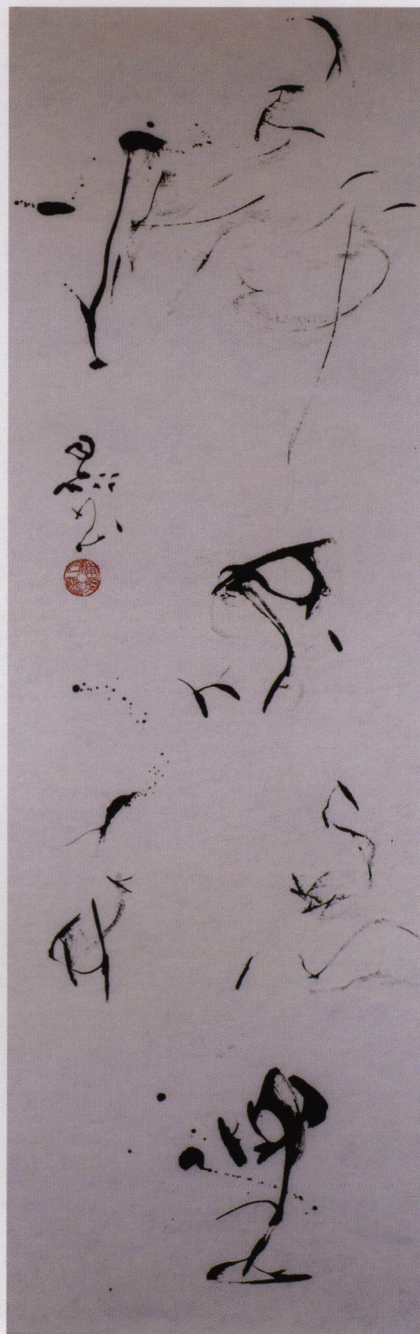

35

35 宮崎紫光 (みやざき・しこう)
春の雪 久保田万太郎

MIYAZAKI Shiko
90×90 cm

МІЯДЗАКІ Сіко
«Весняний сніг»
**«Весняний сніг!
На велетенський стовп
Забрались устриці й
двостулкові молюски»**
(Кубота Мантаро)
90×90 см

38

38 貝原司研 (かいほら・しけん)
帰家穩坐 大慧書より

KAIHARA Shiken
180×60 cm

КАЙХАРА Сікен
«Повернувшись додому, спокійно сідаю...»
**«Додому повернувшись
І присівши,
Стаю самим собою, врешті-решт»**
(Із релігійного твору «Дай-е-сьо»)
180×60 см

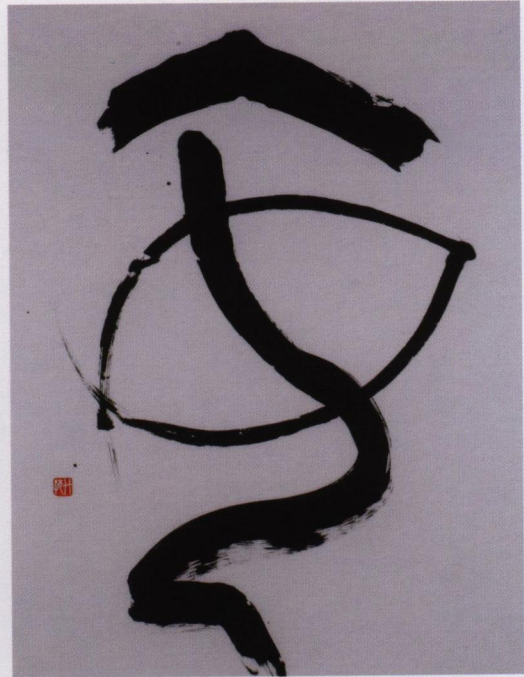

37

37 柳碧蘚 (やなぎ・へきせん)
渉

YANAGI Hekisen
120×90 cm

ЯНАГІ Хекісен
«Переправа»
120×90 см

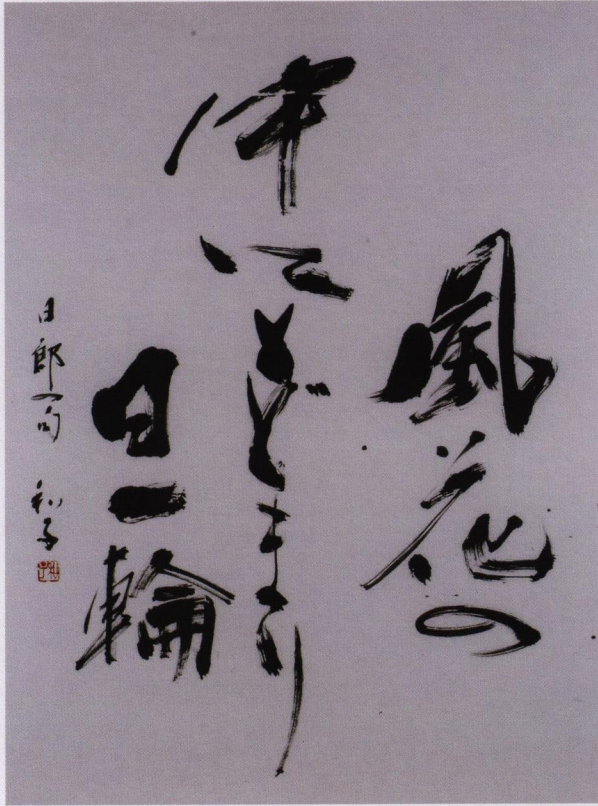

39

39 小伏竹村 (こぶし・ちくそん)
安

KOBUSHI Chikuson
120×90 cm

КОБУСІ Тікусон
«Спокій»
120×90 см

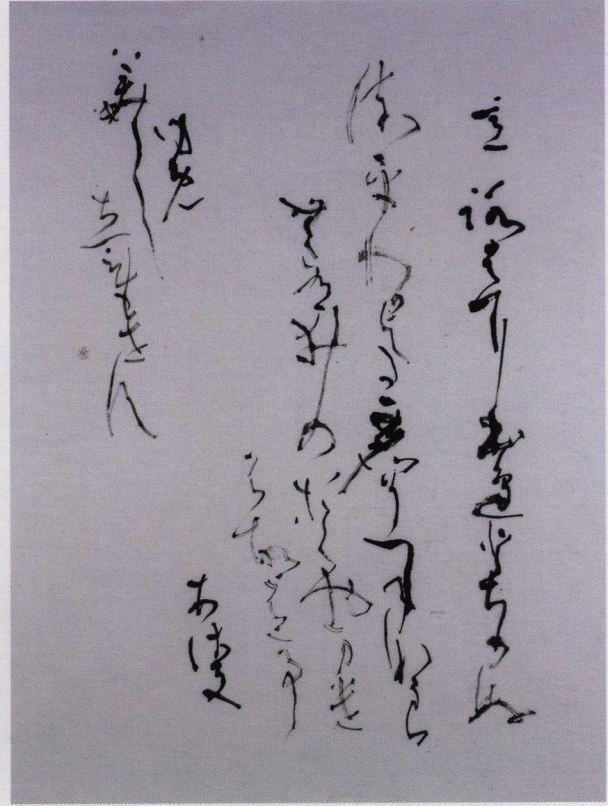

40

40 志津和子 (しづ・かずこ)
岡田日郎の句

SHIZU Kazuko
120×90 cm

СІДЗУ Кадзукo
«Вірш Окади Хіро»:
«Завмер посеред квітів,
Що легенько гойдає вітер...
Сонце на стеблі!»
120×90 см

41

41 松本暎子 (まつもと・えいこ)
いろは歌 伝空海

MATSUMOTO Eiko
120×90 cm

МАЦУМОТО Ейко
«Вірш «Іроха»»:
«Вишневий цвіт,
Розливши аромат,
На землю опадає...
В нашій світі
Хто із людей безсмертя досягнув?
А отже й ти,
В примарнім світі нині
Ущелини долаючи гірські,
На сні короткі не звертай уваги
І не хмелій від цих недовгих снів!»
(Кукай /Кобо Дайсі/)
120×90 см

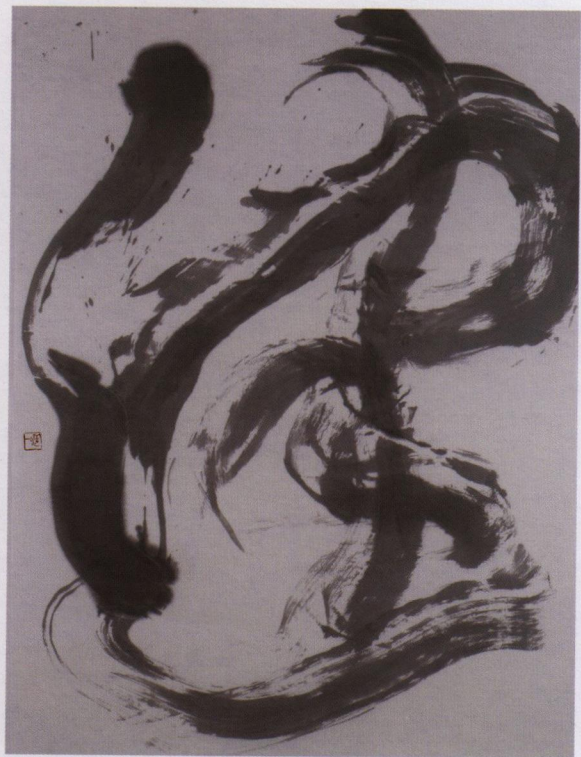

42

42 森本龍石 (もりもと・りゅうせき)
楽

MORIMOTO Ryuseki
120×90 cm

МОРИМОТО Рюсеки
«Зручність (Насолода)»
(Оригінальний твір)
120×90 см

43

43 渡邊洋一 (わたなべ・よういち)
健

WATANABE Yoichi
120×90 cm

ВАТАНАБЕ Йоіті
«Бадьорість»
120×90 см

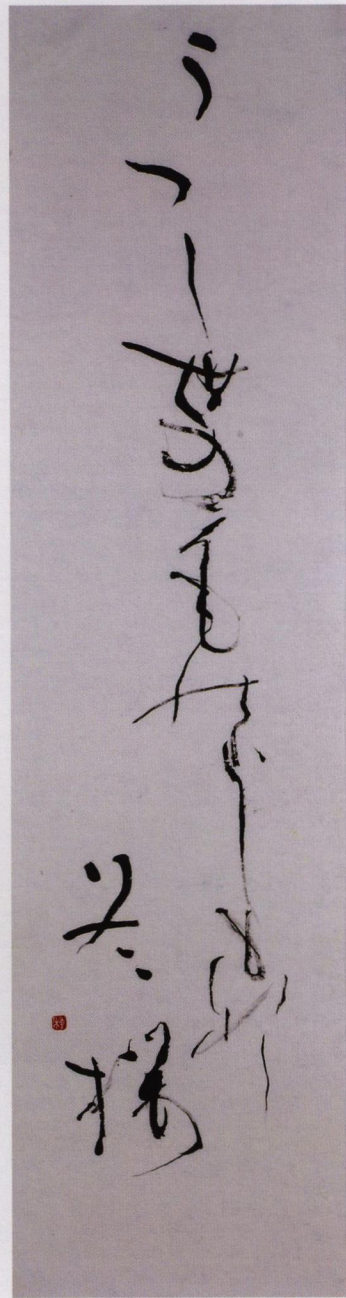

44

44 浅野仰山 (あさの・ぎょうざん)
戀

ASANO Gyozan
115×84 cm

АСАНО Гъодзан
«Люб'язність»
115×84 см

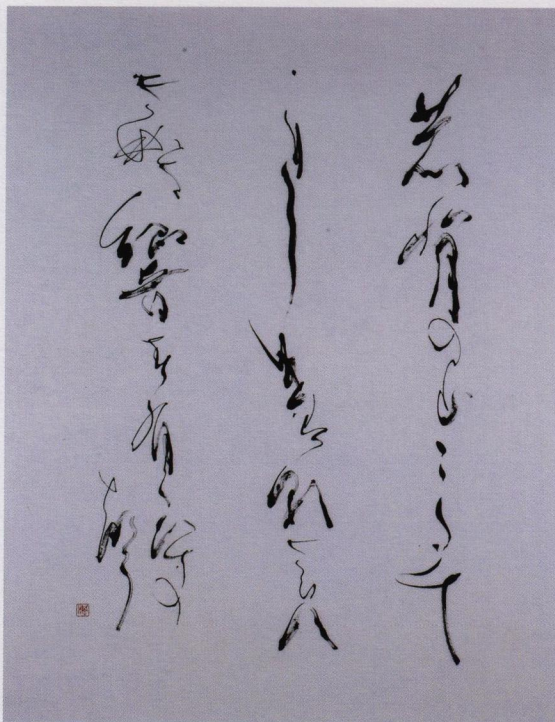

45

45 小野桂甫 (おの・けいほ)
冬桜 鈴木花養

ONO Keiho
135×35 cm

ОНО Кейхо
«Зимова сакура»
«Яка краса!
Немов не з цього світу -
Зимова сакура»
(Судзукі Ханаміно)
135×35 см

46

46 川越敬楓 (かわごえ・けいふう)
鹿脊の山 万葉集

KAWAGOE Keifu
120×90 cm

КАВАГОЕ Кейфу
«Гора Касе»
«З густого гаю
На горі Касе
Доноситься щоранку
Дивна пісня -
Дзвінкоголосі співи солов'я!»
(З поетичної збірки «Ман-йо-сю»)
120×90 см

47

47 仙場右羊 (せんば・うよう)
夜雪

SEMBA Uyo
180×52 cm

СЕМБА Уйо
«Вечірній сніг»
180×52 см

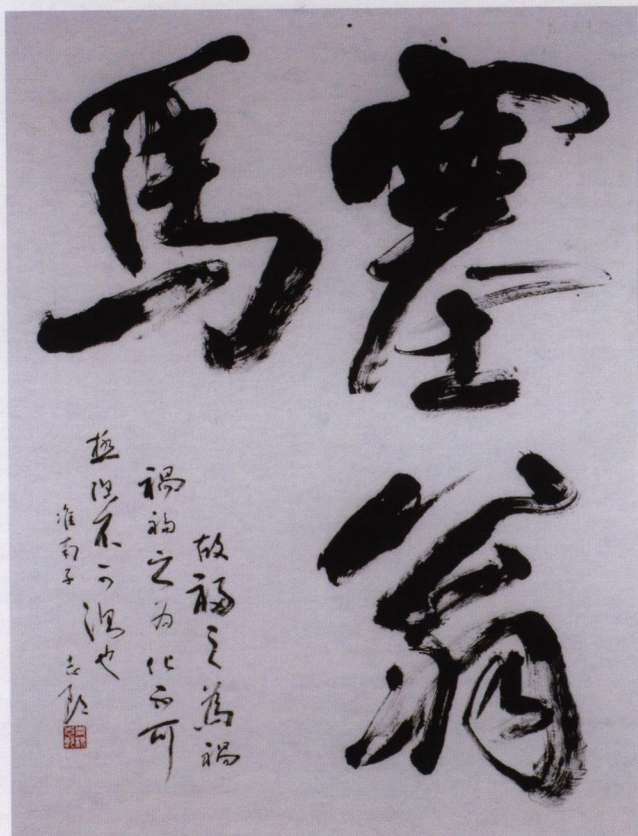
48

48 町田裕碩 (まちだ・ゆうせき)

涛山海煮

MACHIDA Yuseki
49×35 cm

МАТІДА Юсекі
«Безліч делікатесів»
49×35 см

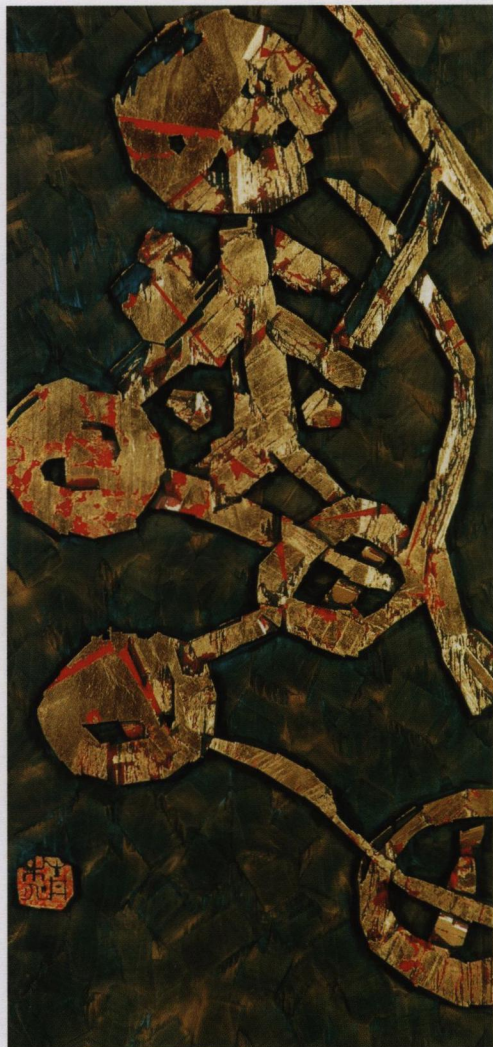
49

49 青柳志郎 (あおやぎ・しろ)

塞翁馬 淮南子・中国古語

AOYAGI Shiro
120×90 cm

АОЯГІ Сіро
«Кінь Сайо»
(Енандзі, давній китайський афоризм)
120×90 см

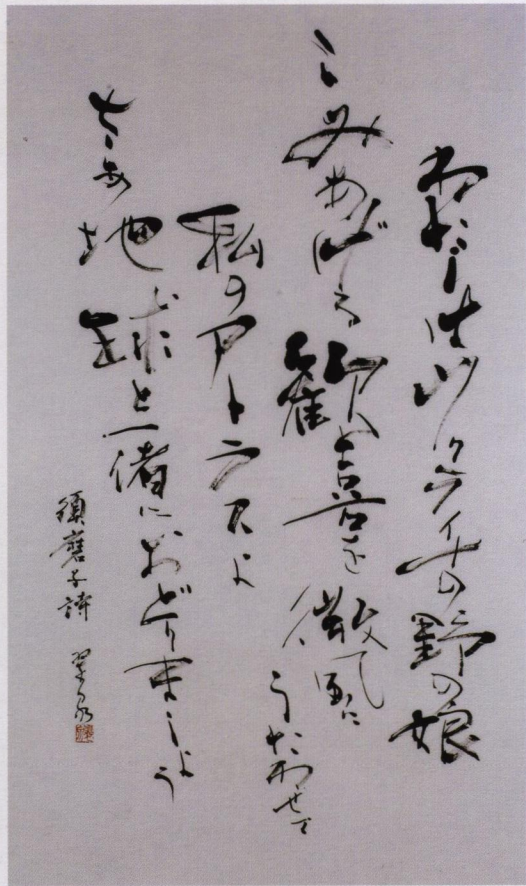
50

50 秋山青桃 (あきやま・せいとう)

黙雷

AKIYAMA Seito
75×35 cm

AKIYAMA Сейто
«Мовчазний грім»
75×35 см

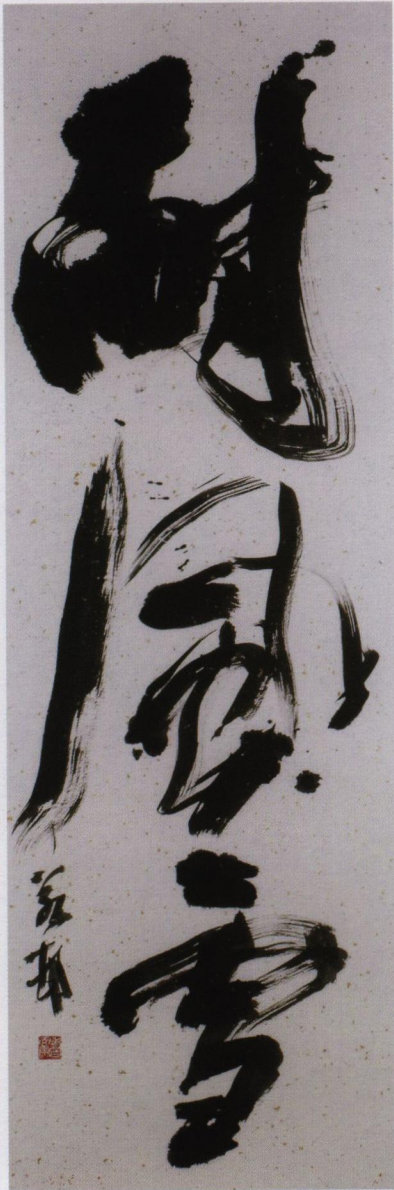
51

51 足立翠泉 (あだち・すいせん)

愛戀歌 深尾須磨子

ADACHI Suisen
120×70 cm

АДАТІ Суйсен
«Лірична пісня»:
**«Я - дочка українських степів!
Хай легенький вітерець заспіває
Про незміряну радість мою...»**
(Фукао Сумако)
120×70 см

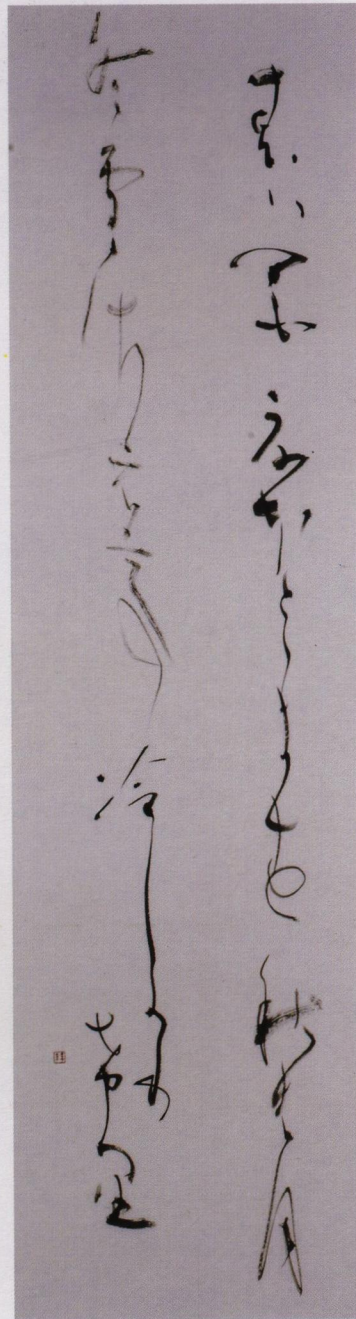

52

52 池田若邨 (いけだ・じゃくそん)
耐風雪 自作

IKEDA Jakuson
154×51 cm

ІКЕДА Дзякусон
«Долаючи перешкоди»
(Оригінальний твір)
154×51 см

53

53 石田敬朋 (いしだ・けいほう)
春は花 道元禪師和歌集

ISHIDA Keiho
135×35 cm

ІСІДА Кейхо
«Весна - це квіти...»
**«Весна - це квіти.
Літо - спів зозулі.
Яскравий місяць - осінь.
А зима -
Сліпучо-білий сніг і прохолода!»**
(Із поетичної збірки проповідника
дзен-буддизму Догена)
135×35 см

54

54 稲村龍谷 (いなむら・りゅうこく)
楓林江色寒 陳旅

INAMURA Ryukoku
63×31 cm

ІНАМУРА Рюкоку
«В гаю від холоду
Почервоніли клени...»
(Тінрьо)
63×31 см

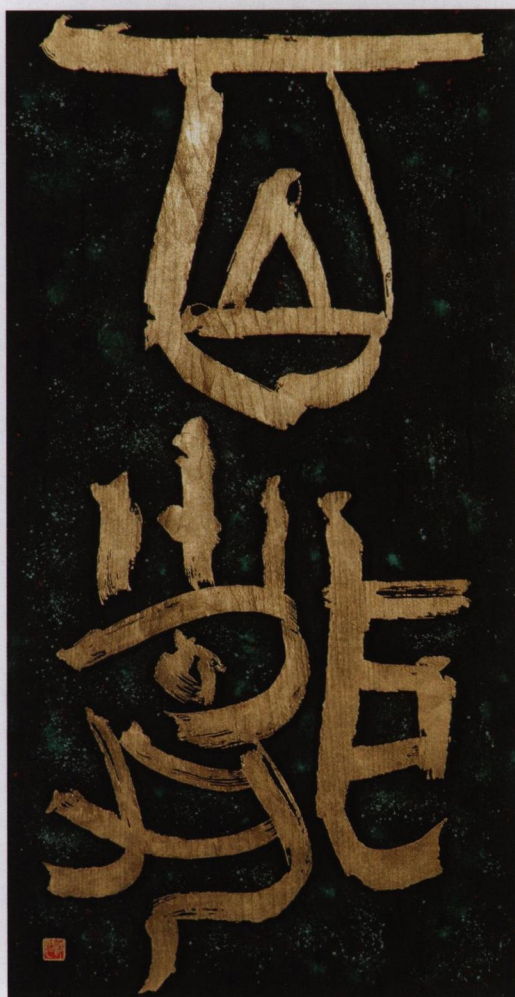

55

55 井上星峰 (いのうえ・せいほう)
行雲流水 宋史・蘇軾伝

INOUE Seiho
135×35 cm

ІНОУЕ Сейхо
«Спливають хмари, як води потоки...»
(Сотецу)
135×35 см

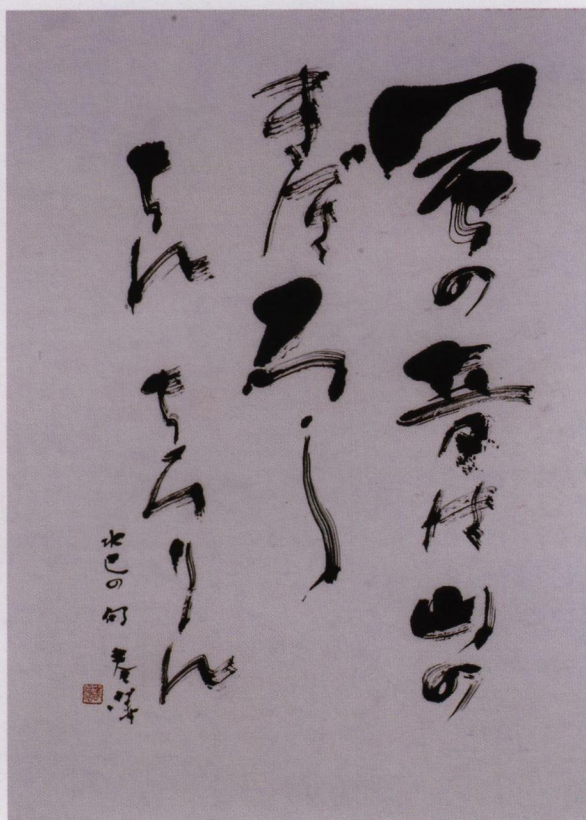
56

56 井上都洞 (いのうえ・とどう)

百聞

INOUE Todo
69×35 cm

INOUE Todo
«...Сто разів почути»
(«Краще один раз побачити,
ніж сто разів почути»)
69×35 cm

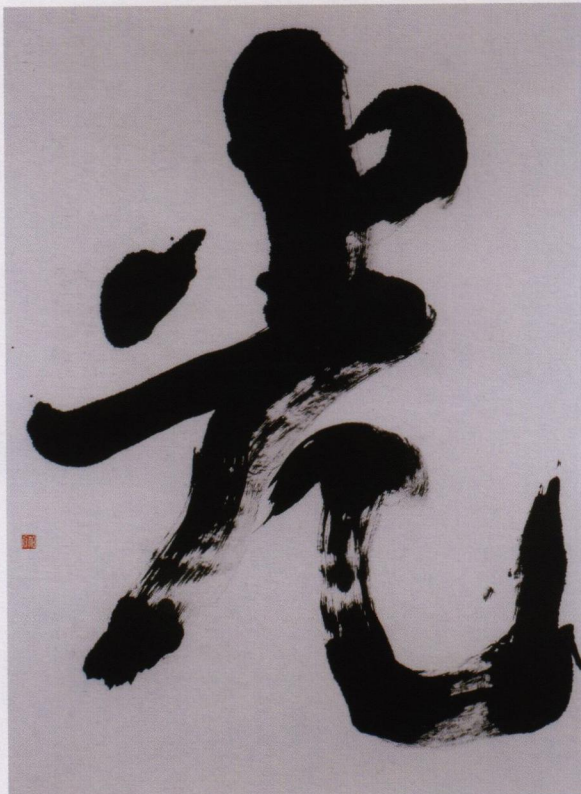
57

57 江幡春濤 (えばた・しゅんとう)

風の音 渡辺水巴

EBATA Shunto
104×75 cm

EBATA Сюнто
«Шум вітру»
«У шумі вітру
Мариться мені
Цвірчання коників
приречених
у горах»
(Ватанабе Суйха)
104×75 cm

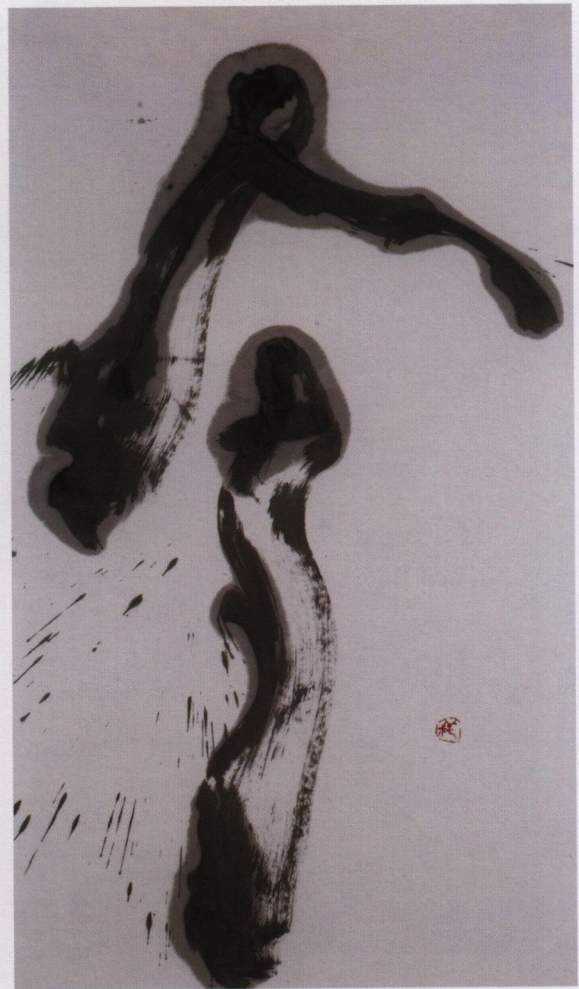

58

58 大塩柏舟 (おおしお・はくしゅう)
光

OSHIO Hakushu
120×83 cm

ОСІО Хакусю
«Сяйво»
120×83 см

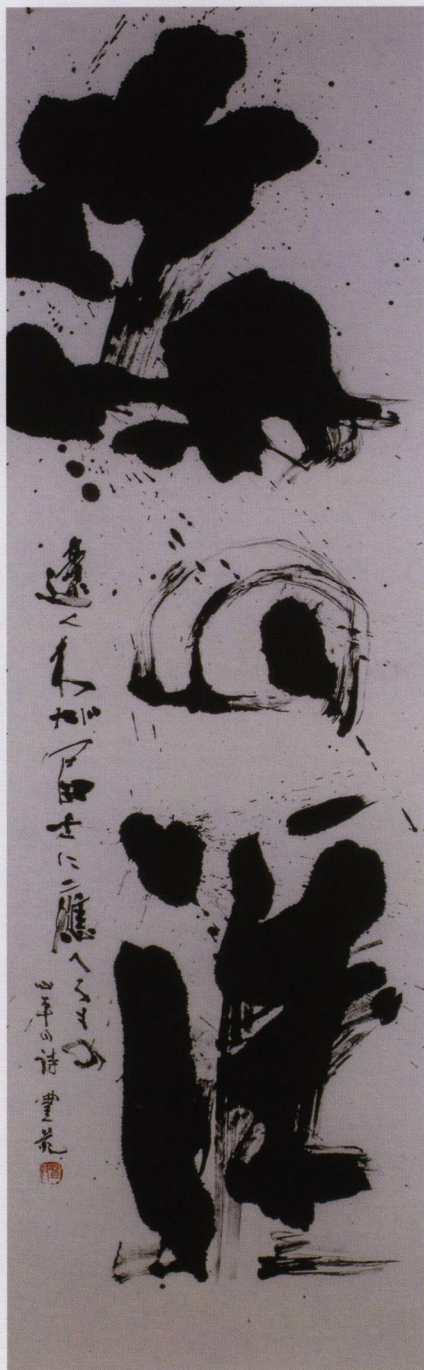

59

59 大野祥雲 (おおの・しょううん)
傘

ONO Shoun
122×69 cm

ОНО Сьоун
«Парасоля»
«Форма парасолі від дощу»
122×69 см

60

60 大矢豊苑 (おおや・ほうえん)
富士山 草野心平

OYA Hoen
180×55 cm

ОЯ Хоен
«Гора Фудзі»
«Далеко з моря видно нашу Фудзі...»
(Кусано Сімпей)
180×55 см

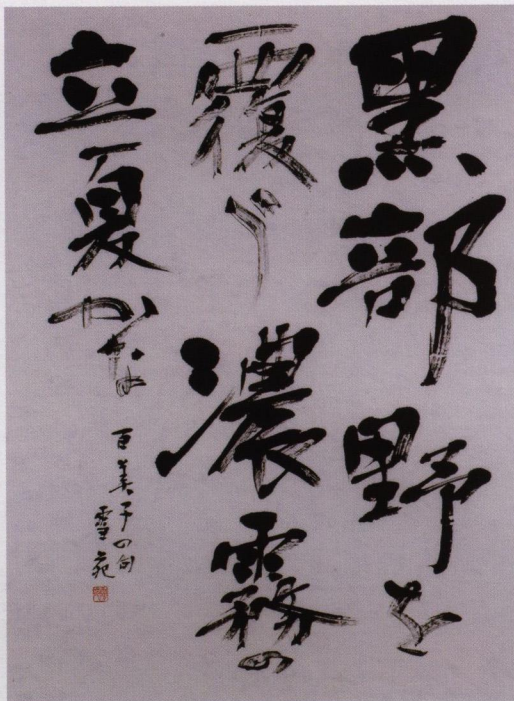

61

61 小笠原攝燿 (おがさわら・せつよう)
嶽

OGASAWARA Setsuyo
140×53 cm

ОГАСАВАРА Сецуйо
«Вершина гори»
«Висока гора лише височить,
а велична має ще й гідність»
140×53 см

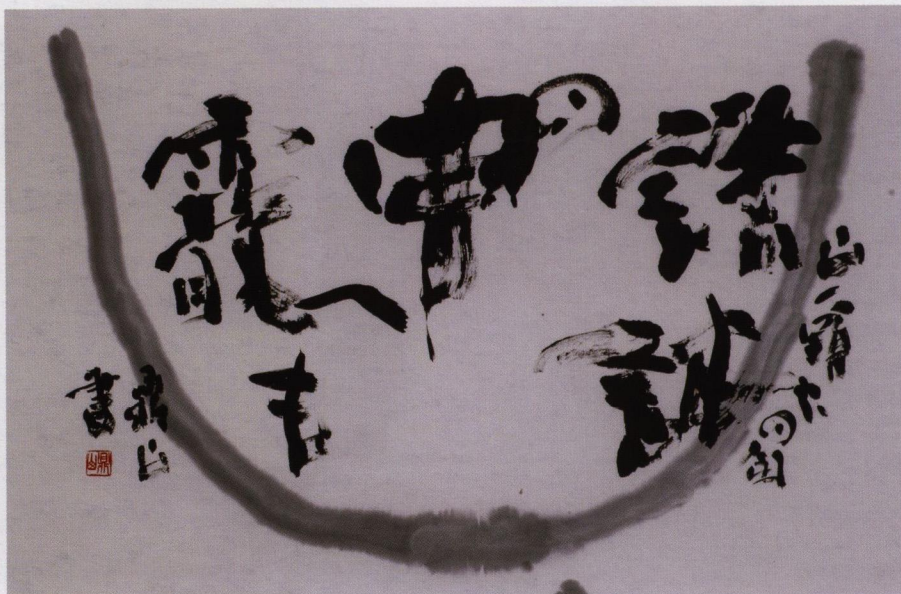

62 岡田雪苑 (おかだ・せつえん)
黒部野 柳平百美子

OKADA Setsuen
121×81 cm

ОКАДА Сецуэн
«Куробено» (Назва місцевості)
«У перший літній день
Густий туман
Зополнив собою Куробено»
(Янахіра Юміко)
121×81 см

62

63

63 尾形鼎山 (おがた・ていざん)
叢 種田山頭火の句

OGATA Teizan
59×89 cm

ОГАТА Тейдзан
«Град»
«Нападал град!
Повсюди,
Навіть в чашу...»
(Танеда Сантока)
59×89 см

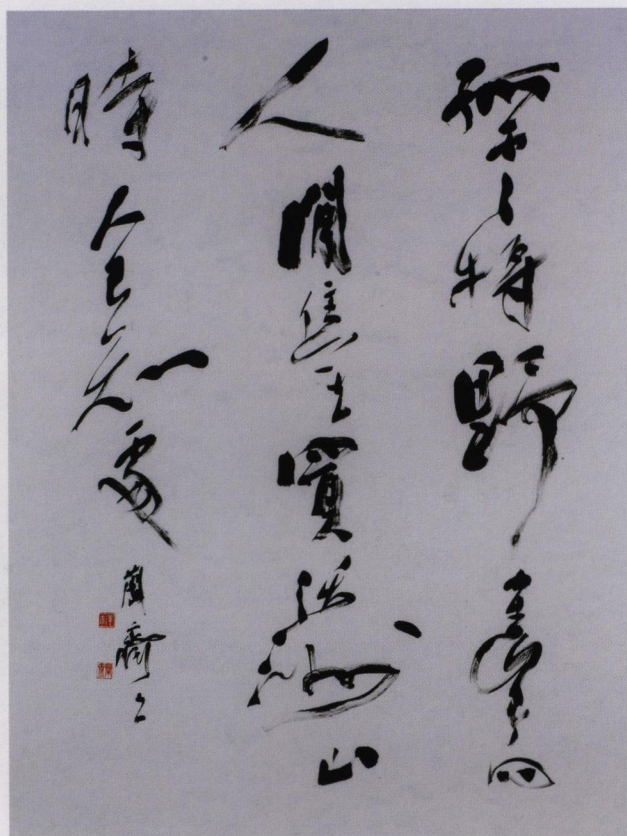

64

64 奥村素紅 (おくむら・そこう)
四子講徳論 王褒

OKUMURA Soko
176×57 cm

ОКУМУРА Соко
«Великий птах
розправив свої крила
перед польотом»
(Охо)
176×57 см

65

65 織田蘭齋 (おだ・らんさい)
劉長卿詩 劉長卿

ODA Ransai
120×90 cm

ОДА Рансай
«Вірш Рюцьокєя»
«На журавля націлилася хмара,
Що лук нагадує...»
(Рюцьокєй)
120×90 см

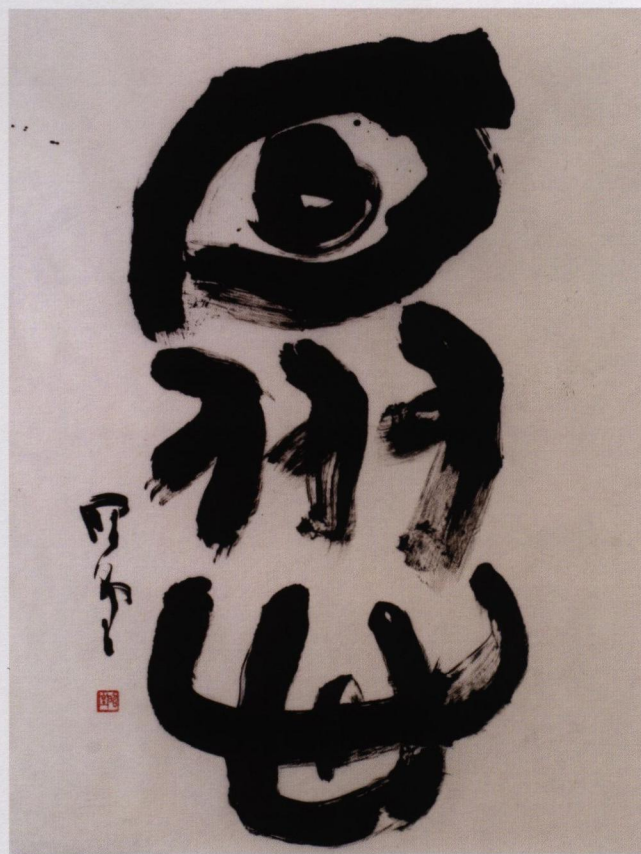

66

66 柏谷富美子 (かしわや・ふみこ)
硝子 塚本邦雄

KASHIWAYA Fumiko
170×52 cm

КАСИВАЯ Фумико
«Скло»
**«З юрбою хлопчиків змішавшись,
Йдуть дівчатка...
Шалений вітер вигинає скло»**
(Цукамото Кунію)
170×52 см

67

67 金井昭堂 (かない・しょうどう)
衆心 日本の古辞

KANAI Shodo
120×90 cm

КАНАИ Сьодо
«Душа народу»
(«Давні події Японії»)
(Душа народу створює державу)
120×90 см

68

68 北野攝山 (きたの・せつざん)

詩は萬法の根源である 坂村真民

KITANO Setsuzan
180×53 cm

КІТАНО Сецудзан
«Поезія - основа всього»
«Поезія - основа всього.
На одному листку
написані вірші з тисяч знаків...»
(Сакамура Сіммін)
180×53 см

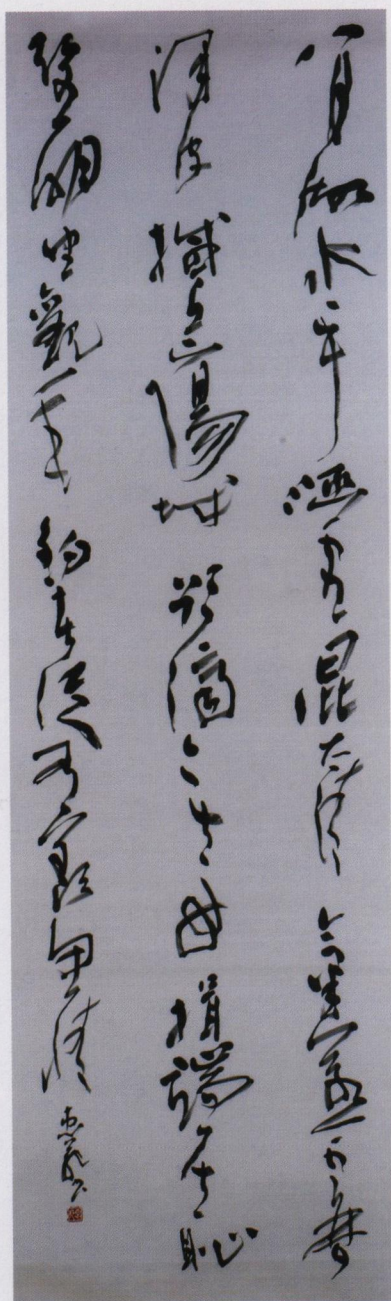
69

69 久保田心耀 (くぼた・しんよう)

花有態

KUBOTA Shinyo
176×56 cm

КУБОТА Сін-йо
«Форма квітки»
(Кожна квітка по-своєму гарна)
«Краса кожної квітки неповторна»
176×56 см

70

70 小池恵苑 (こいけ・けいえん)

臨洞庭 孟浩然

KOIKE Keien
180x60 cm

KOIKE Кей-ен
«Зустріч з Дотеем»:
**«Ставка серпневого
Води поверхня...»**
(Моконен)
180x60 см

73

73 駒崎成峰 (こまざき・せいほう)

四言句 格言

KOMAZAKI Seiho
176x53 cm

КОМАДЗАКИ Сейхо
«Вірш-вислів із чотирьох слів»:
**«Облиш мрії,
Повертайся до дійсності!»**
(Прислів'я)
176x53 см

71

71 後藤大峰 (ごとう・たいほう)
舟車 中庸の一節

GOTO Taiho
35×75 cm

ГОТО Тайхо
«Човном і возом» («Водою і суходолом»)
**«Людина здатна дістатися туди,
куди можна доплисти човном
і доїхати возом»**
35×75 см

72

72 小林琴水 (こばやし・きんすい)
逢

KOBAYASHI Kinsui
120×90 cm

КОБАЯСИ Кінсуй
«Зустріч»
120×90 см

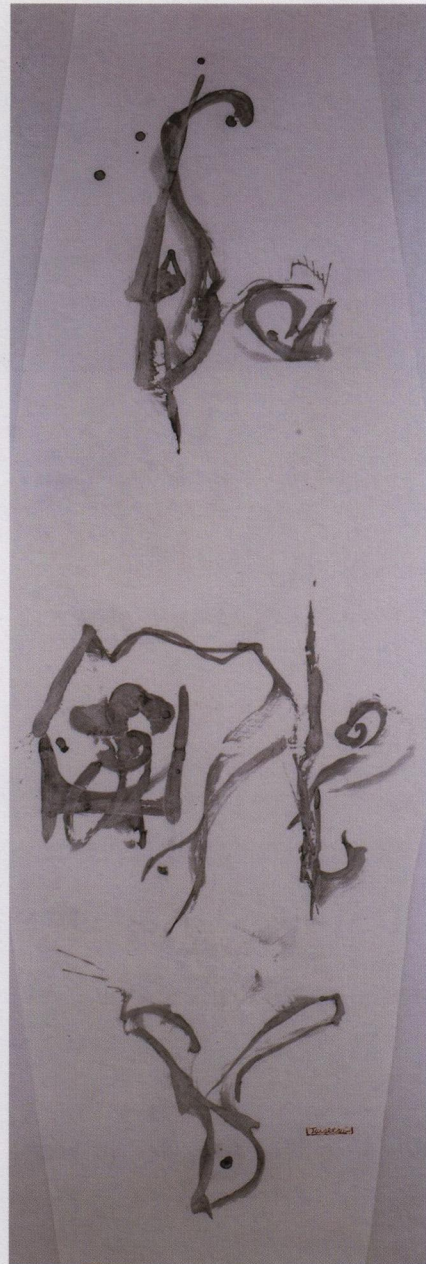

74

74 近藤春湖 (こんどう・しゅんこ)
踏舞 礼記

KONDO Shunko
174×53 cm

КОНДО Сюнко
«Танок»
(«Рейкі»)
«Радісно танцюю:
рухаю руками,
ступаю ногами...»
174×53 см

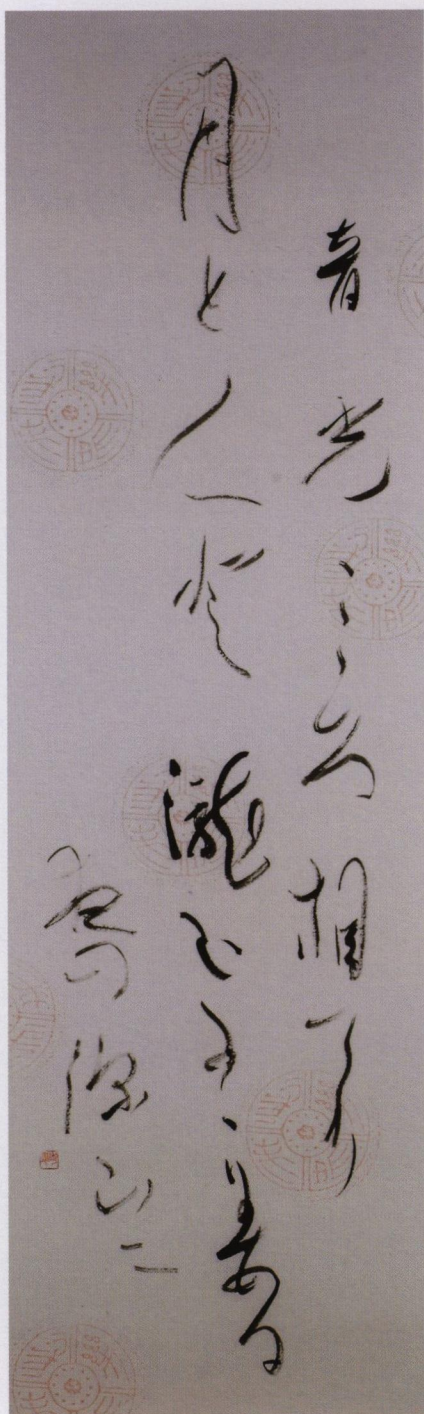

75

75 嵯峨大拙 (さが・たいせつ)
骨格

SAGA Taisei
180×61 cm

САГА Тайсецу
«Скелет»
180×61 см

76

76 坂本秀翠 (さかもと・しゅうすい)
音、光、心 佐々木信綱

SAKAMOTO Shusui
174×60 cm

САКАМОТО Сюсуй
«Звук, сяйво, серце...»
**«Звук, сяйво і серце сплелися...
Ніч, що поєднала місяць,
людину й водоспад далеко в горах»**
(Сасакі Нобуцуна)
174×60 см

77

77 佐川雲窓 (さがわ・うんそう)
色即是空 空即是色

SAGAWA Unso
63×28 cm

САГАВА Унсо
«Колір - це небо, небо - це колір»
63×28 см

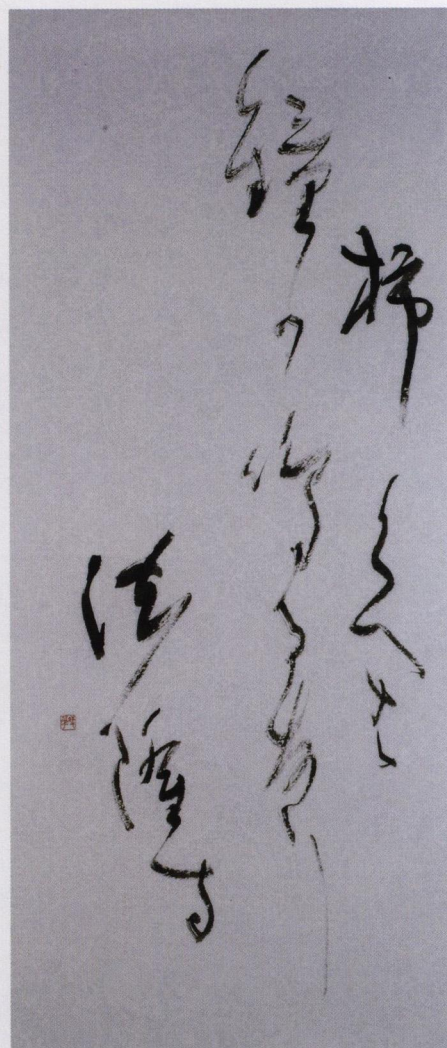

78

78 作田英嗣 (さくた・えいし)
六甲山 自作

SAKUTA Eishi
114×86 cm

САКУТА Ейсі
«Гора Рокко»
(Оригінальний твір)
«Людина, що живе
на підніжжі гори Рокко»
114×86 см

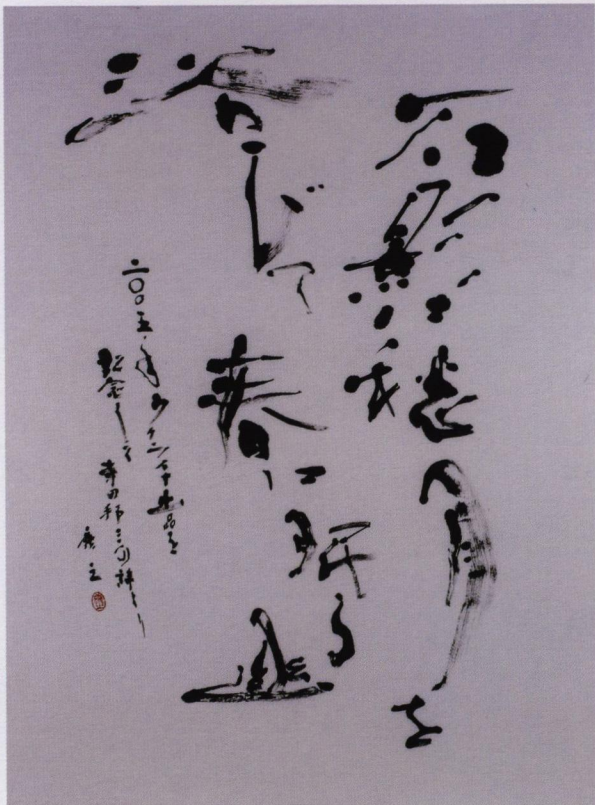
80

80 櫻井凌花 (さくらい・りょうか)
柿くへば 正岡子規

SAKURAI Ryoka
130×60 cm

САКУРАЙ Рьока
«Жую хурму...»
«Жую хурму,
І раптом - дзвони...
Хорюдзі!»
(Масаока Сікі)
130×60 см

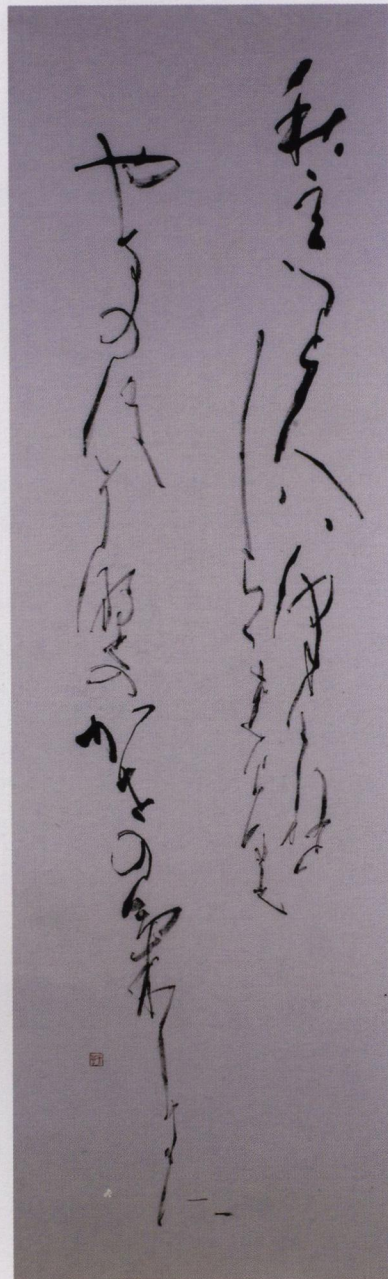

79

79 佐久間康之 (さくま・やすゆき)
石影 寺田邦三
SAKUMA Yasuyuki
120×90 cm

САКУМА Ясуюкі
«Тінь каменя»
**«Тінь каменя
задрімала
у сяйві сумного місяця»**
(Терада Кунідзо)
120×90 см

81

81 佐藤芙蓉 (さとう・ふよう)
秋立つと 西行
SATO Fuyo
174×53 cm

САТО Фуко
«Початок осені»
**«Ніхто не проголошує щороку
Початок осені...
У горах і полях
Про неї
Вітер людям сповіщає»**
(Сайг'ьо)
174×53 см

82

82 嶋田桃翠 (しまだ・とうすい)

有無

SHIMADA Tosui
135×60 cm

СИМАДА Тосуй
«Є чи немає»
135×60 см

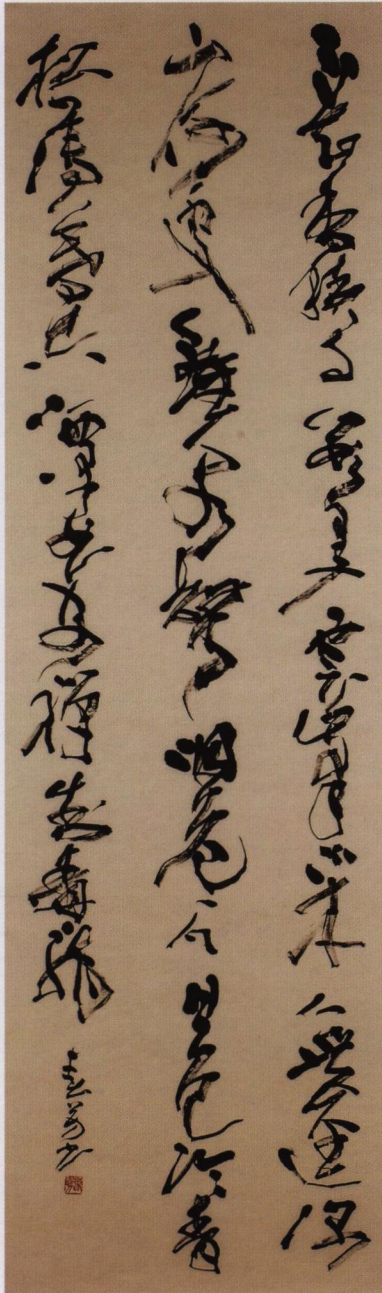
83

83 砂本杏花 (すなもと・きょうか)

木蓮の一片 細見綾子の句

SUNAMOTO Kyoka
120×90 cm

СУНАМОТО Кьока
«Пелюстка магнолії»
**«Мені за комір
Падає раптово
Магнолії самотній пелюсток»**
(Хосомі Аяко)
120×90 см

84

84 関口春芳 (せきぐち・しゅうぼう)
過香積寺

SEKIGUCHI Shunpo
176×53 cm

SEKIGUCHI Сюнпо
«Дорога до Косякюдзі»
«Не знав шляху до храму Косякюдзі...»
176×53 см

85

85 高郷石峰 (たかごう・せきほう)
能

TAKAGO Sekiho
120×90 cm

ТАКАГО Секіо
«Но»
(Японський традиційний театр)
120×90 см

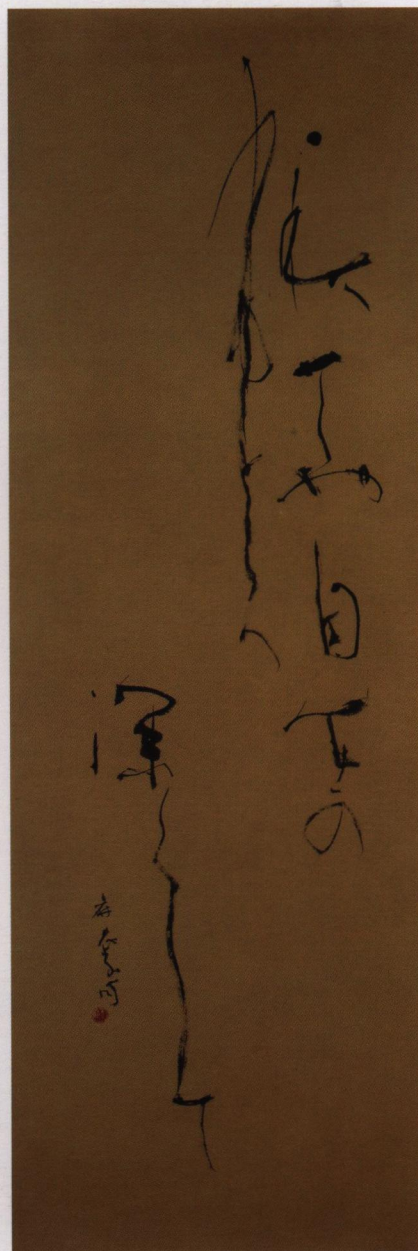

86

86 竹内幸 (たけうち・みゆき)
YUME (ゆめ)

TAKEUCHI Miyuki
59×45 cm

ТАКЕУТИ Міюкі
«Сон»
59×45 см

87

87 千葉和子 (ちば・かずこ)
秋天 芦田麻衣子

CHIBA Kazuko
180×60 cm

ТІБА Кадзуро
«Осінне небо»
«Хіба що восени
Душа людини
Сягнути може неба глибини!»
(Асіда Майко)
180×60 см

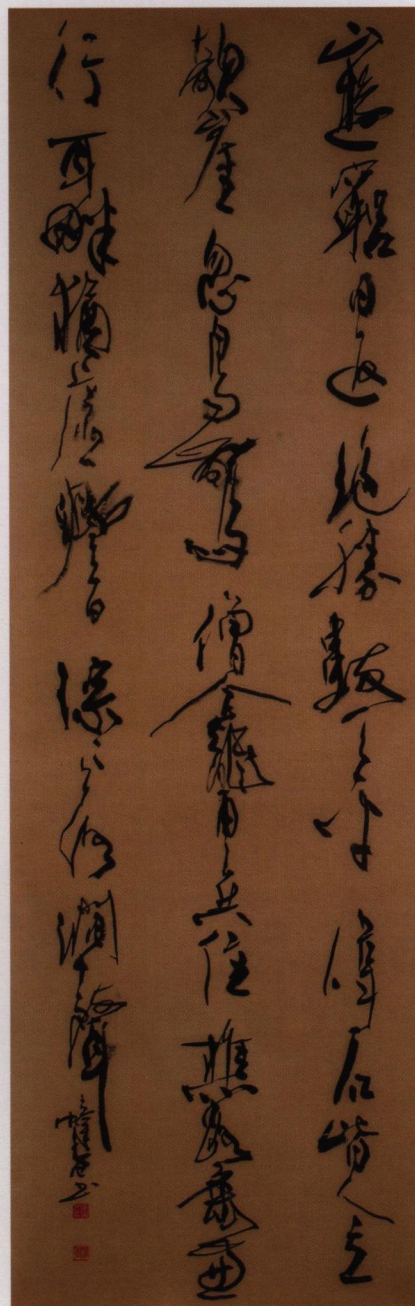

88

88 土屋陽山 (つちや・ようざん)
 亀龍寿

TSUCHIYA Yozan
 180×44 cm

ЦУТІЯ Йодзан
 «Вік черепахи і дракона»
 (Символічне побажання
 довголіття та процвітання)
 180×44 см

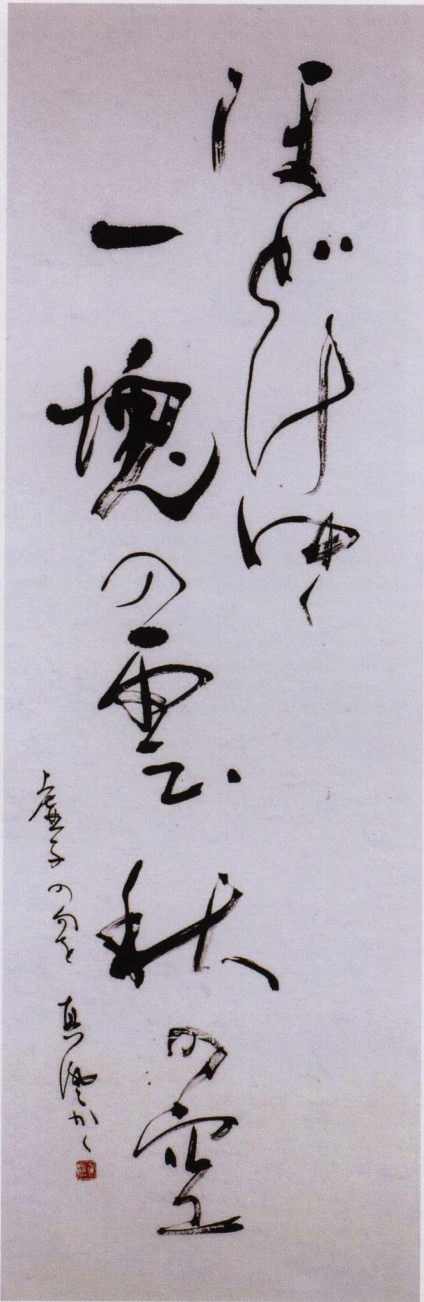

89

89 土屋幢香 (つちや・とうこう)
 天平山 願因河

TSUCHIYA Toko
 174×54 cm

ЦУТІЯ Токо
 «Гора Темпей»
 «Тяжке повернення додому
 Після розваг у горах...»
 (Котока)
 174×54 см

90

90 土井真澄 (どい・ますみ)
高浜虚子の句
DOI Masumi
162x53 cm

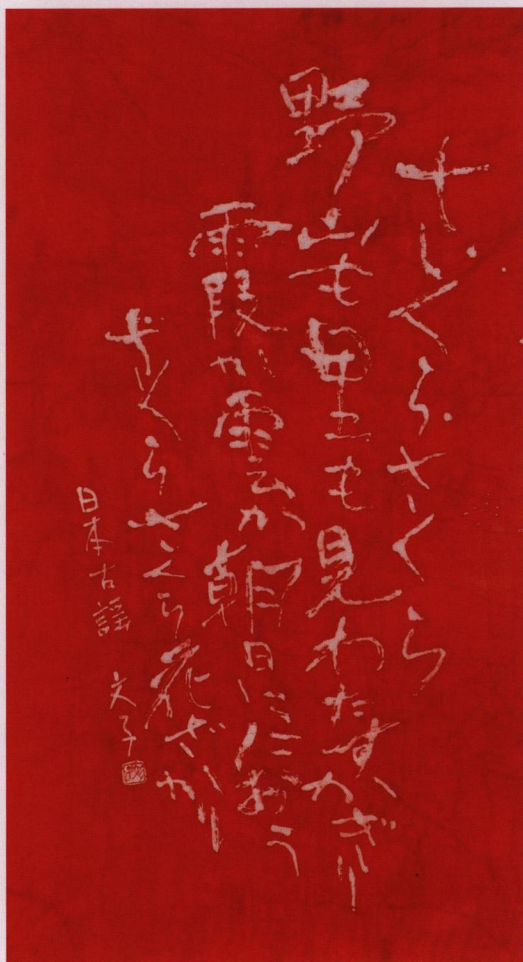
DOI Масумі
«У всі боки
Окремими клубами
В осіннім небі хмари розійшлись»
(Такахама Кьосі)
162x53 cm

91

91 友野浅峰 (ともの・せんぼう)
餅
TOMONO Senpo
114x86 cm

TOMONO Семпо
«Гармонія»
(Японія - Ямато)
114x86 cm

92

92 長野文子 (ながの・ふみこ)

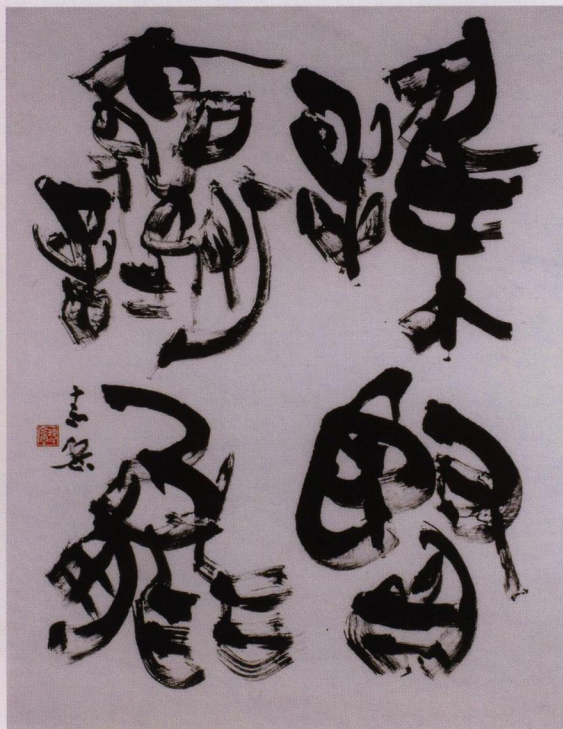
さくら 日本古謡

NAGANO Fumiko
114×63 cm

НАГАНО Фуміко
«Сакура»

«Куди не кинеш оком -
На полях, на схилах гір, у селах
Вишні квітнуть!»

(З японського фольклору)
114×63 см

93

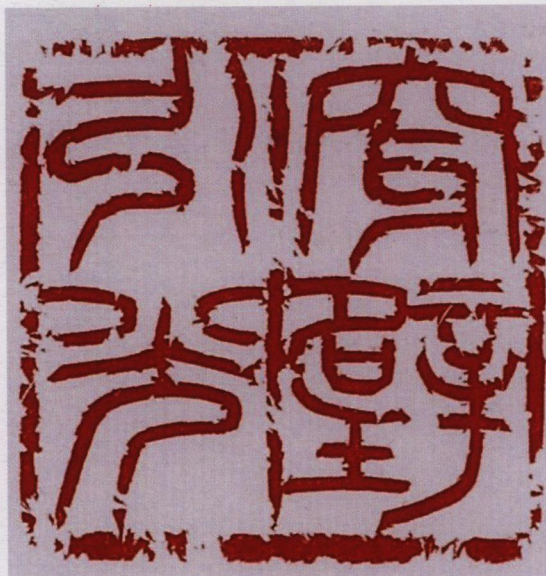
93 中村素岳 (なかむら・そがく)

推賢讓能 書経

NAKAMURA Sogaku
120×90 cm

НАКАМУРА Соґаку
«Розум підкоряється
можливостям»
(Сьокьо)

«Віддай розум
у владу можливостей!»
120×90 см

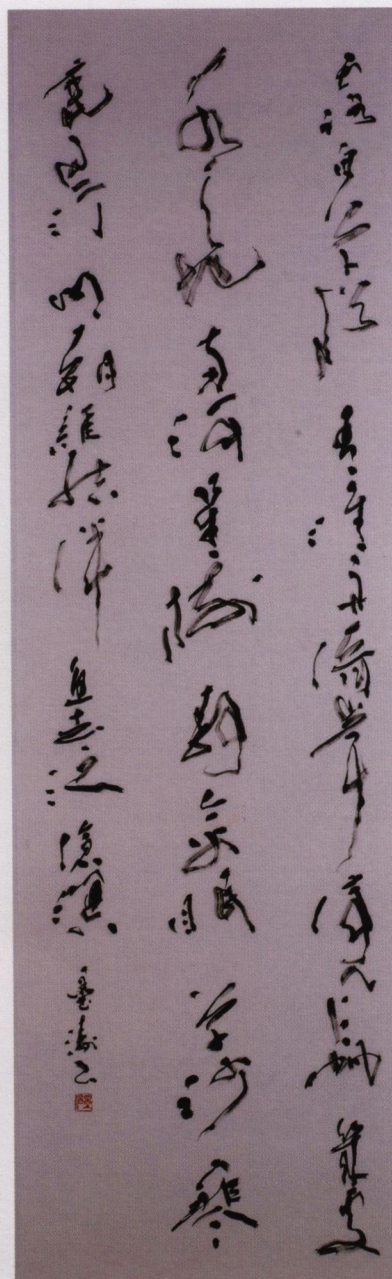

94

94 那須大卿 (なす・たいけい)
穿壁引光 劉韻

NASU Taikei
55×35 cm

НАСУ Тайкей
«Світло через отвір у стіні»
(Рюін)
«Зробив отвір у стіні,
щоб пустити до кімнати
світло...»
55×35 см

95

95 西墨濤 (にし・ほくとう)
秋夜宿港口 景池

NISHI Bokuto
180×53 cm

НИСИ Бокуто
«Осіннім вечором
зупинився на ніч у Вайко»
«Роса сріблиться,
Трави ще зелені...»
(Кейті)
180×53 см

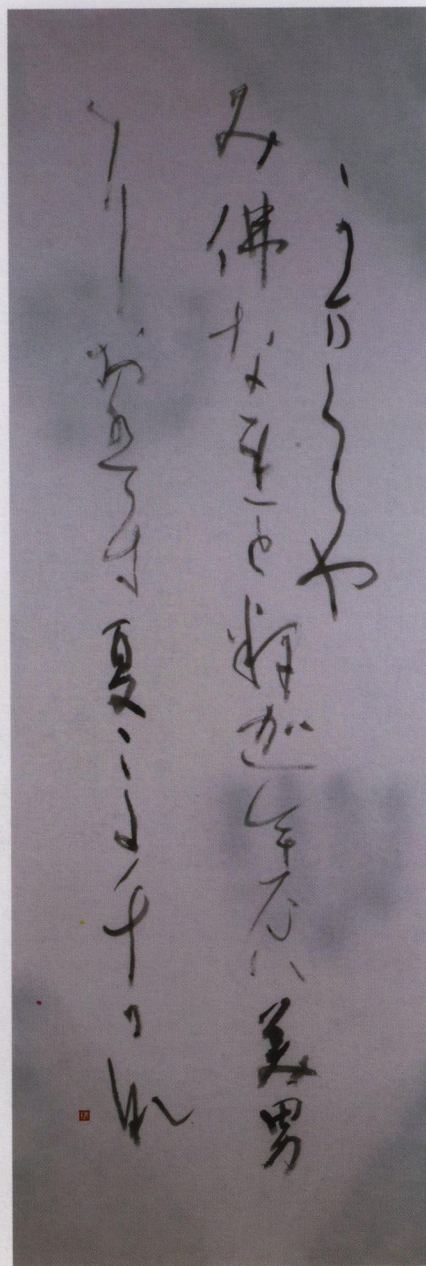

96

96 西久保翠丘 (にしくほ・すいきゅう)
界

NISHIKUBO Suikyū
120×90 cm

НІСІКУБО Суйкю
«Межа»
(«Сандзен-секай»)
(Буд.: «Безмежний та
нескінченний світ» / «Всесвіт» /)
120×90 см

97

97 禰津珠香 (ねづ・しゅこう)
与謝野晶子の歌

NEZU Shuko
180×60 cm

НЕДЗУ Сюко
«Вірш Йосано Акіко»:
«Камакура!
Хоч ким би він не був -
Сякамуні чи Будда...
Як на мене,
Він дійсно
Симпатичний чоловік!»
(Йосано Акіко)
180×60 см

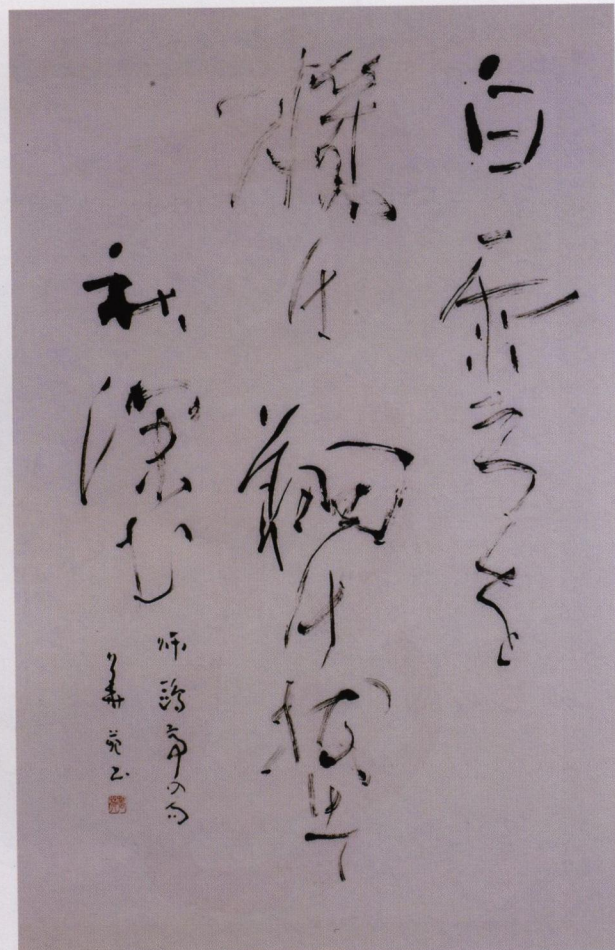

98

98 野崎小華 (のぎき・しょうか)
母

NOZAKI Shoka
121×91 cm

НОДЗАКИ Сьока
«Мати»
121×91 см

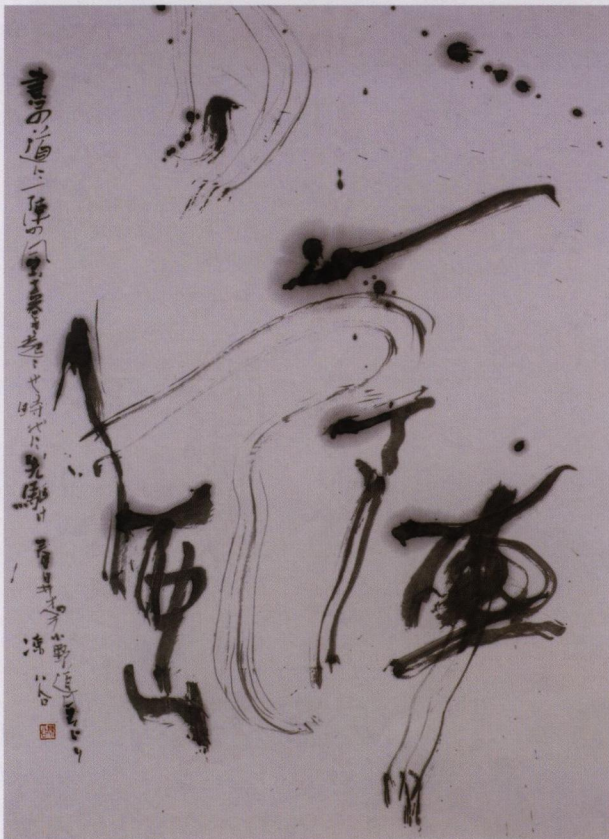

99

99 橋本華苑 (はしもと・かえん)
秋深む 金子鷗亭

HASHIMOTO Kaen
110×68 cm

ХАСИМОТО Каен
«Глибока осінь»
«Глибока осінь!
Крізь хмаринки білі
Літак летить»
(Канеко Отей)
110×68 см

101

101 原田凍谷 (はらだ・とうこく)
春日井オペラ・小野道風 瀬野曙美

HARADA Tokoku
108 × 79 cm

ХАРАДА Тококу
Опера «Джерело в Касуга»
(Ононо Тофу)
«Краплинки з плачучої верби»
(Сено Акемі)
**«Принеси новий подих у світ каліграфії!
Стань піонером власної епохи!»**
108 × 79 cm

102

102 東山蘭石 (ひがしやま・らんせき)
大氷河 自作

HIGASHIYAMA Ranseki
135 × 35 cm

ХІГАСІЯМА Рансекі
«Великий льодовик»
(Оригінальний твір)
«Злам великого льодовика, гуркіт»
135 × 35 cm

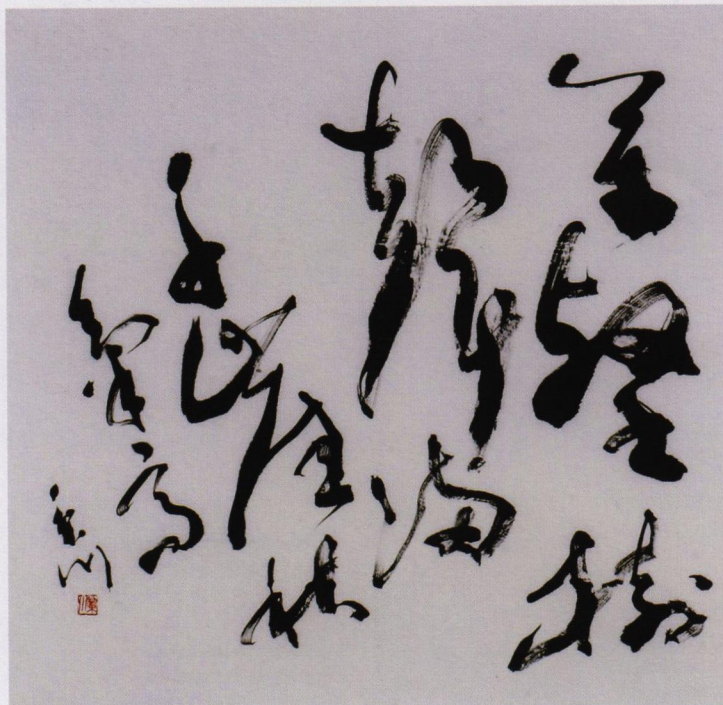
100

100 初見太清 (はつみ・たいせい)

散懷

HATSUMI Taisei
28×48 cm

ХАЦУМИ Тайсей
«Крах»
28×48 см

104

104 廣野梨川 (ひろの・りせん)

萬壑樹聲滿千崖秋氣高 杜甫

HIRONO Risen
70×70 cm

ХІРОНО Рісен
«Безкрайні долини,
Густі діброви,
Численні бескиди
Відчули подих осені...»
(Тохо)
70×70 см

103

103 平野春汀 (ひらの・しゅんてい)
夜空の舞台 串田孫一

HIRANO Shuntei
174×56 cm

ХІРАНО Сюнтеі
«Сцена вечірнього неба»
«Сцена вечірнього неба –
вона така велична!
У місячному сяйві
Зібралися хмари...»
(Кусіда Магоіті)
174×56 cm

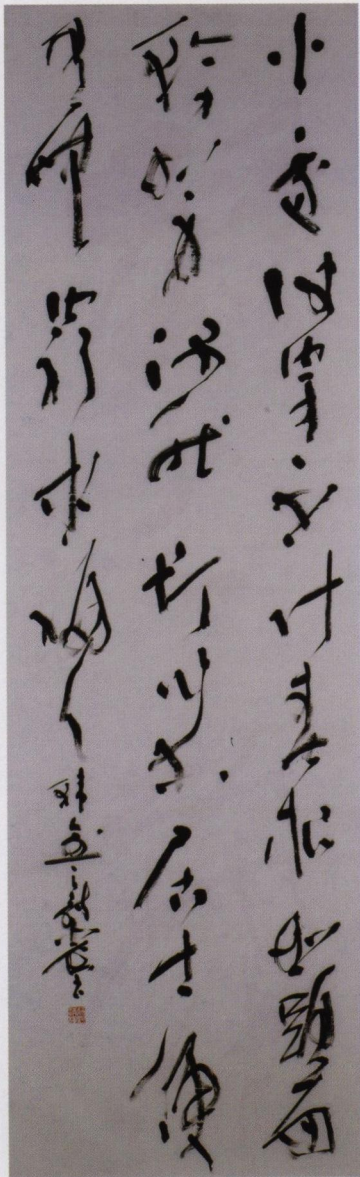

105

105 藤田菖畔 (ふじた・しょうはん)
爽快 自句

FUJITA Shohan
121×70 cm

ФУДЗИТА Съохан
«Свіжість»
«Буяють трави,
Небо височіє...»
(Сокай)
121×70 cm

106

106 藤野北辰 (ふじの・ほくしん)
題木居士 韓愈

FUJINO Hokushin
180 × 53 cm

ФУДЗИНО Хокусін
«Присвоєння імені
мирянина Мокко»
«Розлилася весна
знанацька
Вогняною хвилею...»
(Кан-ю)
180 × 53 см

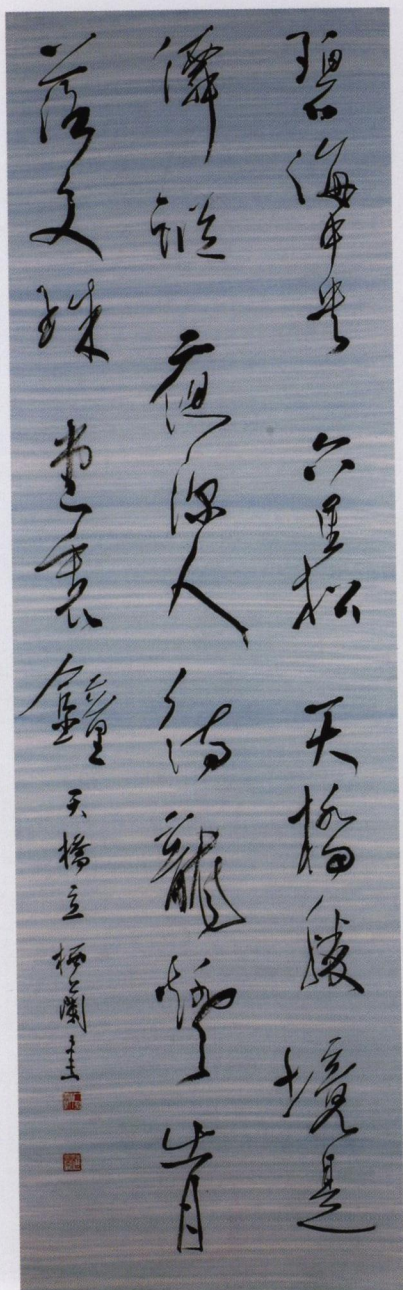

107

107 堀吉光 (ほり・きっこう)
三言句 張宛丘=宋代

HORI Kikko
120 × 90 cm

ХОРИ Кікко
«Вірш із трьох слів»
«Наближаються сонячні дні...»
(Тьоенкю)
(Пейзаж зимового вечора,
коли весна вже не за горами)
120 × 90 см

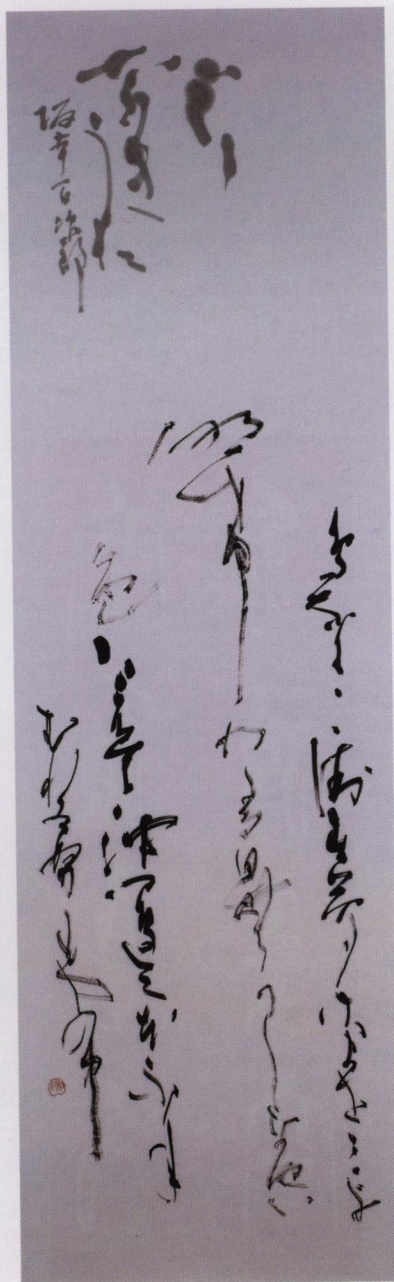
108

108 三上栖蘭 (みかみ・せいらん)

天橋立 希世靈彦

MIKAMI Seiran
172×53 cm

MIKAMI Сейран
«Аманохасідате»
(«Небесна драбина»)
«Посеред синього моря
стоїть сосна
завишки 6 рі (23.5 км)...»
(Кісей Рейген)
172×53 см

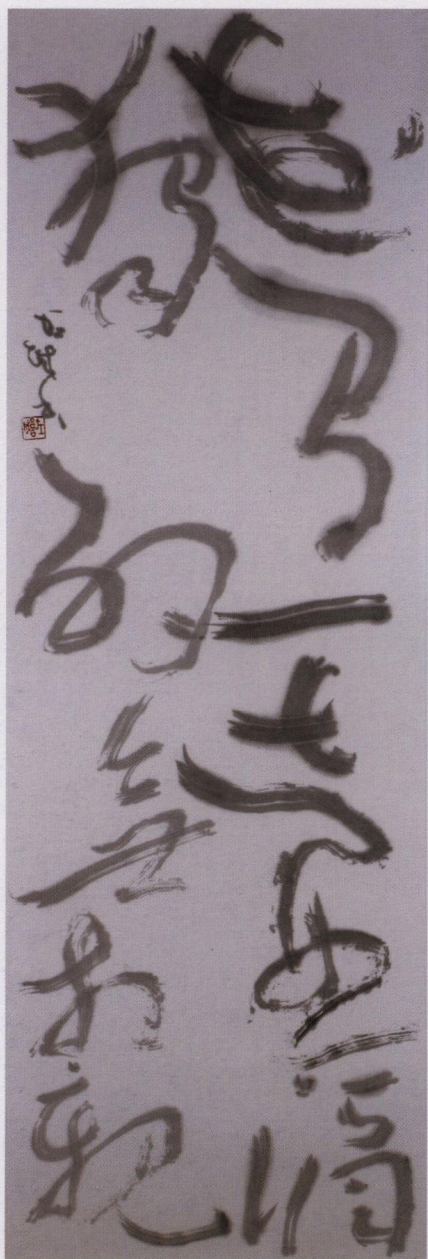
109

109 三宅相舟 (みやけ・そうしゅう)

鳥啼き歌 坂本百次郎

MIYAKE Soshu
180×60 cm

MIYAKE Сосю
«Пташиний спів»
«Почувши спів пташиний,
Прокидайся,
Поглянь на схід -
Світанок майорить!»
(Сакамото Хякудзіро)
180×60 см

110

110 村井虹城 (むらい・こうじょう)

獨酌 李白

MURAI Kojo
180x60 cm

МУРАІ Кодзьо
«П'ю на самоті»
«Між квітами стоїть
Горілки пляшка...
Нема з ким пити -
П'ю на самоті!»
(Ріхаку)
180x60 см

111

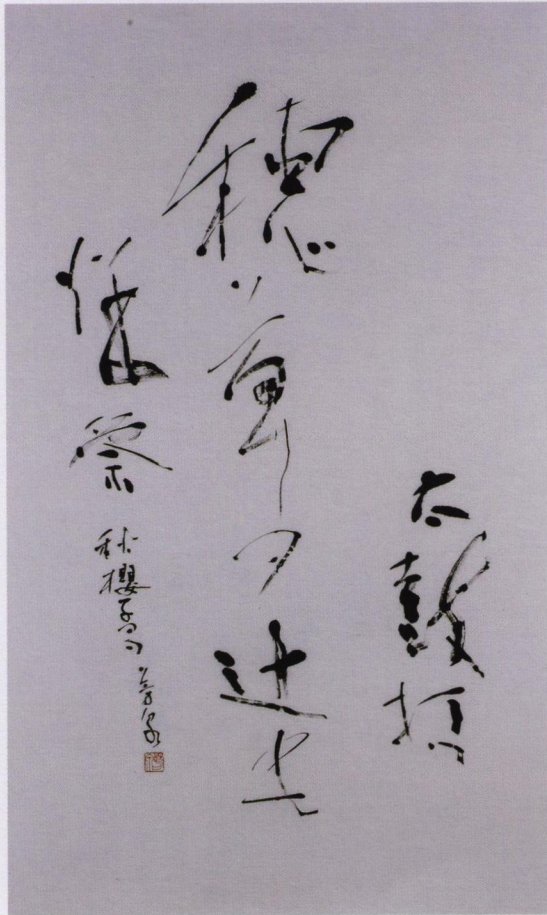
111 望月大耿 (もちづき・たいこう)

華

MOCHIZUKI Taiko
104x86 cm

МОТІДЗУКІ Тайко
«Квітка»
104x86 см

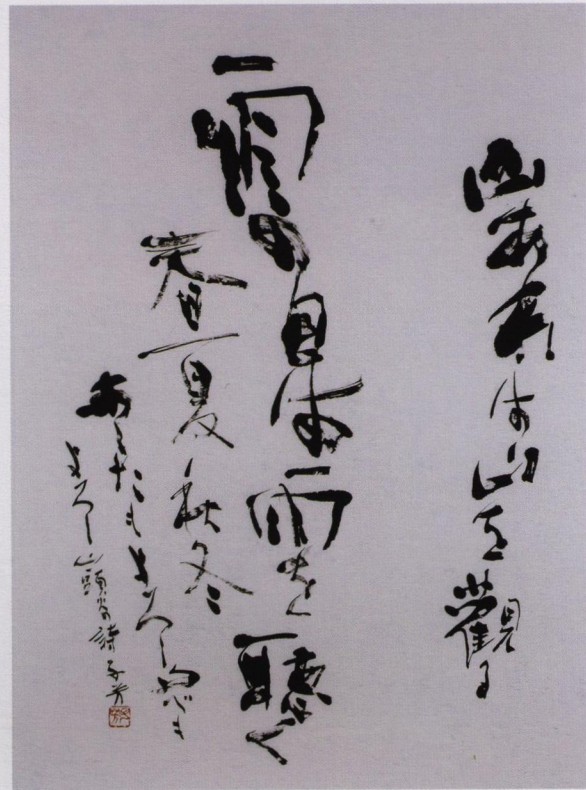
112

112 森芳泉 (もり・ほうせん)

水原秋櫻子の句

MORI Hosen
119×69 cm

MORI Hosen
«Вірш Мідзухари Сюосі»:
**«Осінне свято!
Барабани бють,
На перехресті -
Скошене колосся...»**
(Мідзухара Сюосі)
119×69 cm

113

113 森子芳 (もり・しほう)

山行水行 種田山頭火

MORI Shiho
110×85 cm

MORI Shiho
«Подорож у гори й по воді»
(Назва збірки віршів
Танеди Сантоки)
**«Якщо є гори -
Горами милюсь,
Якщо йде дощ -
Вслухуюсь у дощ...
І так весь рік!
Тому і вранці добре,
І ввечері усе гаразд також»**
(Танеда Сантока)
110×85 cm

114

114 山内滴翠 (やまうち・てきすい)

豊

YAMAUCHI Tekisui
110×82 cm

ЯМАУТІ Текісуй
«Розкіш»
110×82 см

115

115 山田太虚 (やまだ・たいきよ)

無盡

YAMADA Taikyo
180×60 cm

ЯМАДА Тайкьо
«Невичерпність»
«Нескінченність»
180×60 см

116

116 横澤白嶺 (よこざわ・はくれい)

福壽海

YOKOZAWA Hakurei
180×60 cm

ЙОКОДЗАВА Хакурей
«Море щастя й довголіття»
(Традиційне вітання;
побажання)
**«Щастя й довголіття
так багато,
як води в морі»**
180×60 cm

117

117 吉川壽一 (よしかわ・じゅいち)

巨匠K・C・マレーヴィッチを臨書する

YOSHIKAWA Juichi
124×90 cm

ЙОСИКАВА Дзюїті
Копія твору видатного майстра
К.С. Малевича
«Місяць над горою Фудзі»
124×90 cm

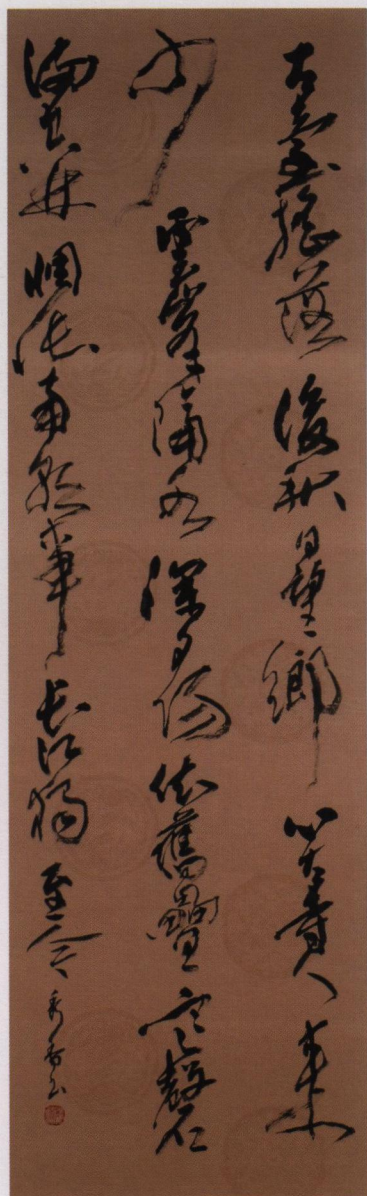

118

118 吉崎努 (よしざき・つとむ)
知者樂仁者壽 花長好月長圓

YOSHIZAKI Tsutomu
37×75 cm

ЙОСИДЗАКІ Цутому
«Гуманіст тягнеться до інтелектуала,
прагнучи відчутти радість знання.
Квітка тягнеться до місяця,
прагнучи досконалості»
37×75 см

119

119 吉澤秀香 (よしざわ・しゅうこう)
吳明徹が故壘 劉長卿

YOSHIZAWA Shuko
174×53 cm

ЙОСИДЗАВА Сюко
«Старий замок»
«Старий замок
похилився,
неначе падає...»
(Рюґьокей)
174×53 см

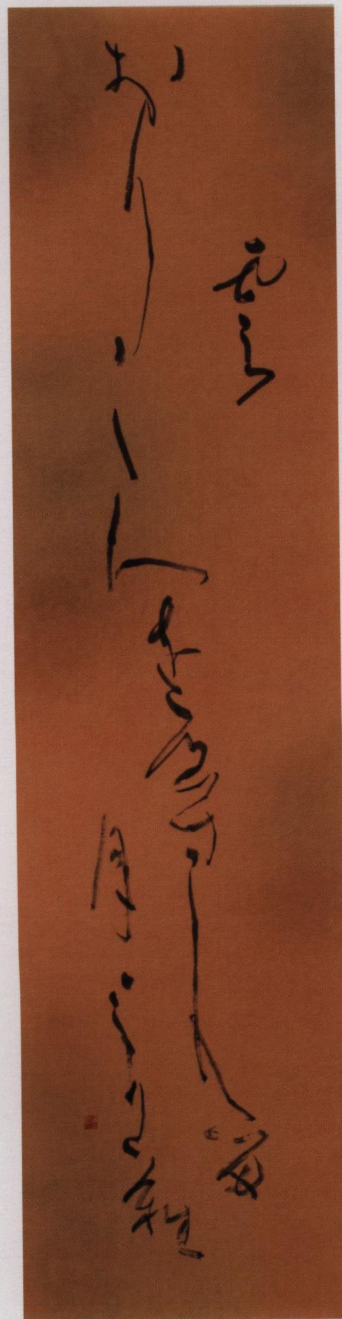

120

120 吉田久実子 (よしだ・くみこ)
ともしび ロシア民謡

YOSHIDA Kumiko
180×55 cm

ЙОСИДА Куміко
«Вогник»
«И пока за туманами
Видеть мог паренёк,
На окошке, на девичьем,
Всё горел огонёк...»
(Российська пісня)
180×55 см

121

121 佐々木公江 (ささき・きみえ)
雲折り折り 松尾芭蕉

SASAKI Kimie
180×46 cm

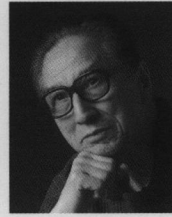
SASAKI Kimie
«Подекуди хмари»
«Ховається за хмари
Часом місяць,
Щоб відпочили очі
У людей»
(Мацуо Басьо)
180×46 см

АВТОРИ ТВОРІВ,
ПРЕДСТАВЛЕНИХ У КАТАЛОЗІ

1 大平 山濤
OHIRA Santo

ОХІРА Санто
Нар. у червні 1916 р.
у м.Токіо

5 中野 北溟
NAKANO Hokumei

НАКАНО Хокумей
Нар. у липні 1923 р.
на Хоккайдо

2 稲村 雲洞
INAMURA Undo

ІНАМУРА Ундо
Нар. у жовтні 1924 р.
у м.Токіо

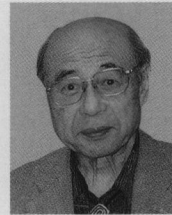
6 内山 玲子
UCHIYAMA Reiko

УТІЯМА Рейко
Нар. у лютому 1925 р.
у м.Токіо

3 小林 抱牛
KOBAYASHI Hōgyū

КОБАЯСІ Хоґю
Нар. у січні 1925 р.
у м.Токіо

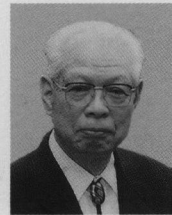
7 大井 錦亭
OI Kintei

ОІ Кінтей
Нар. у жовтні 1927 р.
у м.Токіо

4 小山 やす子
KOYAMA Yasuko

КОЯМА Ясуко
Нар. у серпні 1924 р.
у м.Токіо

8 大野 篁軒
ONO Koken

ОНО Кокен
Нар. у березні 1926 р.
у преф. Сайтама

9 恩地 春洋
ONCHI Syunyo

ОНТИ Сюн-йо
Нар. у квітні 1929 р.
у м.Осака

13 野口 白汀
NOGUCHI Hakutei

НОГУТИ Хакутей
Нар. у червні 1931 р.
у преф. Сайтама

10 金子 卓義
KANEKO Takayoshi

КАНЕКО Такайосі
Нар. у лютому 1943 р.
у м.Токіо

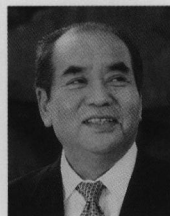
14 貞政 少登
SADAMASA Shoto

САДАМАСА Сьото
Нар. у серпні 1932 р.
у м.Токіо

11 岸本 太郎
KISHIMOTO Taro

КІСІМОТО Таро
Нар. у серпні 1928 р.
у м.Токіо

15 吉田 成堂
YOSHIDA Seido

ЙОСІДА Сейдо
Нар. у лютому 1931 р.
у преф. Фукуока

12 關 正人
SEKI Masato

СЕКІ Масато
Нар. у липні 1934 р.
у м.Токіо

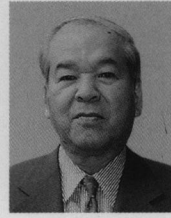
16 飯島 春美
IJIMA Harumi

ІІДЗІМА Харумі
Нар. у жовтні 1936 р.
у м.Токіо

17 菅野 清峯
SUGANO Seiho

СУГАНО Сейхо
Нар. у травні 1929 р.
у преф. Хього

21 神郡 愛竹
KAMIGORI Aichiku

КАМИГОРИ Айтіку
Нар. у лютому 1934 р.
у м. Tokyo

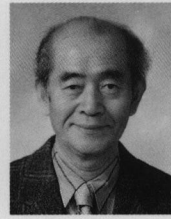
18 仲川 恭司
NAKAGAWA Kyuji

НАКАГАВА Кьодзі
Нар. у серпні 1945 р.
у преф. Сайтама

22 小木 太法
KOGI Taiho

КОГІ Тахо
Нар. у серпні 1933 р.
у м. Tokyo

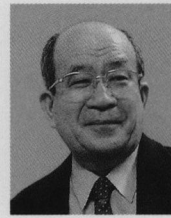
19 船本 芳雲
FUNAMOTO Houun

ФУНАМОТО Хоун
Нар. у травні 1942 р.
у преф. Канагава

23 大楽 華雪
DAIRAKU Kasetsu

ДАЙРАКУ Касецу
Нар. у квітні 1931 р.
у преф. Хіросіма

20 阿部 海鶴
ABE Kaikaku

АБЕ Кайкаку
Нар. у листопаді 1940 р.
у преф. Міягі

24 中村 雲龍
NAKAMURA Unryu

НАКАМУРА Унрю
Нар. у лютому 1940 р.
у преф. Сайтама

25 林 蕉園
HAYASHI Shoen

ХАЯСИ Сьоен
Нар. у липні 1931 р.
у м.Токіо

29 小原 道城
KOHARA Dojo

КОХАРА Додзьо
Нар. у травні 1939 р.
на Хоккайдо

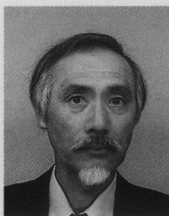
26 薄田 東仙
USUDA Tosen

УСУДА Тосен
Нар. у березні 1948 р.
у преф. Нііґата

30 下谷 洋子
SHIMOZA Yoko

СИМОЯ Йоко
Нар. у січні 1951 р.
у преф. Гумма

27 片岡 重和
KATAOKA Shigekazu

КАТАОКА Сіґекадзу
Нар. у жовтні 1947 р.
у преф. Сайтама

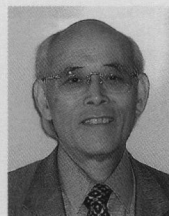
31 長井 蒼之
NAGAI Soshi

НАГАЙ Сосі
Нар. у листопаді 1931 р.
у преф. Нііґата

28 後藤 竹清
GOTO Chikusei

ГОТО Тікусей
Нар. у січні 1931 року
у префектурі Акіта

32 中原 茅秋
NAKAHARA Boshu

НАКАХАРА Босю
Нар. у січні 1934 р.
у преф. Канаґава

33 藤澤 麦草
FUJISAWA Bakuso

ФУДЗІСАВА Бакусю
Нар. у березні 1936 р.
у преф. Наґано

37 柳 碧蘇
YANAGI Hekisen

ЯНАГІ Хекісен
Нар. у листопаді 1947 р.
у преф. Сайтама

34 水川 舟芳
MIZUKAWA Shuho

МІДЗУКАВА Сюхо
Нар. у лютому 1939 р.
у преф. Канаґава

38 貝原 司研
KAIHARA Shiken

КАЙХАРА Сікен
Нар. у грудні 1936 р.
у преф. Хіросіма

35 宮崎 紫光
MIYAZAKI Shiko

МІЯДЗАКІ Сіко
Нар. у червні 1933 р.
у м.Токіо

39 小伏 竹村
KOBUSHI Chikuson

КОБУСІ Тікусон
Нар. у листопаді 1926 р.
у м.Осака

36 百瀬 大燕
MOMOSE Daibu

МОМОСЕ Дайбу
Нар. у лютому 1939 р.
у м.Токіо

40 志津 和子
SHIZU Kazuko

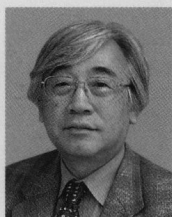
СІДЗУ Кадзюко
Нар. у січні 1932 року
у преф. Тіба

41 松本 暎子
 MATSUMOTO Eiko
 МАЦУМОТО Ейко
 Нар. у березні 1928 р.
 на Хоккайдо

45 小野 桂甫
 ONO Keiho
 ОНО Кейхо
 Нар. у березні 1921 р.
 у преф. Канаґава

42 森本 龍石
 MORIMOTO Ryuseki
 МОРИМОТО Рюсекі
 Нар. у серпні 1940 р. у
 м.Осака

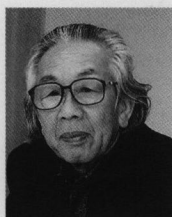
46 川越 敬楓
 KAWANO Keifu
 КАВАґОЕ Кейфу
 Нар. у лютому 1926 р.
 у м.Токіо

43 渡邊 洋一
 WATANABE Yoichi
 ВАТАНАБЕ Йоїті
 Нар. у лютому 1934 р.
 у преф. Міяґі

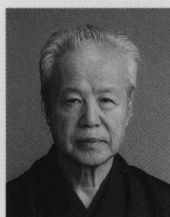
47 仙場 右羊
 SEMBA Uyo
 СЕМБА Уйо
 Нар. у жовтні 1923 р.
 у преф. Канаґава

44 浅野 仰山
 ASANO Gyozan
 АСАНО Ґьодзан
 Нар. у лютому 1921 р.
 у преф. Сіґа

48 町田 裕碩
 MACHIDA Yuseki
 МАТІДА Юсекі
 Нар. у січні 1912 р.
 у преф. Тіба

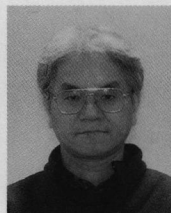
49 青柳 志郎
 AOYAGI Shiro
 АОЯГІ Сіро
 Нар. у березні 1932 р.
 у преф. Тояма

53 石田 敬朋
 ISHIDA Keiho
 ІСІДА Кейхо
 Нар. у жовтні 1934 р.
 у преф. Сайтама

50 秋山 青桃
 AKIYAMA Seito
 АКІЯМА Сейто
 Нар. у березні 1943 р.
 у м.Токіо

54 稲村 龍谷
 INAMURA Ryukoku
 ІНАМУРА Рюкоку
 Нар. у вересні 1951 р.
 у м.Токіо

51 足立 翠泉
 ADACHI Suisen
 АДАТІ Суйсен
 Нар. у червні 1934 р.
 у преф. Тіба

55 井上 星峰
 INOUE Seiho
 ІНОУЕ Сейхо
 Нар. у вересні 1928 р.
 у преф. Нагасакі

52 池田 若邨
 IKEDA Jakuson
 ІКЕДА Дзякусон
 Нар. у вересні 1937 р.
 у преф. Сіґа

56 井上 都洞
 INOUE Todo
 ІНОУЕ Тодо
 Нар. у березні 1954 р.

57 江幡 春濤
EBATA Shunto

ЕБАТА Сюнто
Нар. у березні 1938 р.
у преф. Тояма

61 小笠原 攝耀
OGASAWARA Setsuyo

ОГАСАВАРА Сецуйо
Народився у листопаді 1928 р.
в м.Токіо

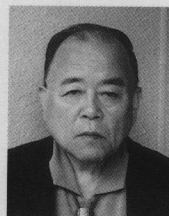
58 大塩 柏舟
OSHIO Hakushu

ОСИО Хакусю
Нар. у січні 1939 р.
у преф. Хього

62 岡田 雪苑
OKADA Setsuen

ОКАДА Сецуен
Нар. у грудні 1935 р.
у преф. Тояма

59 大野 祥雲
ONO Shoun

ОНО Сьоун
Нар. у грудні 1937 р.
у преф. Коті

63 尾形 鼎山
OGATA Teizan

ОГАТА Тейдзан
Нар. у травні 1931 р.
у преф. Міягі

60 大矢 豊苑
OYA Hoep

ОЯ Хоен
Нар. у лютому 1951 р.
у преф. Канагава

64 奥村 素紅
OKUMURA Soko

ОКУМУРА Соко
Нар. у липні 1938 р.
на Хоккайдо

65 織田 蘭齋
 ODA Ransai
 ОДА Рансай
 Нар. 1953 р.
 у преф. Ехіме

69 久保田 心耀
 KUBOTA Sinryo
 КУБОТА Сін-йо
 Нар. у серпні 1949 р.
 у преф. Хьоґо

66 柏谷 富美子
 KASHIWAYA Fumiko
 КАСИВАЯ Фуміко
 Нар. у травні 1934 р.
 у преф. Ібаракі

70 小池 惠苑
 KOIKE Keien
 КОІКЕ Кей-ен
 Нар. у липні 1925 р.
 у преф. Ямаґата

67 金井 昭堂
 KANAI Shodo
 КАНАІ Сьодо
 Нар. у липні 1930 р.
 у преф. Яманасі

71 後藤 大峰
 GOTO Taiho
 ҐОТО Тайхо
 Нар. у вересні 1950 р.
 у преф. Міяґі

68 北野 攝山
 KITANO Setsuzan
 КІТАНО Сецудзан
 Нар. у травні 1951 р.
 у преф. Нара

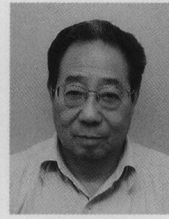
72 小林 琴水
 KOBAYASHI Kinsui
 КОБАЯСІ Кінсуй
 Нар. у жовтні 1946 р.
 у м.Осака

73 駒崎 成峰

KOMAZAKI Seiho

КОМАДЗАКІ Сейхо
Нар. у травні 1948 р.
у преф. Сайтама

77 佐川 雲窓

SAGAWA Unso

САГАВА Унсо
Нар. у квітні 1936 р.
у преф. Тіба

74 近藤 春湖

KONDO Shunko

КОНДО Сюнко
Нар. у жовтні 1936 р.
у преф. Сайтама

78 作田 英嗣

SAKUTA Eishi

САКУТА Ейсі
Нар. 1943 р.
у м.Осака

75 嵯峨 大拙

SAGA Taisetsu

САГА Тайсецу
Нар. у червні 1951 р.
у преф. Міягі

79 佐久間 康之

SAKUMA Yasuyuki

САКУМА Ясуюкі
Нар. у липні 1941 р.
у м.Токіо

76 坂本 秀翠

SAKAMOTO Shusui

САКАМОТО Сюсуй
Нар. у березні 1933 р.
у м.Токіо

80 櫻井 凌花

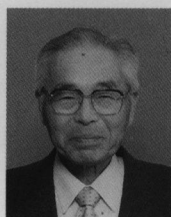
SAKURAI Ryoka

САКУРАІ Рьока
Нар. у вересні 1934 р.
у преф. Сідзуока

81 佐藤 芙蓉
SATO Fuyo

САТО Фуко
Нар. у березні 1941 р.
преф. Канаґава

85 高郷 石峰
TAKAGO Sekiho

ТАКАґО Секіхо
Нар. у лютому 1931 р.
у преф. Хьоґо

82 嶋田 桃翠
SHIMADA Tosui

СИМАДА Тосуй
Нар. у лютому 1937 р.
у преф. Тіба

86 竹内 幸
TAKEUCHI Miyuki

ТАКЕУТІ Міюкі
Нар. у квітні 1947 р.
у преф. Тіба

83 砂本 杏花
SUNAMOTO Kyoka

СУНАМОТО Кьока
Нар. у грудні 1935 р.
у м. Осака

87 千葉 和子
CHIBA Kazuko

ТІБА Кадзуко
Нар. у вересні 1951 р.
на Хоккайдо

84 関口 春芳
SEKIGUCHI Shunpo

СЕКІґУТІ Сюнпо
Нар. у січні 1936 р.
у преф. Тіба

88 土屋 陽山
TSUCHIYA Yozan

ЦУТІЯ Йодзан
Нар. у березні 1929 р.
у преф. Аїті

89 土屋 幢香
TSUCHIYA Toko

ЦУТІЯ Токо
Нар. у квітні 1931 р.
у преф. Сідзуока

93 中村 素岳
NAKAMURA Sogaku

НАКАМУРА Соґаку
Нар. у липні 1937 р.
у преф. Сайтама

90 土井 真澄
DOI Masumi

ДОІ Масумі
Нар. у січні 1933 р.
у м. Токіо

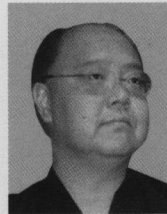
94 那須 大卿
NASU Taikei

НАСУ Тайкей
Нар. у серпні 1946 р.
у преф. Тіба

91 友野 浅峰
TOMONO Senpro

ТОМОНО Семпро
Нар. у серпні 1941 р.
у м. Токіо

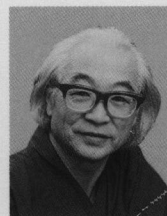
95 西 墨濤
NISHI Bokuto

НІСІ Бокуто
Нар. у вересні 1955 р.
у м. Токіо

92 長野 文子
NAGANO Fumiko

НАґАНО Фуміко
Нар. у жовтні 1932 р.
у преф. Канаґава

96 西久保 翠丘
NISHIKUBO Suikyū

НІСІКУБО Суйкію
Нар. у квітні 1928 р.
у м. Токіо

97 禰津 珠香
NEZU Shuko

НЕДЗУ Сюко
Нар. у травні 1934 р.
у м.Токіо

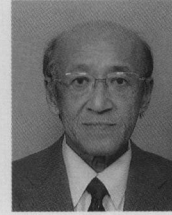
101 原田 凍谷
HARADA Tokoku

ХАРАДА Тококу
Нар. у листопаді 1962 р.
у преф. Айти

98 野崎 小華
NOZAKI Shoka

НОДЗАКИ Сьока
Нар. у серпні 1943 р.
у преф. Айти

102 東山 蘭石
HIGASIYAMA Ranseki

ХІГАСІЯМА Рансекі
Нар. у травні 1935 р.
у м.Осака

99 橋本 華苑
HASHIMOTO Kaen

ХАСИМОТО Каен
Нар. у жовтні 1928 р.
у м.Токіо

103 平野 春汀
HIRANO Shuntei

ХІРАНО Сюнтеі
Нар. у серпні 1944 р.
у преф. Тояма

100 初見 太清
HATSUMI Taisei

ХАЦУМІ Тайсей
Нар. у квітні 1954 р.
у преф. Ібаракі

104 廣野 梨川
HIRONO Risen

ХІРОНО Рісен
Нар. у жовтні 1947 р.
у преф. Тояма

105 藤田 菖畔

FUJITA Shohan

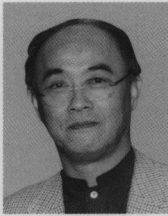
ФУДЗИТА Сьохан
Нар. 1940 р.
у преф. Нара

109 三宅 相舟

MIYAKE Soshu

МИЯКЕ Сосю
Нар. у червні 1945 р.
у м.Токіо

106 藤野 北辰

FUJINO Hokushin

ФУДЗИНО Хокусін
Нар. у лютому 1945 р.
у преф. Нара

110 村井 虹城

MURAI Kojo

МУРАІ Кодзьо
Нар. у листопаді 1936 р.
у м.Токіо

107 堀 吉光

HORI Kikko

ХОРИ Кікко
Нар. у лютому 1951 р.
у м.Токіо

111 望月 大歌

MOCHIZUKI Taiko

МОТІДЗУКІ Тайко
Нар. у квітні 1952 р.
у преф. Яманасі

108 三上 栖蘭

MIKAMI Seiran

МИКАМИ Сейран
Нар. у лютому 1937 р.
у м.Токіо

112 森 芳泉

MORI Hoson

МОРИ Хосен
Нар. у липні 1933 р.
у преф. Канаґава

113 森 子芳
MORI Shiho

МОРИ Сіхо
Нар. у січні 1937 р.
у м.Осака

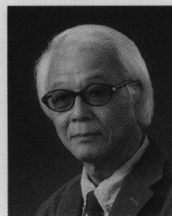
117 吉川 壽一
YOSHIKAWA Juichi

ЙОСИКАВА Дзюїті
Нар. у січні 1943 р.
у преф. Фукуї

114 山内 滴翠
YAMAUCHI Tekisui

ЯМАУТІ Текісуй
Нар. у листопаді 1932 р.
у преф. Фукуока

118 吉崎 努
YOSHIKAZAKI Tsutomu

ЙОСИДЗАКІ Цутому
Нар. у липні 1933 р.
у преф. Нара

119 吉澤 秀香
YOSIZAWA Shuko

ЙОСИДЗАВА Сюко
Нар. у липні 1932 р.
у преф. Аоморі

115 山田 太虚
YAMADA Taikyo

ЯМАДА Тайкьо
Нар. у вересні 1936 р.
на Хоккайдо

120 吉田 久実子
YOSHIDA Kumiko

ЙОСИДА Куміко
Нар. у грудні 1946 р.
у м.Токіо

116 横澤 白嶺
YOKOZAWA Hakurei

ЙОКОДЗАВА Хакурей
Нар. у травні 1937 р.
у м.Токіо

121 佐々木 公江
SASAKI Kimie

САСАКІ Кіміе
Нар. у жовтні 1943 р.
у преф. Окаяма

СУЧАСНА ЯПОНСЬКА КАЛІГРАФІЯ

Упорядники видання

«Майніті Сімбун», Токіо, Японія
Асоціація «Майніті Сьодокай», Токіо, Японія
Національний художній музей України, Київ

Фотографії

Масаюкі АРАМАКІ

Переклад

Іван БОНДАРЕНКО

Макетування

Олена СТЕПАНОВА

Видавець

«Артанія Нова» ТОВ

Свідоцтво про внесення
суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції №1075 серія ДК
Директор видавництва О.Степанова

01001 м. Київ, вул Грушевського, 6
тел. +38 044 230 97 14, 49 165 49
e-mail: artanian@i.com.ua

Друк

«Новий Друк» ТОВ
м.Київ, вул. Магнітогорська, 1

ISBN 966-96256-8-8

Київ, 2005 р.